

**ОШ „ДОБРОСАВ РАДОСАВЉЕВИЋ - НАРОД“
МАЧВАНСКА МИТРОВИЦА**

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ПРВИ ЦИКЛУС I-IV разред

ДРУГИ ЦИКЛУС V-VIII разред

Септембар, 2014 године

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ШКОЛИ

Назив школе	ОШ „Добросав Радосављевић – Народ“
Адреса	Мачвански кеј 29
Место	22202 Мачванска Митровица
Телефон/факс	022/610-321
Е-mail адреса	osdrnmm@hotmail.com; strucnasluzbamacva@gmail.com
Директор школе	Слађан Папић
Контакт телефон директора школе	022/651-307; 064/289-76-26
Секретар школе	Милена Прерад
Контакт телефон секретара школе	022/630-642; 063/877 36-09

Школа има седам објеката, шест издвојених одељења

АДРЕСЕ ИЗДВОЈЕНИХ ОДЕЉЕЊА

Место	Адреса	Телефон	Руководилац
Салаш Ноћајски	Стојана Чупића 108	022/650-387	Петар Шарић
Ноћај	С. Пандуревића 1	022/657-030	Петар Шарић
Раденковић	Борачка 89	022/658-007	Петар Шарић
Равње	Краља Петра I 5	022/658-914	Раде Зарев
Засавица 1	Пеке Дапчевића 95	022/2659-516	Раде Зарев
Засавица 2	А. Марковића 133	022/2656-092	Раде Зарев

САДРЖАЈ:

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

I ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА I И II ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

1. НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОБРАЗОВАЊА

1.1 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА I РАЗРЕД

- *Обавезни наставни предмети:*
  - 1.1.1 Српски језик
  - 1.1.2 Математика
  - 1.1.3 Свет око нас
  - 1.1.4 Ликовна култура
  - 1.1.5 Музичка култура
  - 1.1.6 Физичко васпитање
  - 1.1.7 Енглески језик
- *Изборни наставни предмети:*
  - 1.1.8 Народна традиција
  - 1.1.9 Грађанско васпитање
  - 1.1.10 Православни катихизис – верска настава
  - 1.1.11 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

1.2 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА II РАЗРЕД

- *Обавезни наставни предмети:*
  - 1.2.1 Српски језик
  - 1.2.2 Математика
  - 1.2.3 Свет око нас
  - 1.2.4 Ликовна култура
  - 1.2.5 Музичка култура
  - 1.2.6 Физичко васпитање
  - 1.2.7 Енглески језик
- *Изборни наставни предмети:*
  - 1.2.8 Народна традиција
  - 1.2.9 Грађанско васпитање
  - 1.2.10 Православни катихизис – верска настава
  - 1.2.11 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

1.3 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА III РАЗРЕД

- *Обавезни наставни предмети:*
  - 1.3.1 Српски језик
  - 1.3.2 Математика
  - 1.3.3 Природа и друштво
  - 1.3.4 Ликовна култура
  - 1.3.5 Музичка култура
  - 1.3.6 Физичко васпитање
  - 1.3.7 Енглески језик
- *Изборни наставни предмети:*
  - 1.3.8 Народна традиција
  - 1.3.9 Грађанско васпитање
  - 1.3.10 Православни катихизис – верска настава
  - 1.3.11 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

1.4 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА IV РАЗРЕД

- *Обавезни наставни предмети:*
  - 1.4.1 Српски језик
  - 1.4.2 Математика
  - 1.4.3 Природа и друштво
  - 1.4.4 Ликовна култура
  - 1.4.5 Музичка култура
  - 1.4.6 Физичко васпитање
  - 1.4.7 Енглески језик
- *Изборни наставни предмети:*
  - 1.4.8 Народна традиција
  - 1.4.9 Грађанско васпитање
  - 1.4.10 Православни катихизис – верска настава
  - 1.4.11 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

2. НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОБРАЗОВАЊА

2.1. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА V РАЗРЕД

- **Обавезни наставни предмети:**
  - 2.1.1 Српски језик
  - 2.1.2 Енглески језик
  - 2.1.3 Ликовна култура
  - 2.1.4 Музичка култура
  - 2.1.5 Историја
  - 2.1.6 Географија
  - 2.1.7 Математика
  - 2.1.8 Биологија
  - 2.1.9 Техничко и информатичко образовање
  - 2.1.10 Физичко васпитање
- **Обавезни изборни наставни предмети:**
  - 2.1.11 Шпански језик
  - 2.1.12 Грађанско васпитање
  - 2.1.13 Православни катихизис – верска настава
  - 2.1.14 Изборни спорт
- **Изборни наставни предмети:**
  - 2.1.15 Цртање, сликање и вајање
  - 2.1.16 Информатика и рачунарство
  - 2.1.17 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

2.2. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА VI РАЗРЕД

- **Обавезни наставни предмети:**
  - 2.2.1 Српски језик
  - 2.2.2 Енглески језик
  - 2.2.3 Ликовна култура
  - 2.2.4 Музичка култура
  - 2.2.5 Историја
  - 2.2.6 Географија
  - 2.2.7 Физика
  - 2.2.8 Математика
  - 2.2.9 Биологија
  - 2.2.10 Техничко и информатичко образовање
  - 2.2.11 Физичко васпитање
- **Обавезни изборни наставни предмети:**
  - 2.2.12 Шпански језик
  - 2.2.13 Грађанско васпитање
  - 2.2.14 Православни катихизис – верска настава
  - 2.2.15 Изборни спорт
- **Изборни наставни предмети:**
  - 2.2.16 Цртање, сликање и вајање
  - 2.2.17 Информатика и рачунарство
  - 2.2.18 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

2.3 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА VI РАЗРЕД

- **Обавезни наставни предмети:**
  - 2.2.19 Српски језик
  - 2.2.20 Енглески језик
  - 2.2.21 Ликовна култура
  - 2.2.22 Музичка култура
  - 2.2.23 Историја
  - 2.2.24 Географија
  - 2.2.25 Физика
  - 2.2.26 Математика
  - 2.2.27 Биологија
  - 2.2.28 Техничко и информатичко образовање
  - 2.2.29 Физичко васпитање
- **Обавезни изборни наставни предмети:**
  - 2.2.30 Шпански језик
  - 2.2.31 Грађанско васпитање
  - 2.2.32 Православни катихизис – верска настава
  - 2.2.33 Изборни спорт
- **Изборни наставни предмети:**
  - 2.2.34 Цртање, сликање и вајање
  - 2.2.35 Информатика и рачунарство
  - 2.2.36 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

2.4 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА VII РАЗРЕД

- **Обавезни наставни предмети:**
  - 2.3.1 Српски језик
  - 2.3.2 Енглески језик
  - 2.3.3 Ликовна култура
  - 2.3.4 Музичка култура
  - 2.3.5 Историја
  - 2.3.6 Географија
  - 2.3.7 Физика
  - 2.3.8 Математика
  - 2.3.9 Биологија
  - 2.3.10 Хемија
  - 2.3.11 Техничко и информатичко образовање
  - 2.3.12 Физичко васпитање
- **Обавезни изборни наставни предмети:**
  - 2.3.13 Шпански језик
  - 2.3.14 Грађанско васпитање
  - 2.3.15 Православни катихизис – верска настава
  - 2.3.16 Изборни спорт
- **Изборни наставни предмети:**
  - 2.3.17 Цртање, сликање и вајање
  - 2.3.18 Информатика и рачунарство
  - 2.3.19 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

2.5 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА VIII РАЗРЕД

- **Обавезни наставни предмети:**
  - 2.4.1 Српски језик
  - 2.4.2 Енглески језик
  - 2.4.3 Ликовна култура
  - 2.4.4 Музичка култура
  - 2.4.5 Историја
  - 2.4.6 Географија
  - 2.4.7 Физика
  - 2.4.8 Математика
  - 2.4.9 Биологија
  - 2.4.10 Хемија
  - 2.4.11 Техничко и информатичко образовање
  - 2.4.12 Физичко васпитање
- **Обавезни изборни наставни предмети:**
  - 2.4.13 Шпански језик
  - 2.4.14 Грађанско васпитање
  - 2.4.15 Православни катихизис – верска настава
  - 2.4.16 Изборни спорт
- **Изборни наставни предмети:**
  - 2.4.17 Цртање, сликање и вајање
  - 2.4.18 Информатика и рачунарство
  - 2.4.19 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

II ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

III ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

IV ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТ

V ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РАЗЛИЧИТОГ ПОНАШАЊА

VI ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

VII ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

VIII ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

IX ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

X ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

XI ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

XII ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

XIII ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

XIV ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

XV ПЛАН И ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА

XVI ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

2.ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

Исходишта за израду школског програма су:

- Закон о основама система образовања и васпитања („Сл.гл.РС“ бр. 72/09, 52/11, 55/13 и Закона о основном образовању и васпитању СЛ.ГЛ.РС. број 55/13, члана 27)
- „Сл.гл.РС“ Просветни гласник 10/04, 20/04, 1/05, 15/05, 3/06, 6/06, 9/06, 15/06, 6/07, 5/08, 6/09, 2/10, 7/10, 5/11
- Правилник о оцењивању ученика Основне школе („Сл.гл.РС“ бр.67/13)
- Извештај о раду школе у претходној школској години
- Резултати самовредновања рада школе и Развојни план школе
- Услови рада школе
- Образовне потребе ученика, родитеља, локалне заједнице

Стручни актив за развој школског програма првог и другог циклуса радио је на изради школског програма.

Стручни актив чине:

Први циклус образовања:

- Достанић Сања, професор разредне наставе – руководилац
- Антић Вукица, професор разредне наставе
- Шпановић Драгица, професор разредне наставе
- Сарка Даница, професор разредне наставе
- Чупић Добрија, професор разредне наставе
- Данка Беломарковић, професор разредне наставе
- Шарић Слађана, професор разредне наставе
- Светлана Радовановић, професор разредне наставе
- Хрговић Биљана, педагог
- Љиљана Габошац, професор енглеског језика
- Остојић Стеван, вероучитељ

Други циклус образовања:

- Глигорић Јелена, проф.енглеског језика
- Александра Гагић, наставник математике
- Филиповић Оливера, проф. биологије и хемије
- Милошевић Александар, наставник математике
- Гаџурић Бранка, проф.српског језика
- Топић Јелена, проф.српског језика
- Марија Стојшић Гајдош, проф.енглеског језика
- Ацко Исаков, професор физике
- Марел Наташа, професор ликовне културе
- Бранимир Жилић, професор физичког васпитања
- Гарчевић Миљан, професор историје
- Хрговић Биљана, педагог школе

Циљеви Школског програма

- Пун и усклађен интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика у складу са његовим узрастом, потребама и интересовањима;
- Стицање квалитетних знања и вештина и формирање вредносних ставова, језичке, математичке, научне, уметничке, културне и информатичке писмености неопходне за наставак школовања и активну укљученост у живот породице и заједнице;
- Развој стваралачких способности, креативности и естетске перцепције;
- Оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању и свакодневном животу;
- Развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота;
- Оспособљавање за самовредновање и изражавање свог мишљења;
- Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања;
- Развијање свести о важности сопственог здравља и безбедности као и потребе неговања и развоја физичких способности и здравог начина живота;
- Развијање свести о важности очувања природе и животне средине;
- Развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;
- Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне и узрастне равноправности и толеранције.

3. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ I-IV РАЗРЕД

1. Наставни план за први циклус образовања

Планирање и програмирање обавезних наставних предмета и изборних предмета је извршен по следећем моделу: наставне теме, циљ, задаци, садржаји, методе, наставна средства, време реализације.

ФОНД ЧАСОВА – I разред

Фонд часова је дат на годишњем нивоу.

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА ЗА УЧЕНИКЕ ПРВОГ РАЗРЕДА ИЗНОСИ 864 ЧАСА

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	684 ЧАСОВА
Српски језик	180 часова
Математика	180 часова
Свет око нас	72 часа
Ликовна култура	36 часова
Музичка култура	36 часова
Физичко васпитање	108 часова
Енглески језик	72 часа
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	180 часова
Верска настава	36 часова
Грађанско васпитање	36 часова
Народна традиција	36 часова
Матерњи језик са елементима Националне културе-Ромски језик- (мешовита група први и други разред)	72 часа
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	36 часова
СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ	36 часова

ФОНД ЧАСОВА –II разред

Фонд часова је дат на годишњем нивоу.

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА ЗА УЧЕНИКЕ ДРУГОГ РАЗРЕДА ИЗНОСИ 864 ЧАСА

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	720 ЧАСОВА
Српски језик	180 часова
Математика	180 часова
Свет око нас	72 часа
Ликовна култура	72 часова
Музичка култура	36 часова
Физичко васпитање	108 часова
Енглески језик	72 часа
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	180 часова
Верска настава	36 часова
Грађанско васпитање	36 часова
Народна традиција	36 часова
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	36 часова
СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ	36 часова

ФОНД ЧАСОВА – III разред

Фонд часова је дат на годишњем нивоу.

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА ЗА УЧЕНИКЕ ТРЕЋЕГ РАЗРЕДА ИЗНОСИ 936 ЧАСОВА.

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	720 ЧАСОВА
Српски језик	180 часова
Математика	180 часова
Природа и друштво	72 часа
Ликовна култура	72 часа
Музичка култура	36 часова
Физичко васпитање	108 часова
Енглески језик	72 часа
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	180 часова
Верска настава	36 часова
Грађанско васпитање	36 часова
Народна традиција	36 часова
Матерњи језик са елементима Националне културе-Ромски језик-	72 часа
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТРАРЕШИНЕ	36 часова
СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ	36 часова

ФОНД ЧАСОВА – IV разред

Фонд часова је дат на годишњем нивоу.

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА ЗА УЧЕНИКЕ ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА ИЗНОСИ 900 ЧАСОВА.

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	720 ЧАСОВА
Српски језик	180 часова
Математика	180 часова
Природа и друштво	72 часа
Ликовна култура	72 часа
Музичка култура	36 часова
Физичко васпитање	108 часова
Енглески језик	72 часа
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	180 часова
Верска настава	36 часова
Грађанско васпитање	36 часова
Народна традиција	36 часова
Матерњи језик са елементима Националне културе-Ромски језик-	72 часа
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ ТАРЕШИНЕ	36 часова
ДОДАТНА НАСТАВА	36 часова
ДОПУНСКА НАСТАВА	36 часова
СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ	36 часова

У процесу праћења и остваривања ШП укључени су наставници разредне наставе, стручни сарадници школе, ученици, родитељи, директор школе и просветне власти. Праћење остваривања ШП оствариће се кроз:

- сталне састанке стручног актива

- праћење реализације наставног плана и програма
- консултације са надзорницима за осигурање квалитета
- посете другим школама и размена искуства са њима
- израда тестова на нивоу школе-тим

1.1 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА I РАЗРЕД

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

1.1.1 Српски језик

Циљ наставе

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабарана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе

Задаци наставе српског језика су: развијање љубави према матерњем језику и потреба да се он негује и унапређује; основно описмењавање најмалађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика; поступно и систематско упознавање граматике и правописа српског језика; упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормантивном граматиком и стилским могућностима српског језика; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама; развијање осећаја за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности; развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза; увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког); оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова; упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустративних енциклопедија и часописа за децу; оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста; упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења; развијања поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује; навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији; подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво; васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности; развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци

Оперативни задаци наставе српског језика су: усвајање правилног изговарања гласова, гласовних скупова, речи и реченица; савладавање технике читања и писања на ћириличном писму; навикавање на употребу књижевног језика у говору и писању; формирање навика зачитко уредно и лепо писање; поступно увођење у доживљавање и разумевање књижевних текстова; уочавање врсте књижевних дела према захтевима програма; усвајање основних књижевно теоријских и функционалних појмова према захтевима програма; оспособљавање за усмено и писмено препричавање, причање и описање према захтевима програма. Корелација: музичка култура, ликовна култура, народна традиција, свет око нас.

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК (5 часова недељно; 180 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА			језик	књижевност	језичка култура	укупно	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
		обрада новог градива	други типови часа	укупно						
1.	Добро дошли прваци	10	12	22	/	/	22	22	IX	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.1.4.4. 1CJ.0.1.3. 1CJ.0.1.7. 1CJ.1.4.5. 1CJ.0.1.4. 1CJ.1.3.8.
2.	Учимо гласове и штампана слова	12	11	23	/	/	23	23	X	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.1.4.4. 1CJ.0.1.7. 1CJ.1.4.5.
3.	Јесен	17	3	20	3	/	17	20	XI	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.0.1.7. 1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5.
4.	У сусрет Новој години	10	7	17	3	4	10	17	XII	1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.4.5. 1CJ.1.3.1. 1CJ.1.3.2. 1CJ.1.3.3.
5.	У сусрет школској слави	8	4	12	1	3	8	12	I	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.0.1.3. 1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5. 1CJ.1.3.1. 1CJ.1.3.2. 1CJ.1.3.3.
6.	Ау што је школа згодна	12	7	19	3	12	4	19	II	1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5. 1CJ.1.3.1. 1CJ.1.3.2. 1CJ.1.3.3.
7.	Мајка је најлепша бајка	14	8	22	4	13	5	22	III	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5. 1CJ.1.3.1. 1CJ.1.3.2. 1CJ.1.3.3.
8.	Пролеће је стигло	7	8	15	2	10	3	15	IV	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5. 1CJ.1.3.1. 1CJ.1.3.2. 1CJ.1.3.3.
9.	Мајски звуци	12	8	20	3	15	2	20	V	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.0.1.3. 1CJ.0.1.4. 1CJ.0.1.7. 1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.2.6. 1CJ.1.2.8.
10.	Сунчев певач	4	6	10	2	4	4	10	VI	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.0.1.3. 1CJ.0.1.4. 1CJ.0.1.7. 1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.2.6. 1CJ.1.2.8. 1CJ.1.3.1. 1CJ.1.3.2. 1CJ.1.3.3. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5. 1CJ.1.5.3. 1CJ.1.5.4.
УКУПНО ЧАСОВА		106	74	180	21	61	98	180	IX- VI	

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 1. РАЗРЕДА ОСНОВНЕШКОЛЕ СРПСКИ ЈЕЗИК

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за 1. разред из Српски језик садрже стандарде постигнућа за области: **Говорна култура, Вештина читања и разумевања прочитаног, Писано изражавања, Граматика и лексикологија и Књижевност**. У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа, осим у области *Говорна култура*.

У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НОВО	НАПРЕДНИ НИВО
ГОВОРНА КУЛТУРА	<p>1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор,учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике</p> <p>1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања</p> <p>1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв.„пеvuшења“ или „скандирања“</p> <p>1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља</p> <p>1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју</p>		
ВЕШТИНЕ ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ	<p>1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста</p> <p>1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)</p> <p>1СЈ.1.2.6. разуме дословно значење текста</p> <p>1СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате</p>		
ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊА	<p>1СЈ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице</p> <p>1СЈ.1.3.2. уме да се потпише</p> <p>1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком</p> <p>1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава</p>		1СЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)
ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА	<p>1СЈ.1.4.4. препознаје антонимију</p> <p>1СЈ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизма који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)</p>		
КЊИЖЕВНОСТ	<p>1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту</p> <p>1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту</p>		

1.1.2 Математика

Циљ наставе

Циљ наставе математике у основној школи јесте да ученици усвоје елементарна математичка знања неопходна за схватање појама у животу и друштву, да примењују усвојена знања у решавању разноврсних задатака и да развију менталне способности и личност ученика.

Задаци наставе

- препознавање, разликовање и именовање облика предмета, површи и линија;
- упознавање тачке и дужи и оспособљавање за руковање лењиром;
- уочавање односа између предмета по облику, боји и величини;
- одређивање положаја предмета (према себи и предмета према предмету);
- научити бројење, читање, записивање и упоређивање бројева до 100, као и правилну употребу знака једнакости;
- савладати сабирање и одузимање до 100 (без прелаза преко десетице), разумети поступке на којима почивају ове операције, схватити нулу и уочити њено место у сабирању и одузимању, упознати термине и знаке сабирања и одузимања, правилна употреба израза „за толико већи“ и „за толико мањи“;
- на примерима упознати основна својства сабирања;
- савладати таблицу сабирања, технику усменог једноцифрених бројева и одређене случајеве одузимања (до нивоа аутоматизације);
- одређивање непознатог броја у једнакостима;
- решавање текстуалних задатака (с једном и с две операције) у оквиру сабирања и одузимања до 100 (постављајући изразе и обрнуто, на основу датог израза саставити одговарајуће задатке);
- упознати метар, динар и пару.

Оперативна задаци

Ученици треба да:

- препознају, разликују и исправно именују облике предмета, површи и линија;
- посматрањем и цртањем упознају тачку и дуж и стекну умешност у руковању лењиром;
- по једноставнијим, конкретним примерима из своје околине уочавају односе између предмета по облику, боји и величини;
- успешно одређују положај предмета према себи и предмета према предмету;
- уочавају разне примере скупова, припадање елемената скупу и користе речи: „скуп“ и „елемент“, усвајајући значење везивањем за примере из природног окружења детета;
- науче да броје, читају, записују и упоређују бројеве до 100, као и да исправно употребљавају знаке једнакости и неједнакости;
- савладају сабирање и одузимање до 100 (без прелаза преко десетице), разумеју поступке на којима се заснивају ове операције, схвате појам нуле и уочавају њено својство у сабирању и одузимању, упознају термине и знаке сабирања и одузимања; науче да правилно користе изразе „за толико већи“ и „за толико мањи“;
- упознају (на примерима) комутативност и асоцијативност сабирања (без употребе ових назива);
- савладају таблицу сабирања и да до нивоа аутоматизације усвоје технику усменог сабирања једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве одузимања;
- одређују непознат број у одговарајућим једнакостима искључиво путем „погађања“;
- успешно решавају такстуалне задатке (с једном и две операције у оквиру сабирања и одузимања до 100 помоћу састављања израза, као и обрнуто, да на основу датог израза умеју да састављају одговарајуће задатке);
- упознају метар, динар и пару.

Корелација: српски језик, свет око нас, ликовна култура, музичка култура, физичко васпитање.

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА (5 часова недељно; 180 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			Време реализације	СТАНДАРДИ ПОСТИГЊУЋА
			обрада новог градива	други типови часова	Укупно часова		
1.	Предмети у простору и односи међу њима	Посматрање предмета: положај и величина предмета, релације међупредметима (већи, мањи; лево, десно; испред, иза; испод, изнад; горе, доле). Површи облика круга, правоугаоника и квадрата.	4	6	10	IX	1MA.1.2.1.
2.	Класификација предмета према својствима	Упоредивање предмета по дужини и боји.	2	4	6	IX	1MA.1.2.1.
3.	Линија и област	Крива, права, затворена и отворена линија. Спајање тачака правим и кривим линијама. Област: унутрашњост-спољашњост, речи (у, на, ван). Дуж. Употреба лењира.	5	9	14	IX, X	1MA.1.2.1.
4.	Природни бројеви до 100	Опис скупа навођењем чланова и својстава, члан скупа, приказивање скупова. Бројање унапред и уназад и са прескоком. Скупови са различитим и са истим бројем чланова. Цифре, писање, читање бројева, приказивање бројева помоћу тачака на бројевној прави, упоређивање бројева, знаци <, >, =, редни бројеви. Сабирање и одузимање природних бројева: у првој десетици, до 20 (са прелазом преко десетице) и од 20 до 100 (прелаза преко десетице); знаци + и -, речи: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика, већи за, мањи за. Својства сабирања, нула као сабирак и резултат одузимања. Одређивање непознатог броја у најпростијим једнакостима у вези са сабирањем и одузимањем (погађањем). Једноставнији задаци с применом сабирања и одузимања.	57	87	144	X, XI, XII I, II, III, IV, V, VI	1MA.1.1.1. 1MA.1.1.2. 1MA.1.1.4. 1MA.1.1.5.
5.	Мерење и мере	Динар и пара. Метар.	2	4	6	VI	1MA.1.4.1. 1MA.1.4.4.
УКУПНО ЧАСОВА			70	110	180	IX-VI	

**СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 1. РАЗРЕД
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ МАТЕМАТИКА**

Стандарди постигнућа – образовни стандарди за 1. разред основне школе за предмет Математика сасржи стандарде постигнућа за области: **Природни бројеви и операције са њима, Геометрија и Мерење и мере.**

У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА	<p>1МА 1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправи</p> <p>1МА 1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде</p> <p>1МА 1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом</p> <p>1МА 1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде</p>	<p>1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем</p> <p>1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза</p> <p>1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције</p>	<p>1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака</p> <p>1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени</p> <p>1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми</p>
ГЕОМЕРИЈА	<p>1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа, угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност)</p>	<p>1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни</p>	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама</p> <p>1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме</p>	<p>1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама</p> <p>1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке</p>	

1.1.3 Свет око нас

Циљ наставе:

- Да ученици упознају себе, своје окружење и развију способност за одговоран живот у њему,
- Развијање толеранције код ученика према свему што је различито,
- Развијање социјалне одговорности,
- Овладавање основним елементима за оријентацију у простору,
- Упознавање са основним правилима у саобраћају,
- Успостављање природно - научног оквира за посматрање природе

Задаци наставе:

- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова,
- развијање основних елемената логичког мишљења,
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности,
- развијање свести о потреби и могућностима личног учешћа и доприноса у заштити животне средине и одрживом развоју,
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација, интегрисање искуствених и научних сазнања у систем појава из области света око нас

Оперативни задаци:

- да ученици стекну основна знања о себи као бићу, дому, школи, улици, насељу, групацији људи.
- да упознају основна знања о становању, исхрани, одевању, води, храни, енергији, материјалу.
- да стичу знања да би могли да се оријентишу у простору и времену.
- да стекну основна знања о живој и неживој природи.
- да стекну основна знања о животу биљака и животиња.
- и да стекну и примене знања о понашању у саобраћају.

Корелација: ликовна култура, музичка култура

Наставни предмет: СВЕТ ОКО НАС (2 часа недељно; 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
			Обрада новог градива	други типови часова	укупно часова		
1.	Ја и други	Ово сам ја Амбијент у коме живим: дом, улица, школа, насеље -Груписање људи у окружењу и моје место у њима: породица, рођаци, вршњаци -Дечија права	8	2	10	IX, X	ИПД.1.5.1. ИПД.1.5.2. ИПД.1.5.4. ИПД.1.5.5. ИПД.2.5.1 ИПД.2.5.2.
2.	Оријентација у времену и простору	Кретање промена положаја у простору и времену, просторне (напред, назад, горе, доле, л ево, десно) и временске (пре, сада, после) одреднице -Кретање свуда око нас -Сналажење у времену када је шта било: сада, пре, после, дан, јуче, данас, сутра	8	2	10	X, XI	ИПД.1.4.1 ИПД.1.4.2

3.	Култура живљења	Елементи културе живљења: становање, исхрана, одевање, изучавање здравља и животне средине Коришћење различитих извора информација -Саобраћај и правила понашања	8	4	12	XI, XII	1ПД.1.6.2. 1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2. 1ПД.1.5.4. 1ПД.1.5.5. 1ПД.2.5.1 1ПД.2.5.2
4.	Нежива природа	Основна својства воде: различита стања, укус, мирис, провидност -Вода као растварач -Основна својства ваздуха: мирис, загађеност, провидност -Основна својства земљишта боја, растреситост, влажност -Материјали, њихова својства (тврдо, меко, глатко-храпаво)	14	3	17	I, II, III	1ПД.1.1.2 1ПД.1.3.1.
5.	Жива природа	Биљке и животиње различитих станишта у непосредној околини -Разлике и сличности међу живим бићима на основу уочених особина -Разлике и сличности међу биљкама на основу спољашњег изгледа -Разлике и сличности међу животињама на основу спољашњег изгледа	11	4	15	III, IV, V	1ПД.1.1.1 1ПД.1.1.2 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.1.2 1ПД.2.1.4.
6.	Веза живе и неживе природе	Значај и улога сунчеве светлости и топлоте за живи свет -Светлост и сенка: облик и величина сенке, обданица и ноћ -Утицај природних појава на жива бића: смена обданице и ноћи, смена годишњих доба	6	2	8	V, VI	1ПД.1.1.1 1ПД.1.1.2 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.1.2 1ПД.2.1.4. 1ПД.1.1.2 1ПД.1.3.1
УКУПНО ЧАСОВА			55	17	72	IX- VI	

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 1. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ СВЕТ ОКО НАС

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за 1. разред из предмета

Света око нас садрже стандарде постигнућа за области: **Жива и нежива природа, Екологија, Кретање и оријентација у простору и времену, Друштво и Држава Србија и њена прошлост.** У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	1ПД.1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада 1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића 1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања. 1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове	1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи. 1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића.	

	тела живих бића.		
ЕКОЛОГИЈА	1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очувању природе.		
МАТЕРИЈАЛИ	1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта		
КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ	1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама. 1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти.		
ДРУШТВО	1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови. 1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи, насељу. 1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите. 1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља.	1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова. 1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама.	
ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ	1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике.		

1.1.4 Ликовна култура

Циљ наставе

Упознавање ученика са значајем ликовне културе.

Задачи наставе

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерних техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећењем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, примењују у раду и животу;

- развијати моторичке способности ученика.

Оперативни задаци

- оспособљавати ученика да се служи средствима и техникама ликовно-визуелног изражавања који су доступни његовом узрасту;
- стварати услове за креативно опажање и тумачење предвиђених садржаја у првомразреду (облик, њихове квалитете, односе у видном пољу, светло и сенку, тактилно, цртани филм и стрип, разликовање појединих средина, дизајн, перформанс, преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем);
- мотивисати ученика да се слободно ликовно-визуелно изражава, својствено узрасту и индивидуалној способности и да маштовито представља свет око себе.

Корелација: свет око себе, српски језик, музичка култура, физичко васпитање.

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА (1 час недељно)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова			Време реализације
		обрада новог	други типови час	укупно часова	
1.	Облици и њихови квалитети	4	2	6	IX, X
2.	Односи у видном пољу	6	4	10	X, XI, XII
3.	Временски и просторни низови (цртани филм, стрип)	2	2	4	I, II
4.	Светло и сенка	4	2	6	II, III
5.	Тактилно	1	1	2	III, IV
6.	Изглед употребних предмета	2	2	4	IV, V
7.	Одређени предмет као подстицај за рад	1	1	2	V
8.	Преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем	1	1	2	VI
УКУПНО ЧАСОВА		21	15	36	IX- VI

1.1.5 Музичка култура

Циљ наставе

развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности; - оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; - развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свога и других народа.

Задаци наставе

- неговање способности извођења музике (певање/свирање); - стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука; - подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука); - упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа; - развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музици која се изводи и слуша); - упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности. Садржаје музичке културе чине следеће активности: извођење (певање/свирање), слушање и стварање музике.

Оперативни задаци :

Ученици треба да: - певају по слуху; - слушају вредна дела уметничке и народне музике; - изводе музичке игре; - свирају на дечјим музичким инструментима.

Садржаји програма

Извођење музике

а) Певање: - Певање песама (учење по слуху) различитог садржаја и расположења, традиционалне и уметничке музике које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета уколико је могуће (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...). - Певање и извођење музичких игара (игре уз покрет, дидактичке игре). - Певање једноставних модела и наменских песама као звучне припреме за поставку музичке писмености.

б) Свирање: - Поступно упознавање музичких ритмичких дечјих инструмената и начина свирања на њима (штапићи, бубањ, звечке, триангл, чинели, даире). - Прављење дечјих инструмената. - Аудитавно разликовање дечјих инструмената по боји звука. - Развијање ритмичког пулса и ритма свирањем пратње за бројалице и песме на различитим изворима звука (тело, предмети, ритмички дечји инструменти). На основу искуства у извођењу музике, препознати: звуке које ствара глас (говор-певање), степене јачине звука (гласно-тихо), различита темпа (брз-спор), трајање (кратак-дуг), песму на основу карактеристичног одломка мелодије, начине на које песма учествује у породичном животу (породична славља и празници). **Слушање музике** –

Слушање вокално-инструменталних композиција за децу и кратких инструменталних композиција различитог садржаја и расположења, као и музичких прича. - Слушање народних песама и игара. У слушаним делима разликовати: специфичне звуке из окружења, људске гласове (женски, мушки, дечји), музичке инструменте, степене јачине звука (гласно-тихо), различита темпа (брз-спор), трајање (кратак-дуг). Оспособљавати ученике да препознају композицију коју су раније слушали, на основу карактеристичног одломка.

Стварање музике - Опонашање звукова из непосредне околине, спонтаном или договореном импровизацијом (звуци у кући, звуци града, звуци у природи...) Ритмичким и звучним ефектима креирати једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи при том различите изворе звука (глас, тело, дечји ритмички инструменти). - Смишљање малих ритмичких целина помоћу различитих извора звука (говором, изговарањем група гласова, различитим предметима, дечјим инструментима). - Састављање малих музичких игара уз покрет.

Корелација: српски језик, природа и друштво, ликовна култура, физичко васпитање.

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА (1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно часова	
1.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (певање, свирање) Народне песме и игре Уметничке песме Препознавање карактера песама Дводелни и троделни такт Особине тона	10	6	16	IX, X, XI, XII
2.	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ	6	5	11	I, II, III

	Импровизација покрета Илустрација доживљене музике Избор ритмичких инструмената за пратњу песама и игара Музичка допуњалка и импровизација одговора на музичка питања				
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Доживљај музичког дела Начин извођења Врста (боја) гласа и инструмента Карактер у слушаним композицијама	5	4	9	IV, V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		21	15	36	IX - VI

1.1.6 Физичко васпитање

Циљ наставе

Да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задачи наставе

Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела; развој и усавршавање моторичких способности; стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања; формирање морално вољних квалитета личности; оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада; стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци

Задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром; развијање координације, гipкости, равнотеже и експлозивне снаге; стицање моторичких умења у свим природним облицима кретања у различитим условима; стварање предпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика; стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад.

Корелација: српски језик, математика, свет око нас, музичка култура

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ (3 часа недељно)

Редни број наставне	НАСТАВНА ТЕМА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ										обучавање	дручи типови часа	Свега
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Ходање и трчање	4	3	3	/		1	1	2	5	/	7	12	19
2.	Скакање и прескакање	4	3	1	1	/	/	2	2	/	2	6	9	15
3.	Бацање и хватање	/	2	1	/	1	/	/	/	2	/	3	3	6
4.	Вишење, упори	2	1	1	/	1	/	/	/	/	/	3	2	5

	и пењање													
5.	Вежбе на тлу	/	/	2	3	/	5	2	/	/	/	7	5	12
6.	Вежбе равнотеже	/	/	1	1	/	/	/	/	/	/	2	/	2
7.	Вежбе реквизитима	/	1	/	2	1	2	3	3	2	1	6	9	15
8.	Елемент арне игре	3	4	2	2	1	1	2	1	3	3	5	17	22
9.	Ритмичке игре и народни плесови	/	/	1	1	3	2	3	2	/	/	4	8	12
УКУПНО ЧАСОВА		13	14	12	10	7	11	13	10	12	6	43	65	108

1.1.7 Енглески језик

Циљеви и задаци:

- Приближи ученицима идеју о постојању других језика као средстава комуникације;
- развије позитивна осећања према језику који учи;
- подстакне потребу за учењем страних језика;
- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика;
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција;
- стимулише машту, креативност и радозналост.
- ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама.
- ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника.
- ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама.
- разликује језик који учи од других језика;
- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.);
- развија способност и навику слушања са разумевањем.
- разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставним језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама;
- именује ствари из непосредног окружења у вези са темама које се обрађују;
- репродукује кратке рецитације и бројалице и пева познате кратке песмице.
- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања о познатим темама;

- поставља једностана питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у игри и комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.).
- препознаје шта је ново научио;
- препознаје, на елементарном нивоу, гласовну структуру језика који учи и уочава разлику у односу на матерњи језик;
  - користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (2 часа недељно, 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА					Време реализације
		обрада новог градива	понављање, утврђивање вежбање	писмено	усмено	свега часова	
1.	Hello	4	4	/	1	9	IX
2.	School	4	4	1	/	9	X
3.	Pets	3	4	/	1	8	XI
4.	Toys	3	3	1	/	7	XI, XII
5.	Party	2	2	/	1	5	XII, I
6.	Weather	3	3	1	/	7	II
7.	Home	4	4	/	1	9	III
8.	Health	2	3	1	/	6	IV
9.	Food	4	3	/	1	8	V
10.	Animals	1	2	1	/	4	VI
УКУПНО ЧАСОВА		30	32	5	5	72	IX - VI

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

1.1.8 Народна традиција

Циљ наставе

Остваривање директног увођења ученика у активности ревитализације традиције непосредним упознавањем материјалне и духовне културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу. Упознавање основних елемената дечјег фолклора (игре и кратке текстуалне форме);

- овладавање декоративним елементима главних (најопштијих) фолклорних празника (верских и сезонских) везаних за годишњи циклус;

- стицање елементарних знања о носећим наставним мотивима (хлеб и биљке).

Задаци наставе:

Усвајање елементарних знања о разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то:

- упознавањем са основним фолклорним текстовима(легенде, приче, песме...);

- упознавањем са децјим фолклором (игре и кратке текстуалне форме као што су пословице , загонетке, разбрајалице...);
- усвајањем елементарног знања о годишњем циклусу, познавањем:
- основних разлика између градског и сеоског начина живота,
- основних сезонских радова,
- основних обичајно- обредних радњи везаних за те радове,
- основних и општих празника,
- обичајно- обредних радњи везаних за те празнике.

Корелација: свет око нас, српски језик, ликовна култура, музичка култура, веронаука

Наставни предмет: НАРОДНА ТРАДИЦИЈА (1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно часова	
1.	ПИТАЈ СВОЈУ БАКУ	11	3	14	IX, X, XI, XII
2.	РАДОВИ И ПРАЗНИЦИ	11	4	15	XII, I, II, III, IV
3.	ЗИМСКИ ХЛЕБОВИ И ПРОЛЕЋНО БИЉЕ	6	1	7	IV, V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		28	8	36	IX - VI

1.1.9 Грађанско васпитање

Циљ и задаци

Циљ наставе „ Грађанско васпитање – Сазнање о себи и другима “ је подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Овај наставни предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компетентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује и себе и друге.

Задаци су :

- олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције – успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вр-шњацима и одраслима;

- постицање развоја сазнања о себи, сопственим осећањима;
- проширивање знања и умења за решавање индивидуалних проблема, учење техника за превладавање непријатних емоционалних стања; учење видова само-потврђивања без агресивности и уз уважавање других;
- подстицање социјалног сазнања, разумевања и прихватања међусобних разлика;
- подстицање групног рада, споразумевања и сарадње;
- развијање комуникативне способности и конструктивног разрешавања сукоба са вршњацима и одраслима;
- развијање креативног изражавања;
- упознавање ученика са дечјим правима;
- подстицање и оспособљавање за активну партиципацију у животу школе при чему је битно да све што ученици раде, раде из унутрашње, позитивне мотивације, а не због принуде и послушности засноване на страху.

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ (1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ РАДИОНИЦА	Број часова	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
I	Олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције	Родитељски састанак: сусрет родитеља, наставника и ученика. Размена о узајамним потребама, очекивањима, захтевима, тешкоћама везаним за остваривање промену средине одрастања. Уводни час: упознавање ученика са садржајем предмета и начином рада.	2	IX
II	Подстицање развоја сазнања о себи, о сопственим осећањима и потребама, свесности о личном идентитету и особености, самопоштовања и самопоуздања	Свест о себи I, Свест о себи II, Времеплов, Снови (Непријатни снови), Снови (Пријатни снови), Моје жеље, Ја кад порастем, Ја и како ме виде други	8	IX, X, XI
III	Изражавање и комуникација осећања; проширивање знања и умења за решавање индивидуалних проблема, учење техника за превладавање непријатних емоционалних стања	Шта ме брине, Моје место за опуштање, Изражавање осећања, Комуникација осећања, Мој бес I, Мој бес II, Страхови I, Страхови II, Туга, Љубав	10	XI, XII, I
IV	Подстицање групног рада, договарања и сарадње	Сарадња I, Сарадња II,	2	II, III
V	Подстицање социјалног сазнања, разумевања и прихватања међусобних разлика	Увредљиви надимци, Пријатељство, Тајни пријатељ	3	III, IV
VI	Развијање комуникативне способности, конструктивног разрешавања сукоба са вршњацима и одраслима	Комуникација и неспоразуми I, Комуникација и неспоразуми II, Неспоразуми са родитељима, Тужакање, Конфликти	5	IV, V
VII	Подстицање и оспособљавање ученика за активну партиципацију	Права деце, Школа какву желим, Да кажем слободно, Право на игру	4	V, VI

	у животу школе			
VIII	Евалуација	Ја пре, ја после, Презентација резултата рада родитељима	2	VI
УКУПНО ЧАСОВА			36	IX - VI

1.1.10 Православни катихизис – верска настава

Циљ наставе православног катихизиса у овом разреду јесте прихватање да је постојање израз заједништва личности, а да личност постоји само у заједници слободе са другом личношћу.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- уоче да се кроз слободни однос љубави према некоме или нечему тај неко или нешто конкретизује, односно да постаје за нас јединствено и непоновљиво;
- уоче да љубав човека према другим људима и природи њима даје непоновљиву вредност и постојање;
- уоче да од онога кога заволимо зависи и наше постојање;
- науче да је човек.

Наставни предмет: ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС – ВЕРСКА НАСТАВА

(1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	обрада новог градива	други типови часа	Укупно часова	Време реализације
I	Увод	/	1	1	IX
II	Бог је заједница личности Оца, Сина и Светог духа (биће као заједница, као љубав)	3	2	5	IX, X
III	Црква је заједница свих људи и целе природе кроз Христа са Богом	5	2	7	X, XI
IV	Исус Христос је посредник између Бога и створене природе	2	1	3	XII
V	Бог је из љубави створио свет заједно са Сином и Духом	3	3	6	I, II,
VI	Човек као биће заједнице	3	1	4	III, IV
VII	Човек је икона Божја	6	-	6	IV, V
VIII	Православна иконографија показује свет и човека у заједници са Богом	1	3	4	V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		23	13	36	IX - VI

1.1.11 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски јези

Оперативни задаци:

- да ученици усвоје лексички фонд од 150 до 200 речи које су неопходне за разумевање наставних јединица

- да ученици разумеју у усменом говору пет до шест реченица
- разумевање дијалога на релацијама: наставник-ученик, ученик-ученик
- постављање питања и давање одговора
- излагање наставних садржаја уз помоћ наставника (препричавање)

Рад у сликовници (говорна вежба) 10 часова; Рад на „Писменици“ 38 часова; Слободно изражавање 10 часова; Учење песама, прича, игара... 8 часова; Учење традиционалних песама

3 часа; Систематизација 2 часа.

4

Наставни предмет: Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик
(2 часа недељно, 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Циљеви и задаци	Време реализације
1.	Личност ученика -представљање, казивање о себи	-препознавање на елементарном нивоу гласовне структуре језика који учи	IX
2.	Породица -чланови породице родбина, називи родбинских односа, ужа и шира породица	-практична примена знања -именовање чланова уже и шире породице -именовање делова стана(набрајање намештаја) -давање информација о својој породици	IX, X
3.	Пријатељи -лични, породични	-препознавање на елементарном нивоу гласовне структуре језика који учи -коришћење формалних и неформалних поздрава	X, XI
4.	Кућа -место, пложај, опис, делови, ствари у кући	-именовање делова стана(набрајање намештаја) -адекватна реакција на упутства -практична примена знања	XII
5.	Школа -ученик, наставник, друга деца, другови, учионица и ствари у њој, школски прибор у њој, школски прибор	-препознавање на елементарном нивоу гласовне структуре језика који учи -разумевање текстова и упутстава и реаговање на одговарајући начин -именовање предмета	I, II,
6.	Улица -објекти, саобраћај, опис пута од куће до школе, места за игру, опасности, сналажење на улици	-кратке информације о окружењу,набрајање установа -разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин	III
7.	Природа -животињски и билјни свет околине, природа према годишњим добима, чување природе	-именовање,описивање љубимаца -описивање годишњих доба	IV
8.	Време и бројеви - прошло, садашње и будуће време, тачно време, назив дана, месеци и годишњих доба, бројење	-бројање од 1 до 10 -правилно изговарање дана у недељи, месеци и годишњих доба	V, VI

1.2 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА II РАЗРЕД

- ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

1.2.1 Српски језик

Циљ наставе :

- Овладавање основним законитостима српског књижевног језика на ком ће се правилно писмено и усмено изражавати
- Упознавање, доживљавање и оспособљавање за тумачење одабраних књижевних дела, позоришних, филмских и других уметничких остварења српске и светске баштине.

Задачи наставе :

- уочавање и схватање реченице као основне језичке категорије, препознавање и разумевање главних реченичних делова;
- упознавање са фонетским и морфолошким појмовима према захтевима програма;
- савладавање нових програмских захтева из правописа;
- овладавање техником читања и писања латиницом;
- увежбавање читања наглас, усавршавање читања у себи у функцији тумачења текста;
- уочавање и тумачење битних чинилаца текста према захтевима програма;
- симултано усвајање књижевних и функционалних појмова;
- овладавање основним облицима језичког изражавања и даља усавршавања и неговање језичке културе;
- систематско, доследно реализовање програмираних и њима сличних вежбања у говору и писању.

Оперативни задаци:

- уочавање и схватање реченице као основне језичке категорије; препознавање и разумевање главних реченичних делова;
- упознавање са фонетским и морфолошким појмовима према захтевима програма;
- савладавање нових програмских захтева из правописа;
- овладавање техником читања и писања латиницом;
- мотивисање, подстицање и усмерење на читање лектире;
- увежбавање читања наглас; усавршавање читања у себи у функцији тумачења текста;
- уочавање и тумачење битних чинилаца текста према захтевима програма;
- симултано усвајање књижевних и функционалних појмова;
- овладавање основним облицима језичког изражавања и даља усавршавања и неговање језичке културе;
- систематско и доследно реализовање програмираних и њима сличних вежбања у говору и писању.

Корелација: математика, свет око нас, музичко васпитање, ликовна култура

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК (5 часова недељно, 180 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			језик	књижевност	језичка култура	укупно	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
		обрада новог градива	други типови часа	укупно						
1.	Мајка Јову у ружи родила	8	14	22	8	7	7	22	IX	1.CJ.1.2.1 1.CJ.1.2.2. 1CJ.1.2.4. 1CJ.1.2.5.
2.	За сву децу света	12	11	23	9	9	5	23	X	1CJ.1.2.6. 1CJ.1.2.7. 1CJ.1.2.8. 1CJ.1.5.1. 1CJ.1.5.2. 1CJ.1.5.3. 1CJ.1.5.4.
3.	Ја сам чудо видео	12	8	20	9	8	3	20	XI	1CJ.1.2.6. 1CJ.1.2.7. 1CJ.1.2.8. 1CJ.1.5.1. 1CJ.1.5.2. 1CJ.1.5.3. 1CJ.1.5.4.
4.	Чудне дечје жеље	6	11	17	7	4	6	17	XII	1CJ.0.1.5. 1CJ.0.1.6. 1CJ.0.1.8 1CJ.1.3.1.
5.	Сликарка зима	9	3	12	4	6	2	12	I	1CJ.1.3.3. 1CJ.1.3.4. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.6. 1CJ.1.3.7. 1CJ.1.3.8. 1.CJ.1.3.10. 1CJ.1.4.1. 1CJ.1.4.2. 1CJ.1.4.3. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5. 1CJ.2.2.5. 1CJ.2.2.7.
6.	Шаренорепа	12	7	19	7	8	4	19	II	1CJ.1.3.3. 1CJ.1.3.4. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.6. 1CJ.1.3.7. 1CJ.1.3.8. 1.CJ.1.3.10. 1CJ.1.4.1. 1CJ.1.4.2. 1CJ.1.4.3. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5. 1CJ.2.2.5. 1CJ.2.2.7.
7.	Песма за мамине очи	11	11	22	11	6	5	22	III	1CJ.1.3.3. 1CJ.1.3.4. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.6. 1CJ.1.3.7. 1CJ.1.3.8. 1.CJ.1.3.10. 1CJ.1.4.1. 1CJ.1.4.2. 1CJ.1.4.3. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5. 1CJ.2.2.5. 1CJ.2.2.7.
8.	Пишемо латиницом	9	6	15	6	5	4	15	IV	1CJ.1.3.3. 1CJ.1.3.4. 1CJ.1.3.5. 1CJ.1.3.6. 1CJ.1.3.7. 1CJ.1.3.8. 1.CJ.1.3.10. 1CJ.1.4.1. 1CJ.1.4.2. 1CJ.1.4.3. 1CJ.1.4.4. 1CJ.1.4.5. 1CJ.2.2.5. 1CJ.2.2.7.
9.	Пролећно јутро у шуми	7	13	20	6	9	5	20	V	1CJ.2.5.4. 1CJ.2.5.5
10.	На крилима маште	4	6	10	4	4	2	10	VI	1CJ.2.3.6. 1CJ.2.4.6 1CJ.2.4.8. 1CJ.2.3.10. 1CJ.3.2.2. 1CJ.3.2.5.1CJ.3.5.1. 1CJ.3.5.2. 1CJ.3.3.5.
УКУПНО ЧАСОВА		90	90	180	71	66	43	180	IX- VI	

**СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 2. РАЗРЕДА
ОСНОВНЕШКОЛЕ СРПСКИ ЈЕЗИК**

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за 2. разред из Српски језик садрже стандарде постигнућа за области: **Говорна култура, Вештина читања и разумевања прочитаног, Писано изражавање, Граматика и лексикологија и Књижевност**. У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа, осим у области Говорна култура.

У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ГОВОРНА КУЛТУРА	<p>1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор,учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике</p> <p>1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања</p> <p>1СЈ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, среди-шњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације</p> <p>1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање</p> <p>1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју</p> <p>1СЈ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став</p>		
ВЕШТИНЕ ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ	<p>1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста</p> <p>1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)</p> <p>1СЈ.1.2.5. одређује основну тему текста</p> <p>1СЈ.1.2.6. разуме дословно значење текста</p> <p>1СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате</p>	<p>1СЈ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту</p> <p>1СЈ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену</p> <p>1СЈ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту</p> <p>1СЈ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње,објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)</p> <p>1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже /не слаже са поступцима ликова</p> <p>1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни</p>	<p>1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)</p> <p>1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p>
ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊА	<p>1СЈ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице</p> <p>1СЈ.1.3.2. уме да се потпише</p> <p>1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком</p> <p>1СЈ.1.3.4. употребљава велико слово места (једночланих), назива школе</p> <p>1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1СЈ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме</p> <p>1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава</p> <p>1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.)</p> <p>1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)</p>	<p>1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)</p> <p>1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима</p> <p>1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање)</p> <p>1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке)</p>	<p>1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене</p> <p>1СЈ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса</p> <p>1СЈ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста</p> <p>1СЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)</p> <p>1СЈ.3.3.6. издваја пасусе</p>
ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА	<p>1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)</p> <p>1СЈ.1.4.4. препознаје антонимију</p> <p>1СЈ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизма који се употребљавају у свакодневной комуникацији (у кући, школи и сл.)</p>	<p>1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)</p> <p>1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику</p>	<p>1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именске; описне,присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и ре-дне бројеве; глаголе)</p> <p>1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизма на основу ситуације итекста/контекста у којем су употребљени</p> <p>1СЈ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу</p>
КЊИЖЕВНОСТ	<p>1СЈ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме</p> <p>1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)</p> <p>1СЈ.1.5.3. одређује главни радње у књижевноуметничком тексту</p> <p>1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту</p>	<p>1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме</p> <p>1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице,загонетке, брзалице)</p> <p>1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми</p> <p>1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту</p> <p>1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевно уметничком тексту)</p>	<p>1СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст</p> <p>1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту</p> <p>1СЈ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући сена текст</p>

1.2.2 Математика

Циљ наставе

Циљ наставе математике у основној школи је да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву, да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање, као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју ученикове личности.

Задаци наставе:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодне- вном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (мате-матичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за са-мостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних знања.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- савладају сабирање и одузимање до 100;
- схвате множење као сабирање једнаких сабирака, упознају и користе термине и знак множења;
- упознају операцију дељења, користе термине и знак дељења;
- упознају (на примерима) комутативност и асоцијативност рачунских операција (без употребе ових назива);
- уочавају својства нуле као сабирка, чиниоца и дељеника, а јединице као чиниоца и делиоца;
- савладају таблицу множења једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве дељења (до аутоматизма);

- савладају множење и дељење у оквиру 100, упознају функцију заграде и редослед извођења рачунских операција;
- умеју да прочитају и запишу помоћу слова збир, разлику, производ и количник, као и да знају да одреде вредност израза са две операције;
- упознају употребу слова као ознаку за непознати број (односно, као замену за неки број) у најједноставнијим примерима сабирања и одузимања;
- умеју да решавају текстуалне задатке с једном и две рачунске операције, као и једначине с једном операцијом (на основу веза између компонената операције);
- схвате појам половине;
- уочавају и стичу одређену спретност у цртању праве и дужи као и разних кривих и изломљених линија;
- уочавају и цртају правоугаоник и квадрат на квадратној мрежи;
- упознају и примењују мере за дужину (m, dm,cm) и време (час, минут, дан, седмица, месец).

Корелација: српски језик, свет око нас, ликовна култура, физичко васпитање.

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА (5 часова недељно; 180 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			Време реализације	СТАНДАРДИ ПОСТИГЊУЋА
			обрада новог градива	други типови часова	Укупно часова		
1.	Природни бројеви до 100	<p>Сабирање и одузимање природних бројева до 100 (с прелазом преко десетице); комутативност и асоцијативност сабирања.</p> <p>- Множење и дељење природних бројева; знаци за множење и дељење ($\cdot$, $:$); речи: чиниоци, производ, дељеник, делилац, количник; нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник; комутативност и асоцијативност мно-жења.</p> <p>- Изрази са две операције; заграде, редослед рачунских операција; слово као замена за неки број;</p> <p>- Одређивање непознатог броја у једнакостима типа: $x + 5 = 9$; $7 \cdot x = 35$; $x : 5 = 3$; $12 : x = 4$; појам половине; решавање једноставнијих задатака (највише две операције).</p>	54	91	145	IX, X, XI, XII, I, II, III, IV, V, VI	1MA.1.1.2. 1MA.1.1.3. 1MA.1.1.4. 1MA.1.1.5. 1MA.1.3.1. 1MA.1.3.2. 1MA.2.1.1. 1MA.2.1.2. 1MA.2.1.3. 1MA.2.1.4. 1MA.2.1.5. 1MA.2.3.1. 1MA.2.3.2. 1MA.3.1.2. 1MA.3.1.3. 1MA.3.1.4.
2.	Геометријски облици	<p>Предмети облика лопте, ваљка, квадра и коцке; упоређивање предмета по облику, ширини, висини и дебљини;</p> <p>- Дуж, полуправа и права; цртање разних кривих и изломљених линија; отворена и затворена изломљена линија; уочавање и цртање правоугаоника и квадрата на квадратној мрежи.</p>	7	18	25	XI, XII	1MA.1.2.1. 1MA.1.2.2. 1MA.1.2.3. 1MA.2.2.1. 1MA.2.2.2.
3.	Мерење и мере	<p>Мерење дужи помоћу метра, дециметра и центиметра; мере за време: час, минут, дан, седмица (недеља), месец;</p> <p>- Однос између јединица упознатих мера.</p>	5	5	10	XI, VI	1MA.1.4.1. 1MA.2.4.1. 1MA.2.4.2. 1MA.3.3.1. 1MA.3.4.1.
			66	114	180	IX-VI	

УКУПНО ЧАСОВА

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 2. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ МАТЕМАТИКА

Стандарди постигнућа – образовни стандарди за 2. разред основне школе за предмет Математика сасржи стандарде постигнућа за области: **Природни бројеви и операције са њима, Геометрија и Мерење и мере.**

У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА	<p>1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде</p> <p>1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде</p> <p>1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом</p> <p>1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде</p> <p>1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $1/n$ ($n \leq 10$) и препозна његов графички приказ</p> <p>1МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине</p>	<p>1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни</p> <p>1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју</p> <p>1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза</p> <p>1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције</p> <p>1МА.2.1.5. уме да решава једначине</p> <p>1МА.2.3.1. уме да препозна разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова</p> <p>1МА.2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $1/n$ ($n \leq 10$)</p>	<p>1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени</p> <p>1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција поштујући приоритет</p> <p>1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми</p> <p>1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$)</p>
ГЕОМЕРИЈА	<p>1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа, угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност)</p> <p>1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе</p> <p>1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта приказаног на слици при чему је дата мерна јединица</p>	<p>1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни</p> <p>1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине</p>	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	<p>1МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама</p>	<p>1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама</p>	<p>1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди</p>

	1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	1МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама	временске интервале у сложенијим ситуацијама
--	--	--	--

1.2.3 Свет око нас

Циљ: наставног предмета свет око нас јесте да ученици упознају себе, своје окружење и развију способност за одговоран живот у њему.

Задаци наставног предмета свет око нас су:

- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- очување природне дечје радозналости за појаве у окружењу и подстицање интересовања и способности за упознавање појава кроз активне истраживачке делатности,
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у систему појава из области природе и друшва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог чувања и рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање свести о потреби и могућностима личног учешћа и доприноса у заштити животне средине и одрживом развоју.

Задаци:

- развијање техника сазнајног процеса: посматрање, уочавање, упоређивање, класификовање, именовање;
- формирање елементарних научних појмова из природних и друштвених наука;
- подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу у складу са њиховим когнитивно - развојним способностима,
- подстицање и развијање истраживачких активности деце;
- постицање уочавања узрочно – последичних веза, појава и процеса, на основу различитих параметара;
- описивање и симулирање неких појава и моделовање једноставних објеката у свом окружењу;
- слободно исказивање својих запажања и предвиђања и самостално решавање једноставних проблем – ситуација;
- развијање различитих социјалних вештина и прихватање основних људских вредности за критеријум понашања према другима;
- развијање одговорног односа према окружењу, интересовања и спремности за његово очување.

Оперативни задаци:

- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у контуре система појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање еколошке свести.

Корелација: српски језик, математика, ликовна култура

Наставни предмет: СВЕТ ОКО НАС (2 часа недељно; 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
			Обрада новог градива	други типови часова	укупно часова		
1.	ГДЕ ЧОВЕК ЖИВИ	- насеља(појам и врсте насеља; некад и сад) - живимо у насељу (групе људи, улоге појединца и групе); - правила понашања у групи; - сналажење у насељу; - саобраћај у насељу; рељеф и површинске воде у месту и околини;	9	6	15	IX, X	1ПД.1.6.1. 1ПД.1.6.2. 1ПД.2.6.1. 1ПД.1.5.1. 1ПД.1.5.2. 1ПД.1.5.3. 1ПД.1.5.4. 1ПД.2.5.1.
2.	ЉУДСКА ДЕЛАТНОСТ	- човек ствара; - основна својства материјала; - понашање материјала; - утицај топлоте на тела; - топлотна проводљивост материјала; - електрична проводљивост материјала; - комбиновање материјала; појам и значај рециклаже;	15	3	18	X, XI, XII	1ПД.1.3.4. 1ПД.1.3.5. 1ПД.1.3.6. 1ПД.1.2.3. 1ПД.2.3.4.
3.	КРЕТАЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	- дан, одређивање доба дана према положају Сунца, трајање дана; - шта све утиче на брзину кретања; - мерење времена(појам сата, коришћење сата) - временске одреднице: дан, седмица, месец, година, годишња доба; сналажење на временској ленти;	9	3	12	I, II	1ПД.1.4.1. 1ПД.2.4.2. 1ПД.1.4.2. 1ПД.1.4.4. 1ПД.1.4.5.
4.	ЖИВА ПРИРОДА	- заједничке особине живих бића; - процеси у живим бићима(дисање, исхрана, раст...) - разноврсност биљака и животиња;	8	4	12	III, IV	1ПД.1.1.2. 1ПД.1.1.3. 1ПД.1.1.4. 1ПД.1.1.5. 1ПД.1.2.3.

		- значај биљака и животиња за човека; - човек као део живе природе и његова улога;					1ПД.2.1.2.
5.	НЕЖИВА ПРИРОДА	- где све има воде; - ваздух-услов живота; - Сунце-извор светлости и топлоте и услов живота - промене које настају при загревању и хлађењу воде и ваздуха; земљиште-услов за живот и раст биљака;	8	3	11	IV, V	1ПД.1.3.1. 1ПД.2.1.1.
6.	ВЕЗА ЖИВЕ И НЕЖИВЕ ПРИРОДЕ	- без чега не могу жива бића, нераскидива веза живе и неживе природе; - промене у природи и активности људи у зависности од годишњег доба; загађеност воде,ваздуха и земљишта;	2	2	4	VI	1ПД.1.2.3. 1ПД.2.1.1
УКУПНО ЧАСОВА			51	21	72	IX- VI	

СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 2. РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ СВЕТ ОКО НАС

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за 2. разред из предмета

Света око нас садрже стандарде постигнућа за области: **Жива и нежива природа, Екологија, Кретање и орјентација у простору и времену, Друштво и Држава Србија и њена прошлост.** У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу 1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића	1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима. 1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи. 1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници.	1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима.
ЕКОЛОГИЈА	1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очувању природе.	1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса. 1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се оне штите.	
МАТЕРИЈАЛИ	1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта. 1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљишта састављени од више материјала. 1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност. 1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређује њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу. 1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха.	1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање 1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава. 1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису. 1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала. 1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних	

		промена материјала при којима не настају други материјали.	
КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ	<p>1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама.</p> <p>1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти. 1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца.</p> <p>1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век.</p> <p>1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара.</p>	<p>1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела.</p> <p>1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена.</p>	
ДРУШТВО	1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи, насељу.	1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама.	
ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ	<p>1ПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода.</p> <p>1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике.</p>	1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини.	

1.2.4 Ликовна култура

Циљ

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, примењују у раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- -развијати моторичке способности ученика.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- схвате ликовно-визуелни рад као израз индивидуалног осећања, доживљаја и стваралачке имагинације;
- опажају, сећају се, објашњавају и реконструишу појаве или ситуације;
- стекну искуства о: оплемењивању животног и радног простора, контрасту облика, карактеру облика, коришћењу материјала за рад, визуелним знаковима, опажањима

облика у кретању, компоновању, рекомпоновању, дејству светлости на карактер облика;

- развију навику лепог писања;
- развију осетљивост за лепо писање (ћириличка и латиничка палеографија).

Корелација: српски језик, математика, свет око нас

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА (2 часа недељно 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова			Време реализације
		обрада новог	други типови	укупно часова	
1.	Кретање облика у простору	4	2	6	IX
2.	Дејство светлости на карактер облика (светлост)	2	2	4	IX, X
3.	Амбијент сценски простор	4	2	6	X
4.	Контраст као мотивација за Опажање облика	8	4	12	X, XI
5.	Индивидуално коришћење Различитих материјала обликовање	4	2	6	XII
6.	Разне врсте знакова и симбола	2	2	4	I
7.	Једнобојна композиција употребних предмета	4	2	6	II
8.	Замишљање	4	2	6	II, III
9.	Преобликовање материјала или Предмета њиховим спајањем	4	2	6	III, VI
10.	Лепо писање са калиографијом	10	6	16	IV, V
УКУПНО ЧАСОВА		46	26	72	IX- VI

1.2.5 Музичка култура

Циљ

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци:

- неговање способности извођења музике (певање / свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање звука)
- упознавање традиционалне и уметничке свога и других народа;
- развијање критичког мишљења (исказивање осећања о музици која се изводи и слуша)

- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају по слуху;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике;
- изводе музичке игре;
- свирају на дечјим музичким инструментима.

Извођење музике

а) Певање:

- Певање песама (учење по слуху) различитог садржаја и расположења, традиционалне и уметничке музике које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета уколико је могуће (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...).
- Певање и извођење музичких игара (игре уз покрет, дидактичке игре).
- Певање једноставних модела и наменских песама као звучне припреме за поставку музичке писмености.

б) Свирање:

- Поступно упознавање музичких ритмичких дечјих инструмената и начина свирања на њима (штапићи, бубањ, звечке, триангл, чинели, даире).
- Прављење дечјих инструмената.
- Аудитавно разликовање дечјих инструмената по боји звука.
- Развијање ритмичког пулса и ритма свирањем пратње за бројалице и песме на различитим изворима звука (тело, предмети, ритмички дечји инструменти).

На основу искуства у извођењу музике, препознати: звуке које ствара глас (говор-певање), степене јачине звука (гласно-тихо), различита темпа (брз-спор), трајање (кратак-дуг), песму на основу карактеристичног одломка мелодије, начине на које песма учествује у породичном животу (породична славља и празници).

Слушање музике

- Слушање вокално-инструменталних композиција за децу и кратких инструменталних композиција различитог садржаја и расположења, као и музичких прича.
- Слушање народних песама и игара.

У слушаним делима разликовати: специфичне звуке из окружења, људске гласове (женски, мушки, дечји), музичке инструменте, степене јачине звука (гласно-тихо), различита темпа (брз-спор), трајање (кратак-дуг). Оспособљавати ученике да препознају композицију коју су раније слушали, на основу карактеристичног одломка.

Стварање музике

- Опоначање звукова из непосредне околине, спонтаном или или договореном импровизацијом (звуци у кући, звуци града, звуци у природи...); Ритмичким и звучним ефектима креирати једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи при том различите изворе звука (глас, тело, дечји ритмички инструменти).
- Смишљање малих ритмичких целина помоћу различитих извора звука (говором, изговарањем група гласова, различитим предметима, дечјим инструментима).
- Састављање малих музичких игара уз покрет.

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА (1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно часова	
1.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (певање, свирање) певање песама (учење по слуху) различитог садржаја и расположења; певање и извођење музичких игара (игре уз покрет, дидактичке игре); певање једноставних модела и наменских песама; свирање пратње за бројалице, песме, игре на различитим изворима звука; на основу искуства у извођењу музике, препознати: темпо, динамичке разлике, различита расположења на основу изражајних елемената (динамика, темпо, ритам, мелодија);	4	21	25	IX, X, XI, XII, III, IV, VI
2.	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ слушање вокално-инструменталних композиција за децу; слушање народних песама и игара; у слушаним примерима препознати: различите тонске боје, различита темпа, динамичке различита расположења на основу изражајних елемената као и композицију коју су слушали, а на основу карактеристичног одломка.	2	5	7	X, XI, XII, I, III, V
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ опонашање звукова из непосредне околине; ритмичким и звучним ефектима креирати једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, креирање покрета уз музику коју певају или слушају ученици; импровизовање ритмичког дијалога на различитим изворима звука.	/	4	4	XI, II, III, V
УКУПНО ЧАСОВА		6	30	36	IX - VI

1.2.6 Физичко васпитање

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаностима осталим васпитно- образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања јесу:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
  - усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
  - формирање морално-вољних квалитета личности;
  - оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
  - стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци:

- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и играм;
- развијање координације, гipкости, равнотеже и експлозивне снаге;
- стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу; упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела;
  - стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика;
  - формирање и овладавање елементарним облицима кретања - "моторичко описмењавање";

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ (3 часа недељно, 108 часова годишње)

Редни број наставе	НАСТАВНА ТЕМА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ										обучавање	дручи типови часа	Свега
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Ходање и трчање	2	/	3	/	/	2	3	3	2	1	4	13	17
2.	Скакање и прескакање	2	3	3	3	1	/	/	3	3	2	8	12	20
3.	Вежбе упором рукама	/	/	/	1	/	/	1	1	/	/	/	3	3
4.	Бацање и хватање	1	1	2	2	/	/	/	/	/	/	2	4	6
5.	Вишење, упори и пењање	1	1	/	/	/	/	/	/	/	/	1	1	2
6.	Вежбе на тлу	/	2	/	2	2	1	2	3	3	/	3	12	15
7.	Вежбе равнотеже	/	/	1	1	/	/	/	/	/	/	2	/	2
8.	Вежбе реквизитима	/	3	/	3	1	2	2	/	3	1	5	10	15
9.	Елементарне игре	2	2	3	3	2	2	2	/	3	2	3	18	21

10.	Ритмичке игре и народни плесови	/	/	2	/	2	3	/	/	/	/	3	4	7
УКУПНО ЧАСОВА		8	12	14	15	8	10	10	10	14	6	31	77	108

1.2.7 Енглески језик

Циљеви и задаци:

- Приближи ученицима идеју о постојању других језика као средстава комуникације;
- развије позитивна осећања према језику који учи;
- подстакне потребу за учењем страних језика;
- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика;
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција;
- стимулише машту, креативност и радозналост.
- ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.
- ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама.
- ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника.
- ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама.
- разликује језик који учи од других језика;
- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.);
- развија способност и навику слушања са разумевањем.
- разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставним језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама;
- именује ствари из непосредног окружења у вези са темама које се обрађују;
- репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.
- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања о познатим темама;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у игри и комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.).
- препознаје шта је ново научио;

- препознаје, на елементарном нивоу разлику у односу на матерњи језик;
- користи језик у складу са ситуацијом
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (2 часа недељно, 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА					Време реализације
		обрада новог градива	понављање, утврђивање вежбање	писмено	усмено	свега часова	
1.	Hello again!	4	4	/	1	9	IX
2.	Shopping	4	4	1	/	9	X
3.	In My House	3	4	/	1	8	XI
4.	My Body	3	3	1	/	7	XI, XII
5.	Clothes	2	2	/	1	5	XII, I
6.	One Whole Year	3	3	1	/	7	II
7.	Family	4	4	/	1	9	III
8.	On the farm	2	3	1	/	6	IV
9.	My town	4	3	/	1	8	V, VI
10.	Holidays	1	2	1	/	4	VI
УКУПНО ЧАСОВА		30	32	5	5	72	IX - VI

1.2.8 Народна традиција

Циљ наставе

Један од пресудних разлога за формирање наставног предмета народна традиција јесу алармантни извештаји истраживача (етнолингвиста, етнолог, фолклориста, етномузиколога) који упозоравају на убрзано одумирање многих важних елеманата традицијске културе и њихов нестанак из праксе, опти-цаја и најзад из живота самог.

Увођење најмлађих нараштаја кроз одговарајућу наставу усмерену на ревитализацију традиције, је-дан је од начина да се то спречи или макар одложи. Правилним, одмереним и правовременим пласи-рањем информација о народној традицији постижу се и многа друга добра, као што су стицање свести о себи самом и свом месту у свету сличних и различитих, формирање представе о континуитету и уко-рењености и слично.

Концепција наставе овог изборног предмета посебан нагласак ставља на локалну народну традици-ју, чиме се у мултинационалној и мултиконфесионалној средини каква претеже у Србији, чувају права и особености мањина и њихов идентитет.

Намера је да се ученику овај изборни предмет понуди од првог разреда, али се отвара могућност и за одређење почетком наредног циклуса све до краја општег образовања.

Циљ:

Остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упо-знавање материјалне и духовне традицијске културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу.

Задаци:

- усвајање елемената знања о: разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то кроз:
- упознавање са основним фолклорним текстовима (бајке, легенде, приче, песме, пословице);
- упознавање са дечјим фолклором (игре и кратке текстуалне форме као што су загонетке, успаванке, разбрајалице итд.);
- усвајање елементарних знања о носећим наставним мотивима (различити за сваки разред у првом циклусу) годишњем циклусу, и то кроз познавање:
- основних разлика између градског и сеоског начина живота,
- основних сезонских радова,
- основних обичајно – обрадних радњи везаних за те радове,
- основних и општих празника,
- обичајно – радњи везаних за те празнике.

Оперативни задаци

Изучавањема наставног предмета Народна традиција у другом разреду ученици стичу основна знања из области становања људи од најраније прошлости до данашњих дана. Ове садржаје употпуњују знања о појединим биљкама, а све то представљено кроз обичаје и веровања нашег народа.

Корелација: ликовна култура, музичка култура, српски језик, природа и друштво

Наставни предмет: НАРОДНА ТРАДИЦИЈА (1 час недељно 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно часова	
	Биљке и кућа				
1.	I Од пећине до солитера	2	6	8	IX,X
2.	II Од темеља до крова	2	2	4	X,XI
3.	III Кућица у цвећу, трава око ње	5	5	10	XII, I, II, III
4.	IV	5	4	9	III, IV,

	У кући и око ње				V
5.	V Кућа до куће, село и град	2	1	3	V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		16	18	36	IX - VI

1.2.9 Грађанско васпитање

Циљ и задаци

Грађанско васпитање – Сазнање о себи и другима јесте подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Овај наставни предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компоненте, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу која поштује и себе и друге.

Задаци:

- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима;
- подстицање самосвести, самопоштовања и уважавања других;
- оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност, да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге;
- развијање комуникативне способности, невербалне и вербалне комуникације, вештина ненасилне комуникације;
- оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације и решавању сукоба и вршњачком посредовању;
- развијање креативног изражавања;
- оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење и сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета;
- оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- развијање и неговање основних људских вредности.

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ (1 час недељно 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ РАДИОНИЦА	Број часова	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
I	<i>Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима</i>	Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима – Сусрет родитеља, наставника и ученика. Размена о узајамним очекивањима, потребама, захтевима, тешкоћама везаним за остваривање грађанског васпитања. Упознавање ученика са садржајем предмета и начином рада.	2	IX
II	<i>Подстицање развоја самосвести, самопоштовања и</i>	Подстицање развоја самосвести, самопоштовања и уважавања других	3	IX,

	<i>уважавање других</i>	– Репортери. Поносим се што. Изражавање захвалности другоме		X
III	<i>Оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност и да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава дете</i>	Оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност и да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава дете – Речник осећања. Како се ко осећа. О стиду и срамоти. Љубомора. Кривица. Ја и љубав. Моје потребе.	7	XI
IV	<i>Развијање комуникативне способности, невербалне и вербалне комуникације, вештина ненасилне комуникације</i>	Развијање комуникативне способности, невербалне и вербалне комуникације, вештина ненасилне комуникације – Како да кажем слушање и неслушање. Да ли се чујемо. Чујем ти срце.	4	XII, I
V	<i>Оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршњачком посредовању</i>	Оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршњачком посредовању – Кад ја нећу. Посредовање у сукобу између дечака и девојчица. Посредовање у сукобу између ученика истог пола. Посредовање у сукобу између родитеља и деце.	4	II
VI	<i>Оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење и сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета</i>	Оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење и сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета – Породично стабло. Жирафе у учионици. Шта се коме допада. Шта можемо да урадимо.	4	III, IV
VII	<i>Оспособљавање ученика да упознају и уважавају деčја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању</i>	Оспособљавање ученика да упознају и уважавају деčја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању – Деčја права. Моја одговорност. Кад деца крше деčја права. Кад родитељи крше деčја права. Кад одрасли у школи крше деčја права. Различити смо али су нам права иста.	6	IV, V
VIII	<i>Развијање и неговање основних људских вредности</i>	Развијање и неговање основних људских вредности – Ја то већ умем. Шта кад се то деси. Мој омиљени лик из приче, бајке, филма. Сарадња.	4	V
IX	<i>Евалуација</i>	Евалуација – Ја пре, ја после. Презентација резултата рада родитељима.	2	VI
УКУПНО ЧАСОВА			36	IX - VI

1.2.10 Православни катихизис – верска настава

Циљ и задаци

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у другом разреду основне школе јесте прихватање да је постојање израз заједништва личности, а да личност постоји само у заједници слободе са другом личношћу.

Оперативни задаци наставе православног катихизиса (веронауке) у другом разреду основне школе јесу да ученик:

- уочи да Литургија није обичан догађај;
- уочи да се на Литургији појављује Бог као заједница личности: Оца, Сина - Христа и Светог Духа;
- упозна структуру Литургије;
- разликује радње на Литургији;

- уочи да је Исус Христос, иако физички одсутан, присутан на Литургији као плод наше љубави према њему.

Наставни предмет: ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС – ВЕРСКА НАСТАВА
(1 час недељно 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	обрада новог градива	други типови часа	Укупно часова	Време реализације
I	Увод	/	1	1	IX
II	Бог је заједница личности Оца, Сина и Светог духа (биће као заједница, као љубав)	5	/	5	IX, X
III	Структура литургије – цркве (епископ, свештеници, ђакони и народ)	5	1	6	X, XI
IV	Литургија – откривање Бога	5	2	7	XII
V	Литургија је присуство Христово и ишчекивање доласка Христовог	1	1	2	I, II,
VI	Постојање природе је израз љубави, Бога и човека	6	5	11	III, IV
VII	Бог је створио свет да са њим има вечну заједницу љубави преко човека и да у тој заједници човек буде вечно и непоновљиво биће	1	3	4	IV, V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		23	13	36	IX - VI

1.2.11 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

Оперативни задаци

- да ученици усвоје предвиђену језичку структуру као и 250 до 300 нових речи и израза,
- да се оспособљавају да одговарају на питања односно да дају више одговора на једно питање како би могли да воде краће дијалоге,
- да ученици воде дијалог, да одговарају на постављена питања и да сами постављају питања.

Наставни предмет: Матерњи језик са елементима Националне културе –

Ромски језик (2 часа недељно; годишње 72 часа)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Циљеви и задаци	Време реализације
1.	Породица -подорична кућа, просторије, намештај, прибор, одржавање чистоће, улога појединих чланова породице у томе	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, -правилно вербално и невербално реаговање на упутства и постављена питања, -учествовање у комуникацији,	IX, X
2.	Школа	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција,	XI, XII

	-предмети, полугодишњи и годишњи распуст	-разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, -оспособљавање за самостално комуницирање о познатим темама, -примена усвојених структура.	
3.	Непосредна околина -дом културе, биоскопска сала, позориште, пошта, дом здравља, болница, музеј. Норме понашања на јавним местима	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, -разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, -оспособљавање за самостално комуницирање о познатим темама, -примена усвојених структура, -описивање окружења кратким конструкцијама.	I, II
4.	Природа -реке, рељеф непосредне околине. Излет у природу, шетња по парку	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, -разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, -оспособљавање за самостално комуницирање о познатим темама, -примена усвојених структура.	III, IV
5.	Време -година, месец, дан, сат, минут, секунд	-усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, -разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, -разумевање вербалних садржаја уз помоћ невербалне комуникације, -описивање, кратким структурама, познате ситуације, -примена усвојених структура, -репродуковање рецитација и песама.	V, VI

1.3 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА III РАЗРЕД

- ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

1.3.1 Српски језик

Циљ наставе

Циљ наставе српског језика је да ученици овладају законитостима српског књижевног језика на ком ће се правилно, писмено и усмено изражавати; да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабране књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења српске и светске баштине.

Задаци наставе

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);

- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци

- овладавање техником читања и писања на оба писма;
- савладавање просте реченице (појам, главни делови);
- стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима;
- постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, радње, ликови, поруке, језичко-стилске карактеристике);
- овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање);
- постепено упознавање методологије израде писменог састава.

Систематско увођење у начин планирања (израда подсетника) и писања тзв. слободних писмених састава.

Два писмена задатка - један у првом и један у другом полугодишту.

Читање од III до VIII разреда

Тумачење текста заснива се на његовом читању, доживљавању и разумевању. При томе је квалитет схватања порука и непосредно условљен квалитетом читања. Зато су разни облици усмереног читања основни предуслов да ученици у настави стичу сазнања и да се успешно уводе у свет књижевног дела.

Тумачење текста од III до VIII разреда

Са обрадом текста почиње се после успешног интерпретативног читања наглас и читања у себи. Књижевноуметничко дело се чита, према потреби и *више пута*, све док не изазове одговарајуће доживљаје и утиске који су неопходни за даље упознавање и проучавање текста. Разни облици поновљеног и усмереног читања дела у целини, или његових одломака, обавезно ће се примењивати у обради лирске песме и краће прозе.

При обради текста примењиваће се у већој мери јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта. Значајне појединости, елементарне слике, експресивна места и стилско-језички поступци неће се посматрати као усамљене вредности, већ их треба сагледавати као функционалне делове виших целина и тумачити у природном садејству с другим уметничким чиниоцима. Књижевном делу приступа се као сложенем и непоновљивом организму у коме је све условљено узрочно-последичним везама, подстакнуто животним искуством и уобличено стваралачком маштом.

Колерација: музичка култура, ликовна култура, народна традиција

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК (5 часова недељно; 180 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			језик	књижевност	језичка култура	укупно	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГЊУЋА
		обрада новог градива	други типови часа	укупно						
1.	Да имам чаробну моћ	12	9	21	5	9	7	21	IX	1CJ.0.1.4.1CJ.1.2.2.1CJ.1.4.3.1CJ.1.5.1.1CJ.1.5.2.1CJ.1.5.3.1CJ.0.1.5.1CJ.0.1.6.1CJ.2.4.6.1CJ.2.4.7.1CJ.2.5.1.1CJ.2.5.2.1CJ.2.5.3.1CJ.2.5.4.1CJ.2.5.5.1CJ.2.5.7.1CJ.2.5.6.1CJ.3.3.2.1CJ.3.3.5.1CJ.3.5.1.1CJ.3.5.3.
2.	Друг другу	11	12	23	4	11	8	23	X	1CJ.0.1.4.1CJ.1.3.8.1CJ.0.1.5.1CJ.0.1.6.1CJ.1.4.3.1CJ.1.4.1.1CJ.1.5.2.1CJ.1.5.3.1CJ.1.5.4.1.1CJ.2.2.5.1CJ.2.2.8.1CJ.2.3.3.1CJ.2.3.8.1CJ.2.4.6.1CJ.2.4.7.1CJ.2.5.1.1CJ.2.5.1.1CJ.2.5.4.1CJ.2.5.7.1CJ.3.2.7.1CJ.3.3.2.1CJ.3.5.7.1CJ.3.3.5.1CJ.3.4.3.1CJ.3.5.1.1CJ.3.5.3.
3.	Лепа реч и гвоздена врата отвара	11	9	20	7	8	5	20	XI	1CJ.0.1.3.1CJ.0.1.5.1CJ.1.0.6.1CJ.1.3.7.1CJ.1.3.8.1CJ.1.4.1.1CJ.1.4.2.1CJ.1.5.1.1CJ.1.5.3.1CJ.1.5.4.1CJ.2.3.4.1CJ.2.4.2.1CJ.2.5.1.1CJ.2.5.3.1CJ.2.5.4.1CJ.2.5.5.1CJ.2.5.7.1CJ.3.2.7.1CJ.3.3.2.1CJ.3.3.5.1CJ.3.4.1.1CJ.3.4.2.1CJ.3.5.1.1CJ.3.5.3.
4.	Први снег	9	7	16	3	7	6	16	XII	1CJ.0.1.5.1CJ.0.1.6.1CJ.1.2.2.1CJ.3.1.0.1CJ.1.4.1.1CJ.1.5.1.1CJ.1.5.3.1CJ.1.5.4.1CJ.2.2.8.1CJ.2.3.3.1CJ.2.3.1.1CJ.2.4.2.1CJ.2.1.5.1CJ.2.5.4.1CJ.2.5.5.1CJ.2.5.7.1CJ.3.4.1.1CJ.3.5.1.1CJ.3.5.3.
5.	У духу Светосавља	9	3	12	3	6	3	12	I	1CJ.0.1.5.1CJ.0.1.6.1CJ.0.1.7.1CJ.1.2.5.1CJ.1.3.6.1CJ.1.5.2.1CJ.1.5.3.1CJ.1.5.4.1CJ.2.2.8.1CJ.2.4.1.1CJ.2.4.2.1CJ.2.5.1.1CJ.2.5.2.1CJ.2.5.4.

										1CJ.2.5.5. 1CJ. 2.5.7. 1CJ.3.2.4. 1CJ.3.3.5. 1CJ.3.5.1.1 CJ.3.5.3.
6.	Зимске слике	11	9	20	7	8	5	20	II	1CJ.0.1.5. 1CJ.0.1.6. 1CJ.1.2.5. 1CJ.1.3.6. 1CJ.1.3.9. 1CJ.1.5.1. 1CJ.2.2.5. 1CJ.2.2.7. 1CJ.2.3.2. 1CJ.2.3.3. 1CJ.2.3.6. 1CJ.2.3.7. 1CJ.2.3.8. 1CJ.2.4.1. 1CJ.2.4.4. 1CJ.2.4.8. 1CJ.2.5.1. 1CJ.2.5.7. 1CJ.3.2.4. 1CJ.3.3.3. 1CJ.3.3.5. 1CJ.3.4.2.
7.	У сусрет пролећу	10	11	21	4	8	9	21	III	1CJ.0.1.3. 1CJ.0.1.5. 1CJ.1.3.6. 1CJ.1.3.7. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.3.9. 1CJ.1.5.2. 1CJ.1.5.3. 1CJ.1.5.4. 1CJ.2.2.5. 1CJ.2.2.7. 1CJ.2.3.2. 1CJ.2.3.3. 1CJ.2.3.5. 1CJ.2.3.1CJ.2.3.7. 1CJ.2.3.8.1CJ.2.3.9. 1CJ.2.5.1. 1CJ.2.5.2. 1CJ.2.5.3. 1CJ.2.5.4. 1CJ.2.5.5. 1CJ.2.5.7. 1CJ.3.2.4. 1CJ.3.3.2 1CJ.3.3.2. 1CJ.3.3.5. 1CJ.3.5.1. 1CJ.3.5.3.
8.	Шала је успела	8	9	17	5	8	4	17	IV	1CJ.0.1.3. 1CJ.0.1.5. 1CJ.0.1.6. 1CJ.1.2.5. 1CJ.1.3.6. 1CJ.1.3.7. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.3.9. 1CJ.1.5.2. 1CJ.1.5.3. 1CJ.1.5.4. 1CJ.2.3.2. 1CJ.2.3.3. 1CJ.2.3.4. 1CJ.2.3.8. 1CJ.2.4.1. 1CJ.2.4.4. 1CJ.2.5.1. 1CJ.2.5.4. 1CJ.2.5.5. 1CJ.2.5.7 1CJ.3.2.4. 1CJ.3.3.2. 1CJ.3.3.5. 1CJ.3.5.1. 1CJ.3.5.3
9.	Сва природа цвета и пева	16	4	20	9	5	6	20	V	1CJ.0.1.3. 1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.4.1. 1CJ.1.4.2. 1CJ.1.4.3. 1CJ.1.5.3. 1CJ.1.5.4. 1CJ.2.2.1. 1CJ.2.2.3. 1CJ.2.3.1. 1CJ.2.3.2. 1CJ.2.3.3. 1CJ.2.3.8. 1CJ.2.4.1. 1CJ.2.4.4. 1CJ.2.5.1. 1CJ.2.5.2. 1CJ.2.5.3. 1CJ.2.5.7. 1CJ.3.2.7. 1CJ.3.3.2. 1CJ.3.3.5. 1CJ.3.4.1. 1CJ.3.4.2. 1CJ.3.5.1
10.	Ближи се лето	2	8	10	2	2	6	10	VI	1CJ.0.1.5. 1CJ.1.2.1. 1CJ.1.2.2. 1CJ.1.3.8. 1CJ.1.4.1. 1CJ.1.4.2. 1CJ.1.4.3. 1CJ.1.5.3. 1CJ.1.5.4. 1CJ.2.2.1. 1CJ.2.2.3. 1CJ.2.3.1. 1CJ.2.3.2. 1CJ.2.3.3. 1CJ.2.3.8. 1CJ.2.4.1. 1CJ.2.4.4. 1CJ.2.5.1. 1CJ.2.5.2. 1CJ.2.5.3. 1CJ.2.5.7. 1CJ.3.2.7. 1CJ.3.3.2. 1CJ.3.3.5. 1CJ.3.4.1. 1CJ.3.4.2. 1CJ.3.5.1
ДВА ПИСМЕНА ЗАДАТКА - ЈЕДАН У ПРВОМ И ЈЕДАН У ДРУГОМ ПОЛУГОДИШТУ.										
УКУПНО ЧАСОВА		99	81	180	49	72	59	180	IX- VI	

**СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА3. РАЗРЕДА
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ СРПСКИ ЈЕЗИК**

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за 3. разред из Српски језик садрже стандарде постигнућа за области: **Говорна култура, Вештина читања и разумевање прочитаног, Писано изражавање, Граматика и лексикологија и Књижевност.** У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа, осим у области *Говорна култура*.

У оквиру сваке области описани су захтевина три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НОВО	НАПРЕДНИ НИВО
ГОВОРНА КУЛТУРА	1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање		
ВЕШТИНЕ ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ	<p>1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)</p> <p>1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимима, парафраза), садржана у тексту</p> <p>1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)</p> <p>1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста</p> <p>1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста 1CJ.1.2.7. разликује књижевнуметнички од информативног текста</p> <p>1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате</p>	<p>1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије</p> <p>1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)</p> <p>1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту</p> <p>1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/деталј који је приказан на илу-страцији, у табели, или на дијаграму)</p> <p>1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену</p> <p>1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту</p> <p>1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)</p> <p>1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова</p> <p>1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни</p> <p>1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације</p>	<p>1CJ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста</p> <p>1CJ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)</p> <p>1CJ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм)</p> <p>1CJ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.)</p> <p>1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p>
ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊА	<p>1CJ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком</p> <p>1CJ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе</p> <p>1CJ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1CJ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме</p> <p>1CJ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)</p> <p>1CJ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава</p> <p>1CJ.1.3.9. пише кратку поруку (о теме куда иде, зашто касни, и сл.)</p> <p>1CJ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзи је)</p>	<p>1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих реч-чи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ђ, ч, ђ, и; правилно пише сугласник ј у интервока-лској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању</p> <p>1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)</p> <p>1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима</p> <p>1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној)</p> <p>1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст</p> <p>1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст</p> <p>1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање)</p> <p>1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке)</p> <p>1CJ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење)</p> <p>1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира</p>	<p>1CJ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене</p> <p>1CJ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације уну-тар текста и пасуса</p> <p>1CJ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста</p> <p>1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст</p> <p>1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)</p>
ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА	<p>1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)</p> <p>1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких</p>	<p>1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)</p> <p>1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице;</p>	

	именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.1.4.4. препознаје антонимију 1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневной комуникацији (у кући, школи и сл.)	описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у убеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава	
КЊИЖЕВНОСТ	1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1CJ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну) 1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту	1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликов; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевно уметничком тексту) 1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту	1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликов позивајући се на текст 1CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту

1.3.2 Математика

Циљ наставе:

Математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе:

да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;

- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;

- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасноћу и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- савладају читање, писање и упоређивање природних бројева до 1000;
  - упознају римске цифре (I, V, X, L, C, D, M) и принцип читања и писања бројева помоћу њих;
  - успешно обављају све четири рачунске операције до 1000;
  - упозната својства операција користе за рационалније (лакше) рачунање;
  - упознају зависност резултата од компонената операције;
  - знају да израчунају вредност бројевног израза са највише три операције;
  - умеју да прочитају и запишу помоћу слова својства рачунских операција;
  - знају да одреде вредност израза са словима из дате вредности слова;
  - знају да решавају једноставније једначине у скупу бројева до 1000;
  - упознају и правилно записују разломке чији је бројилац 1, а именилац мањи или једнак 10;
  - успешно решавају текстуалне задатке;
  - формирају представе о правој и полуправој;
  - уочавају и умеју да цртају прав, оштар и туп угао;
  - знају да цртају паралелне и нормалне праве, квадрат, правоугаоник, троугао и кружницу (помоћу лењира, троугаоника и шестара);
  - стичу представе о подударности фигура (преко модела и цртања);
  - знају да одреде обим правоугаоника, квадрата и троугла;
  - упознају мерење масе тела и запремине течности, као и нове јединице за време (година, век)
- Колерација: музичка култура, ликовна култура, српски језик

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА (5 часова недељно; 180 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			Време реализације	СТАНДАРДИ ПОСТИГЊУБА
			обрада новог градива	други типови часова	Укупно часова		
1.	Природни бројеви до 1000	Понављање наставних садржаја из другог разреда (Природни бројеви- до100, Геометријски облици (тела и фигуре) и Мерење и мере).	/	8	8	IX	1MA.1.1.1. 1MA.1.1.2. 1MA.1.1.3. 1MA.1.1.5. 1MA.1.3.1. 1MA.1.3.2.

2.	Блок бројева до 1000	Декадно читање и записивање бројева до 1000. Упоредивање бројева према њиховим декадним записима. Писање бројева римским цифрама. Сабирање и одузимање бројева у блоку до 1000. Делење са остатком у блоку бројева до 1000 (укључујући и усмене вежбе). Множење и делење троцифреног броја једноцифреним. Изрази. Коришћење заграда и њихово изостављање. Својства рачунских операција и њихова примена на трансформисање израза и за рачунске олакшице. Употреба знакова за скуп и припадност скупу. Једначине облика: $x + 13 = 25$, $x - 13 = 25$, $125 - x = 25$, $5 \cdot x = 225$. Неједначине облика: $x > 15$, $x < 245$ Скуп решења неједначине. Текстуални задаци. Разломци облика: $1/a$ ($a < 10$, $a = 10$).	54	76	130	IX, X, XI, XII, I, II, III, IV, VI	1MA.2.1.1. 1MA.2.1.2. 1MA.2.1.3. 1MA.2.1.5. 1MA.2.3.1. 1MA.2.3.2. 1MA.3.1.1. 1MA.3.1.4. 1MA.3.1.5. 1MA.3.3.1. 1MA.3.3.2.
3.	Геометријски облици	Кружница (кружна линија) и круг. Цртање помоћу шестара. Угао. Врсте углова: оштар, прав, туп. Паралелне и нормалне праве и њихово цртање помоћу обичног и троугаоног лењира. Правоугаоник и квадрат. Троугао. Цртање ових фигура помоћу лењира и шестара. Поређење и графичко повезивање дужи. Обим правоугаоника, квадрата и троугла.	12	20	32	XII, III, IV, V, VI	1MA.1.2.1. 1MA.1.2.2. 1MA.1.2.3. 1MA.1.2.4. 1MA.2.2.1. 1MA.2.2.2. 1MA.2.2.3. 1MA.2.2.4. 1MA.2.2.4. 1MA.3.2.1. 1MA.3.2.2. 1MA.3.2.3. 1MA.3.2.4.
3.	Мерење и мере	Милиметар и километар. Килограм, литар. Година и век. Односи између мањих и већих јединица који остају у оквиру блока бројева до 1000.	4	6	10	X	1MA.1.4.1. 1MA.1.4.2. 1MA.1.4.3. 1MA.1.4.4. 1MA.2.4.3. 1MA.2.4.4. 1MA.2.4.5. 1MA.3.4.1. 1MA.3.4.2. 1MA.3.4.3.
УКУПНО ЧАСОВА			70	110	180	IX-VI	

**ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 3. РАЗРЕД
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
МАТЕМАТИКА**

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања за предмет Математика садрже стандарде постигнућа за области: Природни бројеви и операције са њима, Геометрија, Разломци и Мерење и мере. У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА	1MA.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број	1MA.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни,	1MA.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака

ЊИМА	на датој бројевној полуправој 1MA.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1MA.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде 1MA.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде 1MA.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $1/n$ ($n \leq 10$) и препозна његов графички приказ 1MA.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине	следећи број) и разуме декадни бројни систем 1MA.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1MA.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза 1MA.2.1.5. уме да решава једначине 1MA.2.3.1. уме да препозна разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова 1MA.2.3.2. уме да израчуна n -ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $1/n$ ($n \leq 10$)	1MA.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1MA.3.1.5. уме да одреди решење неједначине са једном операцијом 1MA.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$) 1MA.3.3.2. зна да израчуна део a/b ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине и користи то у задацима
ГЕОМЕРИЈА	1MA.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа, угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1MA.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1MA.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта приказаног на слици при чему је дата мерна јединица 1MA.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	1MA.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1MA.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1MA.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе 1MA.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1MA.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када подаци нису дати у истим мерним јединицама	1MA.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање 1MA.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника 1MA.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника 1MA.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1MA.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1MA.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml) 1MA.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t) 1MA.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	1MA.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1MA.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање 1MA.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке	1MA.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интеле-рвале у сложенијим ситуацијама 1MA.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1MA.3.4.3. претвара јединице за мерење масе

1.3.3 Природа и друштво

Циљ наставе:

Општи циљ интегрисаног наставног предмета Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему. Остали циљеви овог наставног предмета јесу: развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова; развијање основних елемената логичког мишљења; развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења; оспособљавање за самостално учење и проналажење информација; интегрисање искуствених и научних сазнања у контуре система појмова из области природе и друштва; стицање елементарне научне писмености и стварање основе за даље учење; развијање еколошке свести.

Задаци наставе:

Задаци наставе Природе и друштва у трећем разреду су: развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу – завичају; развијање радозналости да се упозна природа и друштво у ком живимо; оспособљавање за сналажење у простору и

времену;разумевање и уважавање сличности и разлика међу појединцима и групама;коришћење различитих социјалних вештина,знања и умења у непосредном окружењу;развијање одговорног односа према себи, окружењу и културном наслеђу.

Оперативни задаци :

Оперативни задаци наставе Природе и друштва у трећем разреду јесу да ученици усвајањем знања, вештина и умења развију своје сазнајне, физичке,социјалне и креативне способности а истовремено спознају и граде стсове и вредности средине у којој одрастају ,као и шире друштвене заједнице.Како деца упознају кроз наставу природу и друштво код њих се развијају сазнајне способности,формирају основни појмови и постепено граде основе за систем појмова из области природе ,друштва и културе.Истовремено ученици стичу знања,умења и вештине које им омогућавају даље учење.Активним упознавањем природних и друштвених појава и процеса,подстиче се природна радозналост деце.Најбољи резултати постижу се уколико деца самостално истражују и искуствено долазе до сазнања –спознају свет око себе као природно и друштвено окружење,па им то теба и омогућити на часовима овог наставног предмета.Ученици треба да упознају себе,испољавају своју индивидуалност ,уважавају различитост и права других и уче се како треба живети заједно.Применом наученог подстиче се даљи развој детета ,доприноси стварању одговорног односа ученика према себи и свету који га окружује и омогућава му успешну интеракцију у савремене токове живота.

Корелација: српски језик, музичка култура, ликовна култура, народна традиција

Наставни предмет: ПРИРОДА И ДРУШТВО (2часа недељно; 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
			Обрада новог градива	други типови часова	укупно часова		
1.	ПРИРОДА ↔ ЧОВЕК ↔ ДРУШТВО	<i>Природа ↔ човек ↔ друштво</i> одређује природни простор са његовим основним карактеристикама и узајамним везама у оквиру кога ће се разматрати (изучавати) наведени садржаји. Животне заједнице, доминантни садржаји ове теме обрађују се у основним обележјима овог појма док се карактеристичне животне заједнице у окружењу (завичају) изучавају темељније кроз разне форме активног и амбијенталног учења. <i>Мој завичај, Крај, Крајина</i> два или више крајева сличних географских карактеристика који заједно сачињавају одређену територијалну целину (Срем, Банат, Бачка, Шумадија, Неготинска крајина...). Човек као живо и друштвено биће дат је као окосница од које зависе односи који владају у животним заједницама.	16	12	28	IX, XII, V, VI	ИПД. 2.6.1. ИПД. 1.4.2. ИПД. 2.4.3 ИПД. 2.4.1. ИПД. 1.1.3. ИПД. 1.4.1. ИПД. 2.4.1. ИПД. 2.6.3. ИПД. 1.2.2. ИПД. 1.2.3. ИПД. 2.5.1. ИПД. 2.5.2 ИПД. 3.5.1 ИПД. 3.5.2. ИПД.2.5.3. ИПД.2.6.3. ИПД. 2.1.1. ИПД. 1.4.2. ИПД. 1.4.2 ИПД. 2.4.3 ИПД. 2.4.1. ИПД. 1.1.3. ИПД. 1.1.3. ИПД. 1.4.1. ИПД. 2.4.1 ИПД. 3.1.1 ИПД. 2.1.6. ИПД. 1.1.3. ИПД. 2.1.1. ИПД. 2.2.4.
2.	КРЕТАЊЕ У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	окувиру ове теме дати су садржаји који тумаче основне карактеристике неких реалних облика кретања (правoliniјско, кружно..., као и кретање које настаје као последица силе Земљине теже - падање, клизање и котрљање наниже). Садржаје који се односе на кретање потребно је разматрати феноменолошки односно, поред спознавања основних карактеристика кретања, битно је уочити узроке и последице наведених облика кретања. Најпогодније активности за реализацију ових садржаја јесу: истраживање, експериментисање, огледи, праћење, процењивање, посматрање, описивање и бележење на разне начине. Завод за унапређивање образовања и васпитања Тема обухвата и садржаје за симболичко представљање простора и времена, као и сналажење (оријентација) помоћу наведених симбола. Ове садржаје неопходно је обрадити ради стицања функционалних знања и умења потребних за процесе даљег учења и ради сналажења у свакодневном животу.	9	3	12	IX, X, XII, I, II	ИПД. 1.4.2. ИПД. 2.4.3 ИПД. 2.4.1. ИПД. 1.1.3. ИПД. 1.4.1. ИПД. 2.4.1.

3.	НАШЕ НАСЛЕЂЕ	ва тема у свом уводном делу указује на трагове прошлости (материјалне, писане, усмене и обичајне) који нас воде у ближу и даљу прошлост и омогућују нам да упознамо своје културно наслеђе, односно материјалну и духовну традицију. Подтема <i>Некад и сад</i> одређује време и простор на путу који следимо, истражујући прошлост у њеним разним појавним формама и обележјима живота: некад и некад давно, у поређењу са овим, сад и овде. Настава која обрађује садржаје и теме <i>Наше наслеђе</i> мора имати два основна вида: теоријски и практични, поједнако заступљен. <i>Теоријски вид наставе</i> даје тумачење одређених трагова прошлости, поставља их у јасно дефинисан контекст, и тамо где је то могуће приказује њен хронолошки развој од некад давно (седам, осам векова), некад (један до два века), не тако давно (неколико деценија или година уназад), па све до садашњег времена. Рачунање давне, далеке и ближе прошлости на временској ленти треба повезати са наставом математике у трећем разреду. <i>Практични вид наставе</i> подразумева активан додир са објектима који чине материјалну компоненту традицијске културе: упознавање у аутентичном амбијенту, обликовање или извођење радње према постојећем моделу. Реализацију садржаја ове теме у настави омогућује корелацију са свим наставним предметима на нивоу разреда.	3	3	6	X, XI	ИПД.1.4.4. ИПД.1.6.5 ИПД.1.6.6. ИПД.2.6.5 ИПД.2.4.5. ИПД.2.4.4
4.	МАТЕРИЈАЛИ И ЊИХОВА УПОТРЕБА	<i>Материјали и њихова употреба</i> - Ова тема обухвата садржаје чије изучавање указује на специфична својства материјала који се прво морају феноменолошки обрадити, а тек потом повезати са њиховом функционалном применљивошћу у свакодневном животу.	13	9	22	XII, I, II, III, IV	ИПД.1.3.1. ИПД.3.3.1. ИПД.1.3.2. ИПД.1.3.3. ИПД.1.3.4. ИПД.1.3.5. ИПД.1.3.6. ИПД.2.3.1. ИПД.2.3.2. ИПД.2.3.3. ИПД.2.3.4.
5.	ЉУДСКА ДЕЛАТНОСТ	<i>Људска делатност</i> је завршна тема која произлази из свих претходних и условљена је наведеним садржајима. Она наглашава човека као интелектуално, креативно и друштвено биће које је способно да мења своје окружење, прилагођава га сопственим потребама и потребама група којима припада. Овде се морају нагласити правила које човек доноси и којих се мора придржавати да би заштитио себе, друге и своје окружење (здравствено-хигијенска и саобраћајна правила, деџа и људска права која уважавају различитости и омогућују суживот, као и правила која обезбеђују еколошку равнотежу у окружењу). У реализацији садржаја ове теме морају се имати у виду <i>експлицитни</i> захтеви наведени у четири последња циља и задатка за трећи разред, као и општи, <i>имплицитни</i> , развојни циљеви који омогућују формирање ставова вредности из сфере здравља, екологије, демократије и технологије (наведени у почетном делу <i>упутства</i>) којима се наглашава васпитна функција школе.	3	1	4	XI	ИПД.1.5.2. ИПД.1.6.2. ИПД.2.5.2. ИПД.1.5.3. ИПД.2.5.3. ИПД.1.6.3
УКУПНО ЧАСОВА			44	28	72	IX- VI	

**ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 3.РАЗРЕД
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
ПРИРОДА И ДРУШТВО**

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања за предмет Природу и друштво садрже стандарде по-стигнућа за области: Жива и нежива природа, Екологија, Материјали, Кретање и оријентација у простору и времену, Друштво и Држава Србија и њена прошлост. У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	ИПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања. ИПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима.	ИПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима. ИПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи. ИПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића. ИПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту. ИПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници.	ИПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима.
ЕКОЛОГИЈА	ИПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе. ИПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очувању природе.	ИПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса. ИПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се оне	

		штите.	
МАТЕРИЈАЛИ	<p>ИПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта.</p> <p>ИПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљишта састављени од више материјала.</p> <p>ИПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке.</p> <p>ИПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност.</p> <p>ИПД.1.3.5. зна да својства материјала одређује њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу.</p> <p>ИПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха.</p>	<p>ИПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање</p> <p>ИПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава.</p> <p>ИПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису.</p> <p>ИПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материја одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу.</p>	<p>ИПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење ваздуха утичу на појаве у природи.</p>
КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ	<p>ИПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама.</p> <p>ИПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентују у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти.</p> <p>ИПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца.</p> <p>ИПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век.</p> <p>ИПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара.</p>	<p>ИПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела.</p> <p>ИПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски.</p> <p>ИПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља.</p> <p>ИПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода.</p> <p>ИПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена.</p>	<p>ИПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова.</p>
ДРУШТВО	<p>ИПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њ</p> <p>ИПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи, насељу.ихови чланови.</p> <p>ИПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу.</p> <p>ИПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите.</p> <p>ИПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља.</p>	<p>ИПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова.</p> <p>ИПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама.</p> <p>ИПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности.</p>	<p>ИПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима.</p> <p>ИПД.3.5.2.разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују.</p>
ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ	<p>ИПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода.</p> <p>ИПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике.</p> <p>ИПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости.</p> <p>ИПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости.</p> <p>ИПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их.</p>	<p>ИПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини.</p> <p>ИПД.2.6.2.зна основне облике рељефа и вода у држави Србији.</p> <p>ИПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, клима – и делатности људи.</p> <p>ИПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад.</p>	

1.3.4 Ликовна култура

Циљ наставе:

Постизање и развијање учениковог стваралачког мишљења и деловања у складу са демократским одређењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци наставе:

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;

стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;

- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивање изложби, галерија, музеја и чување културних добара;

- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, ученици примењују у раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика.

Оперативни задаци:

- ликовно изражавање ученика у функцији развијања мишљења и визуелног ликовног и естетског сензибилитета за медијуме, уз коришћење разних материјала за компоновање, покрет у композицији, орнаментику, простор, одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору, плакат и ликовне поруке као могућност споразумевања;
- увођење ученика у различите могућности комуникација;
- стварање услова за развијање свести о потреби чувања човекове природне и културне околине, те активног учествовања у квалитетном естетском и просторном уређењу животне околине.

Корелација: српски језик, природа и друштво, математика, музичка култура, физичко васпитање

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА (2 часа недељно, 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова			Време реализације
		обрада новог	други типови	укупно часова	
1.	Коришћење разних материјала за компоновање	6	2	8	IX
2.	Композиција и покрет у композицији	17	7	24	X, XI, XII
3.	Орнаментика	6	2	8	XII, I
4.	Простор (повезивање разних облика у целину)	12	4	16	II, III, IV
5.	Одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору ученика	4	/	4	IV,
6.	Плакат, билборд, реклама	4	/	4	V,
7.	Ликовне поруке као могућност споразумевања	5	2	7	V, VI
8.	Ликовна дела и споменици културе. Дела савремених медијума	1	/	1	VI
УКУПНО ЧАСОВА		55	17	72	IX- VI

1.3.5 Музичка култура

Циљ и задаци

Циљ

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- усвајају основе музичке писмености.

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА (1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно часова	
1.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (певање, свирање) Певање - Певање песама (учење по слуху и учење песме са нотног текста) различитог садржаја и расположења, традиционалне и уметничке музике које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета уколико је могуће (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...) - Певање и извођење музичких игара (игре уз покрет, дидактичке игре). - Певање модела и наменских песама као звучна припрема за поставку музичке Свирање Свирање пратње за бројалице, песме, игре на ритмичким дечјим инструментима. - Свирање једноставнијих песама на мелодијским инструментима	12	7	19	IX, X, XI, XII, III, IV, VI

	Орфовог инструментарија. - На основу искуства у извођењу музике, препознати и свирати делове песама.				
2.	СТВАРАЊЕ МУЗИКЕ Стварање музике - Ритмичким и звучним ефектима креирати једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи притом различите изворе звука (глас, тело, Орфов инструментаријум). - Креирање покрета уз музику коју певају или слушају ученици. - Смишљање музичких питања и одговора, ритмичка допуњаљка, мелодијска допуњаљка са потписаним текстом, мелодијска допуњаљка. - Импровизовање дијалога на мелодијским инструментима Орфовог инструментарија.	5	4	9	IX, X, XI, XII, I, III, V
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Слушање музике - Слушање вокално-инструменталних композиција за децу и кратких инструменталних композиција различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича. - Слушање народних песама и игара. У слушаним примерима препознати различите тонске боје (гласове и инструменте), различита темпа, динамичке разлике, различита расположења на основу изражајних елемената, као и композицију коју су слушали, а на основу карактеристичног одломка. Оспособљавати ученике да наведу примере присуства музике у свакодневном животу.	5	3	8	IX, X, XI, I, III, V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		22	14	36	IX - VI

1.3.6 Физичко васпитање

Циљ наставе:

Циљ наставе физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе свеукупном развоју личности ученика.

Задаци наставе:

Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела; стицање моторичких способности и њихово усавршавање; оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;

Оперативни задаци:

Задовољење основних дечијих потреба за кретањем и игром; стицање моторичких умења у свим природним облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу;

Корелација: музичка култура, природа и друштво, српски језик, ликовна култура, математика
Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ (3 часа недељно, 108 часова годишње)

Редни број наставе	НАСТАВНА ТЕМА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ										обучавање	дружи типови часа	Свега
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Ходање и трчање	3	3	/	/	/	2	6	3	2	/	8	11	19

2.	Скакање и прескакање	2	4	2	1	/	1	1	3	3	/	8	9	17
3.	Бацање и хватање	4	3	1	/	/	1	/	2	1	/	6	6	12
4.	Дизање и ношење	/	/	3	/	/	/	/	/	/	/	1	2	3
5.	Вучење и гурање	/	/	/	1	2	/	2	/	/	/	3	2	5
6.	Пузање, провлачење, пењање	/	2	4	2	/	/	/	2	/	/	7	3	10
7.	Вежбе реквизитима	/	/	/	/	1	/	/	1	/	1	1	2	3
8.	Вежбе на тлу	/	/	/	2	2	4	2	/	/	1	4	7	11
9.	Вежбе равнотеже	/	/	/	1	1	1	2	/	/	/	1	4	5
10.	Елементарне игре	1	1	2	2	2	1	/	/	3	2	6	8	14
11.	Ритмичке игре и народни плесови	2	/	/	2	/	3	/	/	/	/	3	4	7
12.	Мерење моторичких способности	/	/	/	/	/	/	/	2	/	/	/	2	2
УКУПНО ЧАСОВА		12	13	12	11	8	13	13	13	9	4	48	60	108

1.3.7 Енглески језик

Циљеви и задаци:

- Приближити ученицима идеју о постојању других језика као средстава комуникације и развити позитивна осећања према језику који учи;
- ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.
- ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са познатим темама.
- ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама
- ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације
- препознаје основне принципе граматике
- разликује језик који учи од других језика;
- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- упознаје се са свим словима алфабета
- примећује и зна да запише слова алфабета која се не користе у српском језику
- записује садржај са табле, чита речи и краће реченице из уџбеника

- разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.);
- развија способност и навику слушања са разумевањем.
- разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује једноставним језичким структурама себе и друге;
- именује ствари из непосредног окружења у вези са темама које се обрађују;
- репродукује рецитације и пева познате песмице.
- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања о познатим темама;
- поставља питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у игри и комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.).
- препознаје шта је ново научио;
- препознаје, на елементарном нивоу, гласовну структуру језика који учи и уочава разлику у односу на матерњи језик;
- користи језик у складу са ситуацијом
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (2 часа недељно, 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА		Време реализације			
		обрада новог градива	понављање, утврђивање вежбање	писмено	усмено	свега часова	
1.	School	4	4	/	1	9	IX
2.	Our pets	4	4	1	/	9	X
3.	I'm scared	3	4	/	1	8	XI
4.	What's the time?	3	3	1	/	7	XI, XII
5.	Birthdays	2	2	/	1	5	XII, I
6.	Food and drink	3	3	1	/	7	II
7.	My body and me	4	4	/	1	9	III
8.	Free time	2	3	1	/	6	IV
9.	The four seasons	4	3	/	1	8	V
10.	At home	1	2	1	/	4	VI
УКУПНО ЧАСОВА							IX - VI

– ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

1.3.8 Народна традиција

Циљ наставе:

Остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз упознавање материјалне и духовне културе свог народа и народа у ширем окружењу.

Задачи наставе:

Усвајање елементарних знања о разлици између фолклорног и актуелног окружења и то кроз:

- упознавање с основним фолклорним текстовима(бајке,легенде,приче,песме)
- упознавање са дечијим фолклором(игре и кратке текстуалне форме)

Оперативни задаци:

Развијање знања о празницима, хлебу и кући, познавање разлике између отвореног и затвореног простора, упознавање различитих традиционалних заната у окружењу, стицање елементарних знања о појединим традиционалним занатима, схватање значаја о чувању и неговању традиционалних заната.

Корелација: српски језик, ликовнакултура, музичка култура, природа и друштво.

Наставни предмет: НАРОДНА ТРАДИЦИЈА (1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно часова	
ТРАДИЦИОНАЛНИ ЗАНАТИ					
1.	На почетку нешто слатко Увод -пекар-пекара -посластичар-посластичарница - лицидер,бомбонција	5	2	7	IX,X
2.	За ковача треба снага Ковач,поткивач,бравар, казанција,ливац,кујунција	4	/	4	X,XI
3.	Двапут мери, једном сеци Бојација,ткач,вуновлачар,јорганција,мутабција,шеширција,кечеција,кројач,еснафи,вашар	6	2	8	XI, XII, I, II
4.	Крзно и кожа од главе до пете Табација,ћурчија,кожухар,крзнар,опанчар,обућар,чизмар,нанулција,папуција,кундурција,сарач,седлар	3	1	4	II, III
5.	За столара треба дара Столар,коллар,корпар,ужар,асурција,пинтер,метлар	4	/	4	III
6.	И још понеко Воскар,грнчар,берберин,улични продавци	3	6	9	IV, V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		25	11	36	IX - VI

1.3.9 Грађанско васпитање

Циљ и задаци

Општи циљ предмета *Сазнање о себи и другима* је подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика трећег разреда основне школе. Овај предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компетентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује и себе и друге.

Задаци:

У образовно - васпитном раду на реализацији овог предмета разликујемо неколико основних задатака:

- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима;
- подстицање развоја самопоуздања и личне одговорности;
- оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствене потребе и потребе других, и да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге;
- развијање свести о потреби уважавања различитости и особености; уочавање и превазилажење стереотипа везаних за пол, узраст, изглед, понашање, порекло;
- оспособљавање ученика за ненасилно решавање сукоба;
- развијање појма пријатељства;
- оспособљавање ученика да разумеју неопходност правила која регулишу живот у заједници и да кроз договарање активно доприносе поштовању или мењању правила сагласно са потребама;
- оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- развијање и неговање еколошке свести;
- развијање моралног расуђивања и неговање основних људских вредности;
- оспособљавање ученика да активно доприносе развоју школе по мери детета.

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ (1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ РАДИОНИЦА	Број часова	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
I	<i>Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима</i>	Родитељски састанак: сусрет родитеља, наставника и ученика. Размена о узајамним потребама, очекивањима, захтевима, тешкоћама везаним за остваривање про грама Грађанског васпитања. Уводни час: упознавање ученика са садржајем предмета и начином рада.	2	IX
II	<i>Уважавање различитости и особености; уочавање и превазилажење стереотипа везаних за пол,</i>	Сличности и разлике; Полни стереотипи у играма; Последице полних стереотипа; Последица уопштених судова; Појава искључивања у групи; Понашање које одступа од очекиваног; Односи у одељењу; Односи млађи–старији; Дискриминација по узрасту	9	IX, X, XI

	<i>узраст, изглед, понашање, порекло</i>			
III	<i>Пријатељство и моралне дилеме у вези са тим; развијање појма пријатељства и моралног расуђивања (крађа, лаж)</i>	Пријатељство; Лаж као морални прекршај; Припадање групи; Крађа као морални прекршај; Односи међу пријатељима	5	XI, XII
IV	<i>Појединац и заједница; правила која регулишу живот у заједници; права и одговорности; договарање</i>	Обавезе у кући; Договарање у породици; Права и одговорности у заједници; Слобода избора; Кућни ред школе; Оцењивање; Демократија у учионици; Доношење одлука на нивоу одељења; Планирање акције	9	I,II, III
V	<i>Заштита од насиља: ненасилно решавање сукоба</i>	Сукоби и њихово решавање; Кажњавање; Насиље у школи	3	III,IV
VI	<i>Развијање моралног расуђивања</i>	Лажна солидарност; Одговорност за направљену штету; Последице лажи; Циљ оправдава средство	4	IV,V
VII	<i>Развијање еколошке свести; брига о животињама и биљкама</i>	Однос према животињама; Природа и ја; Брига о природи	3	V,VI
VIII	<i>Евалуација</i>	Евалуација програма и презентација резултата рада родитељима: ученици се подстичу да сами оцене програм који су прошли и сопствено напредовање; презентација резултата рада родитељима.	1	VI
УКУПНО ЧАСОВА			36	IX - VI

1.3.10 Православни катихизис – верска настава

Циљ и задаци

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православно веру у њеној доктринираној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се излагање хришћанског виђења живота и постојања света обавља у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све ово спроводи се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и на делатном плану, уз настојање да се доктриниране поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Задаци православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу као другој и другачијој личности у односу на нас, као и отвореност и однос према другом човеку као икони Божијој, личности,

такође, другачијој у односу на нас, те да се између ове две релације оствари узајамно зависна веза (свест о заједници);

- развије способност за постављање питања о целини и најдубљем смислу постојања човека и света, људској слободи, животу у заједници, феномену смрти, односу са природом која нас окружује и друго, као и одговарање на ова питања у светлу православне хришћанске вере и искуства Цркве; изграде способности дубљег разумевања и вредновања културе и цивилизације у којој живе, успона и падова у историји човечанства, као и достигнућа у разним областима стваралаштва (при чему се остварује комплементарност са другим наукама);
- помогне у одговорном обликовању заједничког живота са другима, у изналажењу равнотеже између властите личности и заједнице, у остварењу сусрета са светом (са људима различитих култура, религија и погледа на свет, са друштвом, са природом) и са Богом;
- изгради уверење да свет и све што је у њему створени су за вечност, да су сви створени да буду причасници вечног живота, те да из те перспективе код ученика развије способност разумевања, преиспитивања и вредновања сопственог односа према другом човеку као непоновљивом бићу и према творевини Божијој и изгради спремност на покајање.

Садржаји наставе православног катихизиса распоређени су по линеарно-концентричном (симбиотичком, спиралном) принципу. То значи да се у сваком разреду изабирају одређени раније уведени садржаји, а затим се у оквиру сваке теме, које ће се током дате године школовања низати у сукцесивном следу, врши се активизација претходно стечених знања и формираних умења. Наравно, у сваком разреду уводе се и потпуно нове теме, које ће послужити као ослонац за надограђивање знања у наредним разредима. След тема је у нижим разредима силазни (десцендентни), односно базира се на излагању материје према психолошкој приступачности, док је у вишим разредима основне школе узлазни (асцендентни), дакле темељи се на начелима теолошке научне систематике.

Оперативни задаци

- наставе православног катихизиса (веронауке) у трећем разреду јесу да ученици:
- уоче да конкретни људи као и личности нису постојали пре него што су се родили;
- спознају да је Бог из љубави створио свет за вечност;
- уоче да је Бог створио свет као скуп конкретних врста;
- запазе да је Бог на крају свега створио човека као личност;
- уоче разлику између природе и личности код човека;
- уоче да се структура створеног света огледа у Литургији.

Наставни предмет: ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС – ВЕРСКА НАСТАВА

(1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	обрада новог градива	други типови часа	Укупно часова	Време реализације
I	Увод	/	1	1	IX
II	Бог је створио јединствени свет и то као многе конкретне врсте ни из чега	1	4	5	IX, X
III	Последице створености по природу и њено постојање	3	1	4	X, XI
IV	Стварање човека на крају свега створеног по „икони и подобију“ Божијем	3	2	5	XI, XII
V	Евхаристија као свет у малом	7	5	12	I, II, III, IV

VI	Стварање света и човека у православној иконографији	7	2	9	IV, V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		21	15	36	IX - VI

1.3.11 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

Циљ:

Наставе ромског језика је да ученици савладају основне законитости ромског, као матерњег језика, да на њему комуницирају, да упознају књижевност свог народа, других народа и националних мањина у Србији .

Настава ромског језика, такође има циљ да оспособи ученике за:

- слушање и разумевање говора
  - усмено изражавање
  - читање и разумевање текста
  - писмено изражавање на основу одређене тематике
- Задаци наставе ромског језика су:
- оспособљавање ученика за компетентно комуницирање и изражавање на ромском језику;
  - оспособити ученике у почетној фази да усвајају основне карактеристике фонолошког система језика, изговора гласова, ритам и карактеристичну интонацију;
  - да оспособи ученике да усвајају основне законитости ромског језика:
  - да се осособе за самостално читање и писање;
  - да развијају потребу за књигом и да самостално развијају способност писаних састава;
  - да се навикавају на редовно и критички прате штампу, радио и телевизију, електронску пошту и интернет.

Оперативни задаци:

- ученици увежбавају правилан изговор речи и реченични акценат,
- ученици треба да науче писање ромске латинице,
- увежбавање и писања обрада слова,
- улободни разговори, самостално изражавање о прочитаним литерарним делима и њиховој функцији.

Наставни предмет: Матерњи језик са елементима Националне културе –

Ромски језик (2 часа недељно; 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Циљеви и задаци	Време реализације
1.	Породица	- примена стечених знања, -увежбавање гласног читања.	IX, X

	- позивање гостију, примање гостију. У гостима. Породични излет, одржавање хигијене и одевање породице.	- примена усвојених структура, - даљи рад на описмењавању, поштујући правопис, - разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин,	
2.	Школа - обрада заједничких доживљаја, излета, школске приредбе.	- усвајање нових знања и њихова примена на научене садржаје, - разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, - оспособљавање за самостално комуницирање о познатим темама, - примена усвојених структура, - описивање, кратким структурама, познате ситуације, - репродуковање рецитација и песама, - увежбавање гласног читања и писања.	XI, XII
3.	Непосредна околина - библиотека, споменици, спортски објекти и њихова намена.	- даљи рад на описмењавању, поштујући правопис, - разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин, - оспособљавање за самостално комуницирање о познатим темама,	I, II
4.	Природа - дивље животиње, домаће животиње, воће, поврће, цвеће, заштита природе.	- усвајање новог и понављање старог вокабулара и једноставних конструкција, - разумевање краћих текстова и одговарање на одговарајући начин,	III, IV
5.	Бројеви основни бројеви, редни бројеви.	- правилно изговарање бројева	V, VI

1.4 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА IV РАЗРЕД

- ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

1.4.1 Српски језик

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);

- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;

развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања;

- навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;

књигама;

- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- проширивање знања о простој реченици и њеним деловима;
- савладавање основних појмова о променљивим и непроменљивим речима;
- оспособљавање за изражајно читање и казивање;
- поступно оспособљавање ученика за самостално тумачење основне предметности књижевног текста и сценских дела (осећања, фабула, радња, ликови, поруке, стилогеност сценског израза);
- навикавање на сажето и јасно усмено и писмено изражавање према захтевима програма;
- савладавање основа методологије израде писмених састава.

ЈЕЗИК (граматика, правопис, ортоепија)

- проширивње знања о простој реченици и њеним деловима;
- савладавање основних појмова о променљивим и непроменљивим речима;

Реченица – појам глаголског предиката (лични глаголски облик); уочавање речи и групе речи (синтагма)

у функцији објекта и прилошких одредаба за место, време и начин. Појам субјекта; уочавање речи у функцији атрибута уз именицу и именичког скупа речи (именичка синтагма). Ред реченичних чланова у реченици;

Именице – збирне и градивне; род и број – појам и препознавање;
Придеви – присвојни и градивни – значење, род и број у реченици;
Заменице – личне; род и број; лична заменица у функцији субјекта;
Бројеви – главни (основни) и редни – појам и препознавање;
Глаголи – појам и основна значења презента, перфекта и футура;

Управни неуправни говор.

Утврђивање и систематизација садржаја обрађених од I до IV разреда.

Употреба великог слова у писању: имена држава, покрајина, њихових становника; имена насеља (градова, села) и њихових становника.

Писање: управног и неуправног говора (сва три модела); наводника, заграда; присвојних придева изведених од властитих имена (-ов/-ев, -ин/-ски), писање сугласника ј у придевским облицима на -ски, и у личним именима и презиме-нима, писање скраћеница типа: итд., сл., нпр. и скраће ница које означавају имена држава.

Понављање, увежбавање и проверавање оспособљености ученика за при мену обрађених правописних правила.

Драма:

- начин развијања радње. Драмски текстови за децу. Функционални појмови. Подстицање ученика да схватају и усвајају појмове: главно, споредно, машта, збиља, утисак, расположење, интересовање, околност.

Уочавање наглашених и ненаглашених речи: вежбе у изговарању акценатских целина. Вежбе за отклањање грешака које се јављају у говору ученика. Изговор свих сугласника и гласовних група у складу са књижевнојезичком нормом ч, ћ, ц, ђ, х; - дс (људских), - ио, - ао итд. Вежбе за отклањање грешака које се јављају у говору и писању ученика. Уочавање идиференцијалне

(дистинктивне) функције акцента у речима истог гласовног састава, а различитог акцента.

КЊИЖЕВНОСТ

Лектира(лирика, епика, драма); **Читање текста; Тумачење текста; Књижевни појмови**

- оспособљавање за изражајно читање и казивање;
- поступно оспособљавање ученика за самостално тумачење основне предметности књижевног текста и сценских дела (осећања, фабула, радња, ликови, поруке, стилогеност сценског израза);
- Читање наглас и у себи као увод у разговор о тексту. Усмерено читање (с претходно датим задацима): откривање карактеристика ликова (посту пци, речи, изглед, особине), радњи, догађаја, природних појава и описа; уочавање језичко-стилских слика. Читање усклађено с врстом и природом текста (лирски, епски, драмски, научно-популарни, новински итд.). подстицање ученика на варијације у темпу, јачини и интонацији гласа и на логичко паузирање при читању. Усмерено читање у себи: брзо схвата ње садржине, тражење одговарајућих података о лику, опису осећањима и начину приказивања. Казивање напамет научених поетских и прозних целина и одломака. Сценске им провизације.
- Учавање и тумачење песничких слика, тока радње, главних ликова и основних порука у књижевном делу. Уочавање значајних појединости у опису природе(визуелне, акустичке, тактилне, мирисне, кинетичке). Значајна места, изрази и речи у тексту.

Уочавање и именовање садржи-нских целина у прозном тексту, стварање плана.

Лирика: основни мотив и споредни мотиви у лирској песми. Визуелни и аудитивни елементи у песничкој слици. Песничка слика као чинилац композиције лирске песме. Дужина стиха према броју слогова – препознавање. Понављања о стиху, строфи, песми – функција. Персонификација као стилско средство. Сликвитост као обележје песничког језика. Лирска песма и обичајне народне лирске песме – основна обележја.

Епика: тема и идеја у епском делу. Фабула: хронолошки редослед догађаја, елементи фабуле (увод, заплет, расплет). Односи међу ликовима, основни типови (врсте) карактеризације. Приповедач, приповедање, дијалог, монолог, опис у епском делу. Прича и роман – разлике. Роман за децу – основна обележја.

Драма: ликови у драмском делу. Ремарке (дидаскалија). Драмска радња и начин развијања радње. Драмски текстови за децу. Функционални појмови. Подстицање ученика да схватају и усвајају појмове: главно, споредно, машта, збиља, утисак, расположење, интересовање, околност, ситуација, испољавање...

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

- навикавање на сажето и јасно усмено и писмено изражавање према за хтевима програма;
- савладавање основа методологије израде писмених састава;

Основни облици усменог и писменог изражавања (препричавање, причање, описивање, извештавање)

Препричавање текста са променом граматичког лица. Препричавање са изменом завршетка фабуле.

Препричавање текста у целини и по деловима по датом плану, по заједнички и самостално сачињеном плану.

Причање у дијалогској форми, уношење дијалога, управног говора у структуру казивања – по заједнички и самостално сачињеном плану. Причање према самостално одабраној теми. Настављање приче инспирисане датим почетком. Састављање приче по слободном избору мотива.

Описивање слика које приказују пејзаже, ентеријере, портрете. Описивање сложенијих односа међу предметима, бићима и појавама.

Извештавање о обављеном или необављеном задатку у школи или код куће у облику одговарања на питања.

Усмена и писмена вежбања (ортоепске и ортографске вежбе, диктати, лексичке, семантичке, синтактичке и стилске вежбе)

Ортоепске вежбе: увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, брзалица, казивање напамет лирских и епских текстова, снимање казивања и читања, анализа снимака и вредновање.

Диктати: са допуњавањем, изборни, слободни и контролни диктат.

Лексичке и семантичке вежбе: грађење речи – формирање породица речи, изналагање синонима и антонима уочавање семантичке функције акцента, некњижевне речи и туђице њихова замена језичким стандардом; основно и пренесено значење речи.

Синтаксичке и стилске вежбе: састављање и писање реченица према посматраним предметима,

слици и задатим речима; састављање и писање питања о тематској целини у тексту, на слици, у филму,

писање одговора на та питања. Преписивање реченица у циљу савладавања правописних правила.

Увежбавање технике израде писменог састава: анализа теме, одређивање њеног тежишта, посматрање, уочавање и избор грађе; распоређивање појединости; елементи композиције. Осам домаћих писмених задатака и њихова анализа на часу.

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК (5 часова недељно; 180 часова годишње

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			језик	књижевност	језичка култура	укупно	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
		обрада новог градива	други типови часа	укупно						
1.	Друг другу	10	12	22	8	12	2	22	IX	ICJ1.41, ICJ1.42, ICJ2.41, ICJ2.42, ICJ3.42, ICJ2.48, ICJ3.22, ICJ3.24, ICJ3.25, ICJ3.26, ICJ1.28, ICJ2.26, ICJ2.28, ICJ2.29, ICJ2.53, ICJ2.57, ICJ3.53, ICJ2.33, ICJ2.34, ICJ3.35, ICJ3.36, ICJ1.25, ICJ1.51, ICJ1.52, ICJ3.52, ICJ1.53, ICJ1.54, ICJ3.42, ICJ2.57, ICJ3.51, ICJ2.55.
2.	Октобарске боје	12	10	23	4	10	9	23	X	ICJ1.28, ICJ1.54, ICJ2.57, ICJ2.21, ICJ1.41, ICJ1.42, ICJ2.41, ICJ2.42, ICJ2.43, ICJ3.41, ICJ3.42, ICJ2.10, ICJ3.27, ICJ3.51, ICJ3.52, ICJ3.53, ICJ0.15, ICJ0.16, ICJ2.31, ICJ2.32, ICJ2.38, ICJ2.39, ICJ3.31, ICJ3.32, ICJ3.33, ICJ3.35, ICJ3.36, ICJ1.54, ICJ2.27, ICJ2.54, ICJ3.27, ICJ2.53.
3.	Народно благо	11	9	20	10	9	1	20	XI	ICJ1.51, ICJ2.56, ICJ3.45, ICJ1.23, ICJ1.28, ICJ1.54, ICJ1.57, ICJ1.41, ICJ1.42, ICJ2.41, ICJ2.42, ICJ2.43, ICJ3.41, ICJ3.42, ICJ0.17, ICJ1.31, ICJ1.53, ICJ2.28, ICJ2.55, ICJ3.27, ICJ3.52, ICJ2.53, ICJ3.53, ICJ0.17, ICJ1.35, ICJ3.53, ICJ2.35.
4.	Новогодишње жеље	11	7	17	3	8	6	17	XII	ICJ2.32, ICJ1.28, ICJ1.51, ICJ1.53, ICJ2.54, ICJ2.55, ICJ2.56, ICJ2.57, ICJ3.25, ICJ3.52, ICJ2.43, ICJ1.42, ICJ2.41, ICJ3.42, ICJ2.48, ICJ2.21, ICJ2.52.
5.	Приче о Светом Сави	7	5	12	2	8	2	12	I	ICJ2.31, ICJ2.32, ICJ2.33, ICJ2.36, ICJ2.38, ICJ2.39, ICJ3.31, ICJ3.32, ICJ3.33, ICJ3.35, ICJ3.36, ICJ1.54, ICJ2.57, ICJ3.53, ICJ1.53, ICJ2.34, ICJ3.53.
6.	Сликамо речима	7	12	19	5	9	5	19	II	ICJ1.54, ICJ2.28, ICJ2.57, ICJ3.53, ICJ2.31, ICJ2.32, ICJ3.53, ICJ2.33, ICJ2.36, ICJ2.38, ICJ2.39, ICJ3.31, ICJ3.32, ICJ3.33, ICJ3.35, ICJ3.36, ICJ2.32, ICJ2.21, ICJ1.54, ICJ2.28, ICJ2.54.
7.	Мајкама са љубављу	9	13	22	6	8	8	22	III	ICJ1.28, ICJ1.51, ICJ2.26, ICJ2.53, ICJ2.57, ICJ3.53, ICJ1.53, ICJ1.54, ICJ2.57, ICJ2.53, ICJ0.16, ICJ2.31, ICJ2.32, ICJ2.33, ICJ2.36, ICJ2.38, ICJ2.39, ICJ3.31, ICJ3.32, ICJ3.33, ICJ3.35, ICJ3.36, ICJ1.25, ICJ1.51, ICJ2.26, ICJ2.53.
8.	Трешња у цвету	6	9	15	5	8	2	15	IV	ICJ1.25, ICJ1.28, ICJ2.28, ICJ2.54, ICJ2.56, ICJ3.27, ICJ1.28, ICJ2.28, ICJ2.54, ICJ2.56, ICJ3.27, ICJ1.43, ICJ2.45, ICJ2.46, ICJ2.47, ICJ2.45, ICJ1.51, ICJ3.35, ICJ3.45, ICJ2.38, ICJ1.39.
9.	Стигао је мај у мој крај	9	11	20	5	8	7	20	V	ICJ2.31, ICJ2.32, ICJ2.33, ICJ2.36, ICJ2.38, ICJ2.39, ICJ3.31, ICJ3.32, ICJ3.33, ICJ3.35, ICJ3.36, ICJ2.21, ICJ3.41, ICJ3.42, ICJ3.43.
10.	Било је лепо ...	2	8	10	2	2	6	10	VI	ICJ1.54, ICJ2.54, ICJ2.57, ICJ3.53, ICJ2.32.

Четири писмена задатка – по два у првом и у другом полугодишту. Један час за израду и два часа за анализу задатака и писање побољшане верзије састава.

УКУПНО ЧАСОВА	84	96	180	68	82	48	IX- VI
----------------------	-----------	-----------	------------	-----------	-----------	-----------	---------------

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за 4. разред из Српски језик садрже стандарде постигнућа за области: **Говорна култура, Вештина читања и разумевање прочитаног, Писано изражавање, Граматика и лексикологија и Књижевност.** У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа, осим у области *Говорна култура.* У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НОВО	НАПРЕДНИ НИВО
ВЕШТИНЕ ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ	<p>1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)</p> <p>1СЈ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимична, парафраза), садржана у тексту</p> <p>1СЈ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)</p> <p>1СЈ.1.2.5. одређује основну тему текста</p> <p>1СЈ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста</p> <p>1СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате</p>	<p>1СЈ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорје</p> <p>1СЈ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)</p> <p>1СЈ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту</p> <p>1СЈ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детал који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму)</p> <p>1СЈ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену</p> <p>1СЈ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту</p> <p>1СЈ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)</p> <p>1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова</p> <p>1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни</p> <p>1СЈ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације</p>	<p>1СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста</p> <p>1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)</p> <p>1СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају)</p> <p>1СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст</p> <p>1СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм)</p> <p>1СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.)</p> <p>1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)</p>
ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊА	<p>1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком</p> <p>1СЈ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе</p> <p>1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре</p> <p>1СЈ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме</p> <p>1СЈ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)</p> <p>1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава</p> <p>1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.)</p> <p>1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)</p>	<p>1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)</p> <p>1СЈ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придевце (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласове љ, ч, њ, и; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речу ли и речу не; употребљава запету при набрајању</p> <p>1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)</p> <p>1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима</p> <p>1СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној)</p> <p>1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст</p> <p>1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст</p> <p>1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање)</p> <p>1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке)</p> <p>1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење)</p> <p>1СЈ.2.3.1.1. пише писмо (приватно) и уме да га адресира</p>	<p>1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене</p> <p>1СЈ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса</p> <p>1СЈ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста</p>

		<p>1CJ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст 1CJ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст) 1CJ.3.3.6. издваја пасусе</p>	
<p>ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА</p>	<p>1CJ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур) 1CJ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.1.4.4. препознаје антонимију 1CJ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневной комуникацији (у кући, школи и сл.)</p>	<p>1CJ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) 1CJ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и гравивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) 1CJ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу 1CJ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго 1CJ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат 1CJ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне) 1CJ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику 1CJ.2.4.8. препознаје синонимију 1CJ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава</p>	<p>1CJ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и гравивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе) 1CJ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју 1CJ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин 1CJ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације итекста/контекста у којем су употребљени 1CJ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу</p>
<p>КЊИЖЕВНОСТ</p>	<p>1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1CJ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме 1CJ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту 1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту</p>	<p>1CJ.2.5.1. разликује лирску од епске песме 1CJ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице) 1CJ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми 1CJ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту 1CJ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевно уметничком тексту) 1CJ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога 1CJ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту</p>	<p>1CJ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст 1CJ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту 1CJ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући сена текст</p>

1.4.2 Математика

Циљ и задаци:

Циљ наставе математике у основној школи је да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе:

- Да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу
- Да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање) за успешно настављање образовања и укључивање у рад
- Да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења

- Да развоја културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава
- Да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања
- Да изграђује позитивне особине ученикове личности као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад
- Да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасноћу и прецизност изражавања у писменом и усменом облику
- Да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима
- Да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основе законе тих операција
- Да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе
- Да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- Успешно савладају писање и читање природних бројева у декадном бројевном систему
- Упознају скуп природних бројева
- Науче да природне бројеве приказују тачкама бројевне полуправе
- Умеју да читају и записују помоћу слова основна својства рачунских операција
- Упознају и уочавају зависност између резултата и компонената операције (на примерима)
- Примењују упозната својства рачунских операција при трансформисању израза и у случају рачунских олакшица
- Знају да читају, састављају и израчунавају вредност израза са више операција
- Знају да решавају јдноставније једначине и неједначине (упознатих облика) у скупу природних бројева
- Успешно решавају задатке дате у текстуалној форми
- Упознају разломке (наведене у програму), њихово читање, писање и значење уз коришћење одговарајућих термина
- Знају да цртају мреже и праве моделе коцке и квадра
- Упознају јединице за површину и примењују их при израчунавању површине квадрата, правугаоника, квадра и коцке.

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА (5 часова недељно; 180 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			Време реализације	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
			обрада новог градива	други типови часова	Укупно часова		
1.	Скуп природних бројеви	да ученици успешно савладају писање и читање природних бројева у декадном бројевном систему; упознају скуп природних бројева; науче да природне бројеве приказују тачкама бројевне полуправе; умеју да читају и записују помоћу слова основна својства рачунских операција; упознају и уочавају зависност између резултата и компонената операције (на	50	87	137	IX, X, XI, XII, I, II,	1MA.1.1.1. 1MA.1.1.5. 1MA.1.2.1. 1MA1.2.3. 1MA.1.2.4. 1MA.1.3.1. 1MA.2.1.1. 1MA.2.1.2. 1MA.2.1.3.

		примерима); примењују упозната својства рачунских операција при трансформисању израза и у случају рачунских олакшица; знају да читају, састављају и израчунавају вредност израза са више операција; знају да решавају једноставније једначине и неједначине (упознатих облика) у скупу природних бројева; успешно решавају задатке дате у текстуалној форми; упознају разломке (наведене у програму), њихово читање, писање и значење, уз коришћење одговарајућих термина;				III, IV, V, VI	1MA.2.3.1. 1MA.2.3.2. 1MA.3.1.1. 1MA.3.1.4. 1MA.3.1.5. 1MA.3.3.1. 1MA.3.3.2.
2.	Мерење и мере	да ученици знају да цртају мреже и праве моделе коцке и квадрата;	4	7	11	X, XI, V	1MA.1.4.1. 1MA.1.4.2. 1MA.1.4.3. 1MA.1.4.4. 1MA.2.4.5. 1MA.3.4.2. 1MA.3.4.3.
3.	Површина	да ученици упознају јединице за површину и примењују их при израчунавању површине квадрата, правоугаоника, квадрата и коцке	12	20	3	X, XI, II, III, V	1MA.1.2.1. 1MA.1.2.3. 1MA.1.2.4. 1MA.2.2.1 1MA.2.2.2. 1MA.2.2.3. 1MA.2.2.5. 1MA.2.2.6. 1MA.3.2.4. 1MA.3.2.5.
Напомена: Обавезна су четири једночасовна школска писмена задатка са једночасовним исправкама (8 часова).							
УКУПНО ЧАСОВА			66	114	180	IX-VI	

**ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 4.РАЗРЕД
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
МАТЕМАТИКА**

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања за предмет Математика садрже стандарде постигнућа за области: Природни бројеви и операције са њима, Геометрија, Разломци и Мерење и мере. У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА	1MA.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој	1MA.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем 1MA.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1MA.2.1.3. сабира и одузима, рачуна 1MA.2.1.5. уме да решава	1MA.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1MA.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми

	1MA.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде 1MA.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $1/n$ ($n \leq 10$) и препозна његов графички приказ	једначине на вредност израза 1MA.2.3.1. уме да препозна разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова 1MA.2.3.2. уме да израчуна n -ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломке облика $1/n$ ($n \leq 10$)	1MA.3.1.5. уме да одреди решење неједначине са једном операцијом 1MA.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак a/b ($b \leq 10$, $a < b$) 1MA.3.3.2. зна да израчуна део a/b ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине и користи то у задацима
ГЕОМЕРИЈА	1MA.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа, угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1MA.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта приказаног на слици при чему је дата мерна јединица 1MA.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	1MA.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1MA.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1MA.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе 1MA.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када подаци нису дати у истим мерним јединицама 1MA.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама	1MA.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама 1MA.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1MA.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама 1MA.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml) 1MA.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t) 1MA.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	1MA.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке	1MA.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности 1MA.3.4.3. претвара јединице за мерење масе

1.4.3 Природа и друштво

Циљ интегрисаног предмета Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Задаци: овог наставног предмета су:

- развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у контуре система појмова из области природе и друштва;

- стицање елемента научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање еколошке свести и навика здравог живљења.

Оперативни задаци:

- развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука;
- развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу - завичају и домовини;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- развијање способности запажања основних својстава материјала, објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање елемената логичког мишљења;
- стицање елементарне научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења;
- оспособљавање за сналажење у простору и времену;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима и групама;
- коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у комуникацији и другим интеракцијским односима;
- развијање одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- чување националног идентитета и уграђивање у светску културну баштину.

Наставни предмет: ПРИРОДА И ДРУШТВО (2 часа недељно; 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	БРОЈ ЧАСОВА			ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
			Обрада новог грађива	други типови часова	укупно часова		
1.	МОЈА ДОМОВИНА ДЕО СВЕТА	Одређује појам државе, упућује на основне одреднице државе Србије и њено географско и стратешко лоцирање у простору и на карти. Усвајањем садржаја ове теме ученик треба да добије одговор на питање: "Зашто је Србија моја домовина?" и да развије осећај припадности без обзира на разноврсну мултиетничку, мултинационалну и мултиконфесионалну структуру. Потребно је да упозна природно кретање и основне структуре становништва Србије, схвати узрочно-последичне везе ових одлика у урбаним и руралним срединама (село - град). Важно је уочити узајамна права и обавезе државе и грађана и умети их препознати у правилима која регулишу односе у држави и обезбеђују једнака права свих њених грађана.	9	2	11	IX, X	ИПД.1.4.2. ИПД.1.6.3. ИПД.3.4.1. ИПД.2.4.4. ИПД.1.5.1. ИПД.1.5.2. ИПД.3.5.1. ИПД.3.5.2. ИПД.2.6.2. ИПД.2.6.3. ИПД.3.3.1.
2.	ИСТРАЖУЈЕМО ПРИРОДНЕ ПОЈАВЕ	-Истраживање и уочавање узрочно-последичних веза -Испитивање својства материјала Промене материјалаТако се кроз феноменолошки приступ изучавају појаве, процеси и својства материјала, стварају контуре појмова из наведених области и елементарно разумевају односи а потом се омогућује трансфер на препознавање истих у непосредном окружењу и примену у свакодневном животу. Ради лакшег разумевања садржаја ове теме погодно је успостављати сталну корелацију како са свакодневним искуственим сазнањима, тако и са садржајима других тема унутар предмета (посматрати различите начине кретања животиња и облике механичког кретања и уочити шта од чега зависи у кретању по земљи, води и ваздуху - II тема - <i>Сусрет са природом</i> . Својства и промене материјала повезати са садржајима из IV теме -	7	6	13	X, XI	ИПД.1.4.1. ИПД.2.4.1. ИПД.2.3.3. ИПД.3.3.2. ИПД.2.4.2. ИПД.1.3.6. ИПД.2.3.5. ИПД.1.3.4. ИПД.1.3.4. ИПД.1.5.4. ИПД.2.3.6. ИПД.1.6.4. ИПД.3.6.6. ИПД.2.6.7. ИПД.1.4.4. ИПД.1.6.6.

		Рад, производња, потрошња...) IV тема: Рад, енергија, производња и потрошња -					
3.	РАД, ЕНЕРГИЈА, ПРОИЗВОДЊА И ПОТРОШЊА	- кроз реализацију садржаја ове теме неопходно је уочити разлику између рада човека и "рада животиња". Енергију треба сагледати као свакодневну људску потребу. Упознати се са обновљивим и необновљивим изворима енергије, увидети неопходне уштеде енергије у свакодневном животу и раду. Важно је усмеравати пажњу ученика ка сагледавању недовољно искоришћених и еколошких енергетских извора у свом окружењу (слама, кукурузовина... ветар, вода, сунце). Технологије треба сагледати као процесе прераде сировина и путеве доласка до производа, као и начине коришћења и производње енергије. Важно је разликовати "чисте и прљаве" технологије и увидети значај заштите животне средине.	8	6	14	XI, XII, I	ИПД.1.1.3. ИПД.1.5.1. ИПД.1.5.4. ИПД.1.5.5. ИПД.2.2.3. ИПД.1.2.1. ИПД.1.2.2. ИПД.1.5.3.
4.	СУСРЕТ СА ПРИРОДОМ	Билни и животињски свет у Србији Човек део природе у оквиру ове теме систематизује се знања и надређују појмови живе природе из претходних разреда, груписањем на основу карактеристичних сличности и поделом на основу суштинских разлика. Упознавање флоре и фауне наше земље - разноврсности, богатства, угрожености, али и сагледавање значајне улоге човека у заштити и обнављању живог света - одржању еколошке равнотеже ради сопственог опстанка. Запажање и праћење неких природних појава и облика адаптације кроз промене и понашање живог света, основни је предуслов разумевања и схватања прилагођавања као основног услова опстанка. Ове процесе погодном је хронолошки пратити, код различитих живих бића, и доводити у везу са променама годишњих доба, као и увиђањем веза између живе и неживе природе.	13	4	17	II, III, IV	ИПД.1.1.4. ИПД.2.1.3. ИПД.3.1.2 ИПД.1.1.6. ИПД.2.1.5. ИПД.2.1.6. ИПД.3.1.1. ИПД.1.2.3. ИПД.2.2.4. ИПД.2.2.3. ИПД.3.1.1.
5.	ОСВРТ УНАЗАД – ПРОШЛОСТ	Преко садржаја ове теме омогућава се снажање ученика у времену и простору. Проналажењем информација из различитих историјских извора (писаних, материјалних или усмених) сагледавају се поједини догађаји и збивања из прошлости и одређује се њихов редослед (шта се десило пре, шта у току догађаја а шта после). Лоцирањем догађаја - датума на временској Ради добијања што објективније слике протеклих збивања морају се сагледати и околности - контекст догађања.	14	3	17	IV, V, VI	ИПД.1.4.4. ИПД.1.6.5. ИПД.2.6.5. ИПД.1.6.4. ИПД.3.6.6. ИПД.2.6.6. ИПД.2.6.7. ИПД.2.4.5.
УКУПНО ЧАСОВА			51	21	72	IX- VI	

**ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА 4.РАЗРЕД
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
ПРИРОДА И ДРУШТВО**

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања за предмет Природу и друштво садрже стандарде по-стигнућа за области: Жива и нежива природа, Екологија, Материјали, Кретање и оријентација у простору и времену, Друштво и Држава Србија и њена прошлост. У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

ОБЛАСТ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА	ИПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања. ИПД.1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима.	ИПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића. ИПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту. ИПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животnoj заједници.	ИПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима. ИПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића.
ЕКОЛОГИЈА	ИПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе. ИПД.1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса. ИПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очувању природе.	ИПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе. ИПД.2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса. ИПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса. ИПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се оне штите.	
МАТЕРИЈАЛИ	ИПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке. ИПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност. ИПД.1.3.5. зна да својства материјала одређује њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу.	ИПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава. ИПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису. ИПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материја одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу. ИПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала. ИПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали.	ИПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу.

<p>КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ</p>		<p>ИПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела. ИПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља. ИПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода. ИПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена.</p>	<p>ИПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова.</p>
<p>ДРУШТВО</p>	<p>ИПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови. ИПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите. ИПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља.</p>	<p>ИПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова. ИПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама. ИПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности.</p>	<p>ИПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима. ИПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују.</p>
<p>ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ</p>	<p>ИПД.1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода. ИПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво. ИПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости. ИПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости. ИПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их.</p>	<p>ИПД.2.6.2. зна основне облике рељефа и вода у држави Србији ИПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, клима – и делатности људи. ИПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности. ИПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад. ИПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода. ИПД.2.6.7. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч.</p>	<p>ИПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава.</p>

1.4.4 Ликовна култура

Циљ наставе

Циљ васпитно- образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу да се демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задачи наставе:

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно- визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- да ствара интересовање и потребу за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да разликују и повезују дводимензионалне и тродимензионалне облике;
- усвоје знања о боји, ликовним техникама и креативно практично раде са односима боја;
- препознају ликовне технике.

Оперативни задаци:

- Ученици треба да:
- разликују и повезују дводимензионалне и тродимензионалне облике;
  - граде искуства и критеријуме према захтевима програма, ликовних уметности и ликовних појава у животу;
  - усвоје знања о боји, ликовним техникама и креативно практично раде са односима боја;
  - ускладе ликовни рад са другим медијима (звучком, покретом, литерарним изразом и сценским амбијентима);
  - препознају ликовне технике.

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА (2 часа недељно, 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова			Време реализације
		обрада новог	други типови	укупно часова	
1.	Колаж, фротаж, деколаж и асамблаж	4	4	8	XI, XII
2.	Везивање облика у тродимензионалном простору и у равни	6	4	10	IV, V
3.	Сликарски материјали и технике	6	4	10	III
4.	Основне и изведене боје	6	4	10	I, II
5.	Линија, површина, волумен, боја, простор	16	8	24	IX, X, XI
6.	Амбијент - сценски простор	6	4	10	V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		44	28	72	IX- VI

1.4.5 Музичка култура**Циљ и задаци****Циљ**

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свог и других народа.

Задаци

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа;

- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- певају песме солмизацијом;
- обраде просте и сложене тактове;
- усвајају основе музичке писмености;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- импровизују мелодије на задани текст;
- упознају звуке разних инструмената;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Извођење музике

а) Певање

- Певање песама (учење по слуху и учење песме са нотног текста) различитог садржаја и расположења, традиционалне и уметничке музике, које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...).
- Певање и извођење музичких игара (игре уз покрет, дидактичке игре).
- Певање наменских песама као звучна припрема за поставку музичке писмености.

б) Свирање

- Свирање пратње за бројалице, песме, игре на ритмичким дечјим инструментима.
- Свирање песама на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума.
- На основу искуства у извођењу музике, препознати и свирати делове песама.

Слушање музике

- Слушање вокално-инструменталних композиција за децу и кратких инструменталних композиција различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича.
- Слушање народних песама и игара.
У слушаним примерима препознати различите тонске боје (гласове и инструменте), различит темпо, динамичке разлике, различита расположења на основу изражајних елемената, као и композицију коју су слушали, а на основу карактеристичног одломка. Оспособљавати ученике да уоче вредности и улогу музике у свакодневном животу.

Стварање музике

- Ритмичким и звучним ефектима креирати једноставне пратње за бројалице, песме, приче, стихове, музичке игре, користећи при том различите изворе звука (глас, тело, Орфов инструментаријум).
- Креирање покрета уз музику коју певају или слушају ученици.
- Смишљање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених двотактних мотива.
- Импровизација мелодије на задани текст.
- Импровизовање дијалога на мелодијским инструментима Орфовог инструментаријума.

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА (1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈ	Број часова			Време реализације
			обрада новог градива	други типови часа	укупно часова	
1.	Недавно сам био трећак	-увод у тему -обнављање знања -подсећање на народне и уметничке композиције	1	3	4	IX
2.	Време је за нова знања	- трочетвртински такт - прима, секунда, терца - продужена нота и пауза	5	1	6	X,XI
3.	Школа за ноте	- тон Ла, четворочетвртински такт - цела нота и пауза -тон СИ и ДО	6	1	7	XI,XII,I
4.	Новогодишње расположење	- обрада песме Нова година - двогласно певање	3	1	4	I,II
5.	Музичке пустоловине	- C-dur лествица - темпо, интервали	3	1	4	II,III
6.	Пролеће нам доноси радости нове	- пролећне песме -К.С.Санс:Карневали животиња - П.И. Чајковски: Лабудово језеро	6	1	7	III,IV,V
7.	Културно наслеђе Србије	- државна химна - девојчица	3	1	4	V,VI
УКУПНО ЧАСОВА			27	9	36	IX - VI

1.4.6 Физичко васпитање

Циљ и задаци

Циљ физичког васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања јесу:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;

- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци:

- усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл. ;
- естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ (3 часа недељно, 108 часова годишње)

Редни број наставне	НАСТАВНА ТЕМА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ										обучавање	други типови часа	Свега
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI			
1.	Ходање и трчање	4	3	1	/	/	1	/	2	4	1	9	7	16
2.	Скакање и прескакање	/	/	/	/	4	1	4	/	/	/	4	5	9
3.	Скок у вис	/	/	/	1	/	/	/	/	/	1	1	1	2
4.	Скок у даљ	2	/	/	/	/	/	/	/	1	/	2	1	3
5.	Бацање, хватање, додавање	2	/	3	/	/	1	2	/	2	/	6	4	10
6.	Бацање лопте у циљ	1	2	/	/	/	/	/	3	/	/	3	3	6
7.	Вежбе на тлу	/	/	2	3	3	7	/	1	/	/	10	6	16
8.	Клупа, ниска греда	/	4	/	3	/	/	/	/	/	/	3	4	7
9.	Вежбе равнотеже	/	/	4	/	/	2	/	/	1	/	4	3	7
10.	Рукомет	/	/	/	/	/	/	/	3	/	1	2	2	4
11.	Фудбал	3	5	/	/	/	/	/	2	/	/	4	6	10
12.	Кошарка	/	/	/	/	/	/	1	1	2	2	4	2	6
13.	Одбојка	1	2	2	1	/	/	/	/	/	/	4	2	6

14	Ритмичке игре и народни плесови	/	/	/	3	/	/	3	/	/	/	3	3	6
УКУПНО ЧАСОВА		13	16	12	11	7	12	10	12	10	5	59	49	108

1.4.7 Енглески језик

Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да на страном језику комуницира на основном нивоу у усменом и писаном облику о темама из његовог окружења. У исто време, настава страних језика треба да:

- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика;
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција;
- стимулише машту, креативност и радозналост;
- подстиче задовољство коришћења страног језика.

Задаци на нивоу језичких вештина:

Разумевање говора

Ученик треба да:

- разуме општи садржај кратких и прилагођених текстова после неколико слушања;
- разуме краће дијалоге (до 5 реплика/питања и одговора), прилагођене приче и песме у оквиру тема предвиђених програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа и адекватно реагује на појединачне делове усмених порука издвајајући битне информације (датум, време, место, особе, количину...);
- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости и планови за будућност итд.).

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- разуме краћи текст (до 50 речи), написане речи и реченице састављене углавном од познатих језичких елемената (речи и језичке структуре предвиђене програмом);
- разуме основна значења кратких писаних и илустрованих текстова о познатим темама;
- разуме и реагује на одговарајући начин на писане поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости и планови за будућност итд.).

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- самостално даје информације о себи и окружењу;
- описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре.
- Интеракција

Ученик треба да:

- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези са контекстом учионице, активностима у учионици, свакодневним

активностима и договорима (у садашњости и будућности), као и догађајима из непосредне прошлости;

- размеђује информације о хронолошком и метеоролошком времену;
- учествује у комуникацији (у пару, у групи итд.) поштујући социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге...);
- препознаје кад нешто не разуме, поставља питања и тражи разјашњења.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- допуњава и пише реченице и краће текстове (до 5 реченица, односно 20 речи), чију кохерентност и кохезију постиже користећи језичке елементе предвиђене програмом и у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем, користећи познате тематске и језичке елементе;
- препричава текст, пише честитку или разгледницу, поруку, позивницу и др.;
- попуњава формулар или пријаву (име, презиме, улица и број, место и поштански број, датум рођења).

Знања о језику

Ученик треба да:

- препознаје и користи предвиђене граматичке садржаје (глаголска времена: садашње, прошло и будуће време у јасно контекстуализованим структурама, односно без теоријског објашњавања и инсистирања на апсолутној граматичкој тачности);
- поштује ред речи у реченици;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (2 часа недељно, 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА		Време реализације			
		обрада новог градива	понављање, утврђивање вежбање	писмено	усмено	свега часова	
1.	Shopping	4	4	/	1	9	IX
2.	Moving about	4	4	1	/	9	X
3.	Feelings	3	4	/	1	8	XI
4.	Family and friends	3	3	1	/	7	XI, XII
5.	Dreams	2	2	/	1	5	XII, I
6.	Wild animals	3	3	1	/	7	II
7.	Treasure	4	4	/	1	9	III
8.	TV	2	3	1	/	6	IV
9.	What's your favourite?	4	3	/	1	8	V
10.	Fun time	1	2	1	/	4	VI
УКУПНО ЧАСОВА		30	32	5	5	72	IX - VI

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

1.4.8 Народна традиција

Циљ изборног предмета **народна традиција** је остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упознавање материјалне и духовне традицијске културе свог на-рода и народа у ужем и ширем окружењу.

Задаци:

Усвајање елементарних знања о :

1. разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то кроз:
  - упознавање с основним фолклорним текстовима (бајке, легенде, приче, песме, пословице);
  - упознавање са дејим фолклором (игре и кратке текстуалне форме као што су загонетке, успаванке, ра- збрајалице...);
  - усвајање елементарних знања о носећим наставним мотивима;
2. годишњем циклусу, кроз упознавање:
  - основних разлика између градског и сеоског начина живота;
  - основних сезонских радова;
  - основних обичајно – обредних радњи везаних за те радове;
  - основних и општих празника;
  - обичајно – обредних радњи везаних за те празнике.

У четвртој разреди у оквиру овог изборног предмета, наставља се развијање тема из прва три разреда и додају им се нови носећи мотиви кроз теме **Трдиционални облици транспорта и традиционална сре-дства, Народни музички инструменти и Носиоци народне традиције.**

Циљ и задаци:

- продубљивање знања о фолклорним празницима, биљкама, кући, занатима;
- стицање елементарних знања о традиционалним облицима транспорта и транспортним средствима и њихо- вом значају за живот људи на селу и у граду;
- упознавање различитих народних музичких инструмената и њихове улоге у традицијској култури;
- упознавање са носиоцима народне традиције (усменим, писаним и материјалним);
- схватање важности чувања и неговања народне традиције.

Наставни предмет: НАРОДНА ТРАДИЦИЈА (1 час недељно, 36 часова годишње)

НАСТАВНА ТЕМА		САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	Број часова	Време реализације
I ТРАДИЦИОНАЛНИ ОБЛИЦИ ТРАНСПОРТА И	2. КАКО СУ ПУТОВАЛИ ЉУДИ	сувоземни унутрашњи саобраћај (пешачки и колски саобраћај, занимања у сувоземном саобраћају)	8	X, XI, XII
	2.1. ДРУМОВИ И ЗАДУЖБИНЕ	трасирање, изградња и одржавање путева		
	2.2. ПРЕДАХ ЗА УМОРНЕ ПУТНИКЕ	значајни путеви у прошлости	2	XII, I
		пратећи објекти (ханови, караван – сараји...)	4	I, II
4. ВОДОМ БРОДИШ,	саобраћај на води (транспорт водом, од балвана до брода,	2		

	МОСТОМ ХОДИШ	прелаз преко воде – брвно, скела...)		IV
	5. КАКО СУ ПУТОВАЛЕ РЕЧИ	поштански саобраћај (голубови писмоноше...)	2	V
II НАРОДНИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	2.4. ДРВЕН ТРБУХ, КОЖНА ЛЕЂА, ДЛАКОМ ГОВОРИ	врсте народних музичких инструмената (гусле, фрула, гајде, свирала од сламе, свирала од перја црног лука, пиштаљка од врбове гране, „виолина“ од кукурузовине...)	1	III
	1.2. ПОВУЦИ, ПОНЕСИ, ПОВЕЗИ И ЗАСВИРАЈ	материјели од којих су израђени музички инструменти	2	X
	3. ГОРОМ ЈЕЗДЕ КИЋЕНИ СВАТОВИ	улога музичких инструмената у обележавању годишњег циклуса обичаја (обреди и празници) и животног циклуса обичаја (рађање, крштење, свадба, испраћај у војску)	4	III, IV
III НОСИОЦИ НАРОДНЕ ТРАДИЦИЈЕ	1. ДЕТЕ ЈЕ – ДЕТЕ	начини преношења народне традиције (усмени, писани и материјални садржаји)	6	IX, X,
		начини чувања традицијске културе		
	6. СВЕ ИМА СВОЈ ПОЧЕТАК	науке, установе и друштва које се баве чувањем и неговањем традицијске културе	4	V, VI
	2.3. ДОБАР ДАН, ДОБРА ТИ СРЕЋА	преношење садржаја народне традиције из садашњег вре мена на наредна поколења	1	III
УКУПНО ЧАСОВА			36	IX - VI

1.4.9 Грађанско васпитање

Циљ и задаци

Општи циљ предмета је подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика трећег разреда основне школе. Овај предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компетентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује и себе и друге.

Задаци:

У образовно - васпитном раду на реализацији овог предмета разликујемо неколико основних група задатака:

Задаци који се односе на разумевање и усвајање следећих најважнијих појмова:

- дечја и људска права и слободе – познавање својих права, препознавање најважнијих категорија дечјих и људских права, упознавање Конвенције о дечјим и људским правима, разумевање односа између људских права, демократије, мира и развоја;
- идентитет – разумевање појма идентитет, препознавање својих потреба и жеља, схватање себе у друштвеном контексту, схватање разлике између појединачног и групног, мањинског и грђанског идентитета;
- друштвена одговорност – разумевање појма одговорности, схватање разлике између одговорности према себи, другим људима, заједници,
- различитост култура – познавање најважнијих обележја своје културе и схватање утицаја своје културе на лично понашање, разумевање узрока културних разлика и подстицање схватања да је различитост култура темељ богатства света, разумевање односа између културних разлика, људских права и демократије, препознавање и превазилажење стереотипа и предрасуда;
- једнакост – познавање појма једнакости у контексту расних, културних, националних, верских и других разлика;
- право и правда – разумевање значења појмова права и правде, схватање односа између права и правде; познавање улоге права у осигурању појединачне и друштвене сигурности, познавање основних последица непоштовања правних норми,
- мир, сигурност и стабилност – разумевање значења појмова мир, схватање улоге коју сарадња и мирно решавање сукоба има за лични, национални и глобални развој, познавање основних последица непоштовања правних норми;
- демократија – познавање основних обележја демократског процеса и разумевање односа између демократије и дечјих људских права.

Задаци који се односе на вештине и способности:

- примена појмова – примерена употреба појмова у комуникацији;
- критичко мишљење – преиспитивање утемељености информација, поставки и ставова;
- јасно и разговетно исказивање личних ставова;
- самостално доношење одлука и извођење закључака – одговорност у просуђивању и тумачењу;
- саосећајна комуникација – изношење својих осећања, потреба, мишљења и слушање, разумевање и уважавање туђих;
- истраживање – избор, прикупљање, критичка анализа и провера података из више извора као начин решавања проблема;
- тимски рад – прилагођавање свога мишљења групи ради изналажења заједничког решења;
- ненасилно решавање сукоба – дијалог, преговарање, аргументовање излагање, који су руковођење – одговорно управљање групом према критеријуму опште добробити;
- учешће – укључивање у процес одлучивања од заједничког интереса.

Задаци који се односе на ставове и вредности:

- приврженост демократским начелима и поступцима усмерени према заједничким циљевима;
- – дечја и људска права, једнакост, правда, друштвена одговорност, плурализам, солидарност;
- спремност на заступање и заштиту својих и туђих права;
- спремност на преузимање јавне одговорности за своје поступке;
- заинтересованост за свет око себе и отвореност према разликама;
- спремност на саосећање са другима и помоћ онима који су у невољи;
- спремност на супротстављање предрасудама, дискриминацији и неправди на свим нивоима.

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ (1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ РАДИОНИЦА	Број часова	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
I	Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима	1.Родитељски састанак: сусрет родитеља, наставника и ученика. Размена о узајамним потребама, очекивањима, захтевима, те шкоћама везаним за остваривањем програма грађанског васпитања. 2.Уводни час: упознавање ученика са садржајем предмета и начином рада.	2	IX
II	Дечја права су универзална, једнака за све	1.Дрво дечјин права – увођење људских и дечјих права у разред, подсећање на оно што већ знају о правима и разматрање зна- чаја ових права за сопствени живот. 2.Правимо рекламни штанд конвенције о дечјим правима – ученици детаљно проучавају једно право за које се одреде договарањем, анализирају текст, истражују начин симболичког приказивања. Уче се да објасне свој избор, да га јавно презентују у свакој ситуацији. 3.Сви различити – сви једнаки - ученици ће научити да се упознају међу собно и да разлике прихвате као богатство. 4.Неправда је кад...- кроз игру састављања слагалице симулирају неправду. Поста- ју свесни своје реакције на неправду и схватају значај сарадње за решење проблема. 5.Ставови о правди – повезивање права са дужностима; прихватање да праведно за једног није увек нужно праведно и за другог.	8	IX, X, XI
III	Заједно стварамо демократску атмосферу у нашем разреду, школи	1.Права, дужности, правила – увођење ученика у демократски начин договарања око заједничких правила, схватање међусобне повезаности права, дужности, правила, закона. 2.Улога правилника, кућног реда школе – подстицање ученика да одаберу вредности у оквирима дечјих права, да их разматрају, упоређују, да их се придржавају. 3.Сви ми имамо предрасуде – ученици преиспитују постојање предрасуда и стереотипа везаних за узраст, пол, националност. Уче се да увиде узрочно-последичну ве- зу између постојања предрасуда и кршења права других. Уче се да препознају сукоб различитих вредности. 4.Да сам чаробњак, ја бих – ученици креирају и стварају визије са значењем, свет у којем се поштују права, прихватају одговорности, превазилазе стереотипи, прихватају различитости. 5.Ставови о моћи – препознати вредности које подржавају дечја права и развијају демо кратске односе. Препознати наметање воље једног или грунице у односу на заједничко договарање и сагледати последице је-дног и другог начина понашања.	10	XI, XII, I, II
IV	Живим демократију, демократска акција	1.Сукоби и превазилажење сукоба, преговарање - упознати конструктивни начин решавања међуљудских сукоба. 2.Тимски рад – стављање ученика у ситуацију у којој увиђају предност тимског рада, начин функционисања у тиму, улоге сваког од чла нова тима. 3.Да се чује наш глас – издвојити ситуације у школи у којима се крше или не подржавају права на игру, развој... 4.Делујемо јединствено – упознати ученике са демократским процедурама одлучивања, долажење до заједничког решења про-блема .5.Аргументујемо и заступамо наше интересе – прикупљање података/аргументата, заступање, јавно наступање. 6.Тра жимо закон за...планирање и спровођење акције за решавање проблема који су одабрали.	11	II, III, IV, V
V	Људско биће је део целог света, развијање еколошке свести	1.Међузависност – разумевање света као система у коме су сви елементи – људи, догађаји, места – међусобно повезани. 2.Мрежа живота – међузависност постоји и у природи. 3.Бринемо о биљкама и животињама – како бринемо о биљкама и животињама, каква је наша одговорност према њима.	3	V
VI	Евалуација	1.Ја пре, ја после – ученици се подстичу да сами процене програм који су прошли, као и сопствено напредовање. 2.Презентација резултата рада родитељима.	2	VI
УКУПНО ЧАСОВА			36	IX - VI

1.4.10 Православни катихизис – верска настава

Циљ и задаци

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у IV разреду јесте да ученици стекну знања о томе да постојање света има свој циљ. Тај циљ је есхатолошка као литургијска заједница: јединство свих створених бића међу собом и на крају с Богом, преко Богочовека Исуса Христа. Циљ због којег је све створено и зашто је створено на овај начин, откривен нам је као Црква, односно као конкретна литургијска заједница.

Задаци православног катихизиса (веронауке) су да ученик:

- изгради свест о томе да Бог општи са светом кроз човека Христа;
  - уочи да је Христос корпоративна личност;
  - запази да у Цркви нико не може да постоји сам за себе, без заједнице са свима;
  - стекне појам о бићу као заједници;
  - схвати да је извор сваког греха егоизам, индивидуализам.
- љубави према њему.

Наставни предмет: ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС – ВЕРСКА НАСТАВА
(1 час недељно, 36 часова годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	обрада новог градива	други типови часа	Укупно часова	Време реализације
I	Увод	1	/	1	IX
II	Циљ због кога је Бог створио свет (да свет постане црква)	2	/	2	IX, X
III	Црква је конкретна литургијска заједница	1	1	2	X
IV	Литургија је заједница многих људи и природе са Богом Оцем преко једнога човека - Христа	4	2	6	X, XI, XII
V	Структура литургије (епископ, свештеници, ђакони и народ)	1	1	2	XII
VI	Структура литургије (епископ, свештеници, ђакони и народ)	4	1	5	I, II
VII	Одбијање првог човека Адама да сједини створену природу са Богом	6	5	11	III, IV
VIII	Црква у хришћанској архитектури	3	4	7	V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		22	14	36	IX - VI

1.4.11 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

Оперативни задаци:

- ученици треба да савладају континуирано, разумљиво и изражајно читање текстова,
- плански развијати говорне способности ученика,
- ученици треба да анализирају да говоре повезано приликом препричавања својих догађаја и садржине, читавог текста,
- савладати језичку структуру и око 250 до 400 нових речи и фраза,
- реченица и подела реченице по саставу,

- главни чланови реченице (субјекат и предикат).

Наставни предмет: Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик
(2 часа недељно, 72 часа годишње)

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Циљеви и задаци	Време реализације
1.	Породица -кућни ред у породици. Подела послова међу члановима породице. Изражавање поштовања и пажње према другима. Награђивање, кажњавање.	-разумевање општег садржаја текстова након неколико слушања, -разумевање и одговарање на одговарајући начин на усмене поруке везане за лично искуство или активности на часу, -разумевање краћих текстова састављених од познатих језичких елемената, -учествовање у комуникацији.	IX, X
2.	Школа -кућни ред у школи, нови предмети, наставници, заједнички доживљаји, излет, школске манифестације, распуст (новембар/децембар)	-учествовање у комуникацији, -разумевање краћих текстова састављених од познатих језичких елемената, -разговорно читање, тј. изговарање гласова -разумевање општег садржаја текстова након неколико слушања.	XI, XII
3.	Непосредна околина -село и град дању и ноћу. Пољопривредни радови.	-учествовање у комуникацији, -допуњавање и писање краћих текстова о познатим темама, -разумевање краћих текстова састављених од познатих језичких елемената, -разумевање општег садржаја текстова након неколико слушања.	I, II, III,
4.	Природа -пољопривредни производи. Шума и шумске биљке, природне појаве.	-учествовање у комуникацији -разумевање општег садржаја текстова након неколико слушања, -разумевање и одговарање на одговарајући начин на усмене поруке везане за лично искуство или активности на часу, -разумевање краћих текстова састављених од познатих језичких елемената, -разумевање и одговарање на одговарајући начин на писане поруке у вези познатих тема, -разговорно читање, тј. изговарање гласова.	IV, V, VI

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ V-VIII РАЗРЕД**2. Наставни план за други циклус образовања**

Планирање и програмирање обавезних наставних предмета и изборних предмета је извршен по следећем моделу: наставне теме, циљ, задаци, садржаји, методе, наставна средства, време реализације.

ФОНД ЧАСОВА – V разред

Фонд часова је дат на годишњем нивоу.

Годишњи фонд часова за ученике петог разреда износи 1152 часова.

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ 828 часова	828 часова
Српски језик	180 часова
Енглески језик	72 часа
Ликовна култура	72 часа
Музичка култура	72 часа
Историја	36 часова
Географија	36 часова
Математика	144 часа
Биологија	72 часа
Техничко и информатичко образовање	72 часа
Физичко васпитање	72 часа
ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	180 часова
Верска настава	36 часова
Грађанско васпитање	36 часова
Шпански језик	72 часа
Изборни спорт	36 часова
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТ	144 часова
Цртање, сликање, вајање	36 часова
Информатика и рачунарство	36 часова
Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик (мешовита група V-VIII разред)	72 часа
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	36 часова
ДОДАТНА НАСТАВА	36 часова
ДОПУНСКА НАСТАВА	36 часова
СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ	36 часова

ФОНД ЧАСОВА – VI разред

Фонд часова је дат на годишњем нивоу.

Годишњи фонд часова за ученике шестог разреда износи 1116 часова.

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ 828 часова	
------------------------------	--

	864 часова
Српски језик	114 часова
Енглески језик	72 часа
Ликовна култура	36 часова
Музичка култура	36 часова
Историја	72 часа
Географија	72 часа
Физика	72 часа
Математика	144 часа
Биологија	72 часа
Техничко и информатичко образовање	72 часа
Физичко васпитање	72 часа
ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	
Шпански језик	72 часа
Верска настава	36 часова
Грађанско васпитање	36 часова
Изборни спорт	36 часова / 180 часова
Цртање, сликање, вајање	36 часова
Информатика и рачунарство	36 часова / 72 часа
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	36 часова
ДОДАТНА НАСТАВА	36 часова
ДОПУНСКА НАСТАВА	36 часова
СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ	36 часова

ФОНД ЧАСОВА – VII разред

Фонд часова је дат на годишњем нивоу.

Годишњи фонд часова за ученике седмог разреда износи 1188 часова.

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ 936 часова	936 часова
Српски језик	144 часова
Енглески језик	72 часа
Ликовна култура	36 часова
Музичка култура	36 часова
Историја	72 часа
Географија	72 часа
Физика	72 часа
Математика	144 часа
Биологија	72 часа
Хемија	72 часа
Техничко и информатичко образовање	72 часа
Физичко васпитање	72 часа
ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	
Верска настава	36 часова
Грађанско васпитање	36 часова

Шпански језик	72 часа
Изборни спорт	36 часова / 180 часова
Изборни предмет:	
Цртање, сликање, вајање	36 часова
Информатика и рачунарство	36 часова
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	36 часова
ДОДАТНА НАСТАВА	36 часова
ДОПУНСКА НАСТАВА	36 часова
СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ	36 часова

ФОНД ЧАСОВА – VIII разред

Фонд часова је дат на годишњем нивоу.

Годишњи фонд часова за ученике осмог разреда износи 1122 часа.

ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ 884 часова	884 часова
Српски језик	136 часова
Енглески језик	68 часова
Ликовна култура	34 часова
Музичка култура	34 часова
Историја	68 часова
Географија	68 часова
Физика	68 часова
Математика	136 часова
Биологија	68 часова
Хемија	68 часова
Техничко и информатичко образовање	68 часова
Физичко васпитање	68 часова
ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	
Верска настава	34 часова
Грађанско васпитање	34 часова
Шпански језик	68 часа
Изборни спорт	34 часова / 170 часова
Изборни предмет:	
Цртање, сликање, вајање	34 часова
Информатика и рачунарство	34 часова/ 68 часова
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	36 часова
ДОДАТНА НАСТАВА	36 часова
ДОПУНСКА НАСТАВА	36 часова
СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ	36 часова

2.1 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА V РАЗРЕД

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

2.1.1 Српски језик

Разред: V

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА			ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
		обрада новог градива	други типови часа	укупно	
1.	Бој не бије свијетло оружје, већ бој бије срце у јунака Језичка култура 4 Књижевност 8 Граматика 7 Правопис 2	13	8	21	IX
2.	Пустио бих ја њега, али неће он мене Језичка култура 8 Књижевност 7 Граматика 6 Правопис 1	11	11	22	X
3.	Да нема ветра, пауци би небо премрежили Језичка култура 4 Књижевност 9 Граматика 8 Правопис 1	14	8	22	XI
4.	На свету има свакаквих чудеса Језичка култура 6 Књижевност 4 Граматика 4 Правопис 2	7	9	16	XII
5.	Нема сунца без светлости, ни човека без љубави Језичка култура 6 Књижевност 4 Граматика 5 Правопис 2	10	6	16	I
6.	По јутру се дан познаје Језичка култура 4 Књижевност 6 Граматика 8	12	6	18	II
7.	Мајчина љубав не стари Језичка култура 8 Књижевност 6 Граматика 5 Правопис 2	9	12	21	III
8.	Свуд је добро, у свом дому најбоље Језичка култура 2 Књижевност 7 Граматика 4 Правопис 1	9	5	14	IV
9.	Од колевке па до гроба, најлепше је ђачко	8	14	22	V

	<p align="center">доба Језичка култура 11 Књижевност 8 Граматика 2 Правопис 1</p>				
10.	<p align="center">Од колевке па до гроба, најлепше је ђачко доба Језичка култура 5 Књижевност 2 Граматика 1</p>	2	6	8	VI
УКУПНО ЧАСОВА		95	85	180	IX - VI

НАСТАВНА ТЕМА	СТАНДАРДИ
ГРАМАТИКА	CJ.1.3.5 CJ.1.3.8. CJ.1.3.9. CJ.1.3.16 CJ.2.3.3. CJ.2.3.7 CJ.2.3.8. CJ.3.3.1. CJ.3.3.6.
КЊИЖЕВНОСТ	CJ.1.2.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.1.3.21 CJ.1.4.1. CJ.1.4.7. CJ.2.1.5. CJ.2.1.7. CJ.2.4.6. CJ.2.4.8 CJ.2.4.9. CJ.3.1.2. CJ.3.1.2. CJ.3.4.1 CJ.3.4.4
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	CJ.1.2.1 CJ.1.1.2. CJ.1.2.4. CJ.1.2.9. CJ.2.2.3. CJ.2.1.5. CJ.3.2.1. CJ.3.2.4
ПРАВОПИС	CJ.1.2.1. CJ.1.2.7. CJ.2.2.3. CJ.2.3.11. CJ.3.2.1 CJ.3.2.4.
ОРТОЕПИЈА	CJ.1.1.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.2.1.1. CJ.2.1.4. CJ.3.1.1. CJ.3.1.2.

Циљ:

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књиженог језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика; упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- уочавање разлике између месног говора и књижевног језика;
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;

- увежбавање и усавршавање гласног читања и читања у себи (доживљајног, изражајног, интерпретативног, истраживачког; читање с разумевањем, логичко читање) у складу са врстом текста (књижевним и осталим текстовима);
- оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање часописа за децу и емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.
- **Оперативни задаци:**
  - - проверавање и систематизовање знања стечених у претходним разредима;
  - - овладавање простим реченицама и њеним деловима;
  - - појам сложене реченице;
  - - увођење ученика у појам променљивости и непроменљивости врста речи;
  - - стицање основних знања о именицама, значењима и функцијама падежа;
  - - стицање основних знања о именичким заменицама и бројевима;
  - - стицање основних знања о глаголима(видовима и функцијама);
  - - оспособљавање ученика за уочавање разлике у квантитету акцента;
  - - савладавање елемената изражајног читања и казивања текстова, одређених програмом;
  - - увођење ученика у тумачења мотива, песничких слика и изражајних средстава у лирској песми;
  - - увођење ученика у структуру епског дела, с тежиштем на књижевном лику и облицима приповедања;
  - увођење ученика у тумачење драмског дела, са тежиштем на драмској радњи и лицима;

- оспособљавање ученика за самостално, планско и економично препричавање, причање, описивање, извештавање, те за обједињавање разних облика казивања (према захтевима програма).

2.1.2 Енглески језик

Циљеви

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о занчају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку (исказану савременим језиком, без непотребних лексичких и синтаксичких тешкоћа, и не дужу од једног минута) и то на нивоу глобалних разумевања (основно обавештење из порук), на нивоу селективних разумевања (проналажење тражене информације) и разумевања имплицитног садржаја (интонације поруке, односно намере говорника). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор, информативни билтен), а ученик треба да буде способан да идентификује различите врсте исказа (изјавне, упитне и заповедне), да уочи кључне речи и експресивне елементе исказа, да уочи одредбе за исказивање различитих, програмом предвиђених односа (време, место, узрок, последица, начин, итд), да реконструише непознато на основу на основу контекста и да запамти кључне елементе поруке.

Усмено изражавање

Ученик треба да, у оквиру програмом предвиђене језичке грађе, буде оспособљен да савременим језиком, преимереним свакодневном комуникацији, исказе једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, писане информације и садржај једноставних, неформалних писама, да разуме, глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне или адаптиране аутентичне текстове писане савременим језиком и везане за свакодневне ситуације и из домена учениковог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да, у оквиру Програмом предвиђене језичке грађе, буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, разгледницу, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у које мживи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго).

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике које у погледу навика вербална и невербална комуникација), обичаја, менталитета и институција постоје између наше земље и земаља чији језик учи.

Оперативни задаци на нивоу језичких вештина***Разумевање говора***

На крају петог разреда, ученик треба да:

- препознаје, поред изјавне, заповедне и упитне, и оне интонације које исказују емотивна стања: радост, тугу;
- разуме дијалоге и монолошка излагања до осам краћих реченица, исказана природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током 3, 4. и 5. разреда;
- разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене актуелних песама примерених учениковом узрасту и укусу.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- даље усавршава изговор гласова;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме, као и оне које исказују емотивна стања: радост, тугу;
- користи спонтано најчешће устаљене изразе учтивости;
- поставља питања предвиђена програмом за 4. и 5. разред, а која се односе на садржај обрађеног дијалога, наративног текста или на једноставну свакодневну ситуацију;
- даје императивне исказе у комуникацији на часу и у игри (давање дозволе, изрицање забране);
- ступи у дијалог и у оквиру 4 до 6 реплика, постављањем питања и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током 4. и петог разреда;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица представи себе или другог дајући основне податке
- у неколико кратких реченица саопшти садржај дијалога, или опише слику, лице, предмет, односно животињу;
- спонтано честита рођендан, Нову годину, Божић;
- интерпретира кратке, тематски прилагођене скичеве, песме и рецитације.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- даље савладава технике читања у себи и гласног читања на претходно усмено усвојеној језичкој грађи;

- даље савладава основна правила графиције и ортографије;
- разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и радним листовима;
- разуме, глобално и селективно, садржај телеграма/електронске поруке и кратког неформалног писма;

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје основна правила и карактеристичне изузетке када је реч о графици и ортографији у оквиру усмено стечених језичких знања;
- пише једноставне реченице на основу датог модела
- одговори на питања (ко, шта, где, како,) која се тичу обрађене теме, ситуације у распреду или њега лично;
- пише реченице, изоловано или у краћим делинама, на основу дате слике, визуелног или звучног подстицаја;

Елементи цивилизације

Поред упознавања са начинима понашања својственим културама (поздрављање, тражење, захваљивање, итд.) земаља чији се језици уче, ученици морају упознати и:

- назив земаља чији се језици уче, становника и језика;
- изглед земаља, застава, симболи;
- главни град, његов симбол, план једног градског кварта;
- неки типични производи ових земаља;
- типична имена и презимена;
- познате личности са простора ових земаља (из света уметности, науке, филма и музике), чувене на међународном плану;
- млади у земљама чији се језик учи као мултикултурној средини;
- оброци: специфичности одређених кухиња;
- Божић, Нова година и Ускрс и други важни празници земаља чији се језици уче.

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Редни број наставне теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Време реализације	Број часова по теми	БРОЈ ЧАСОВА		
				обрада новог градива	увежбавање	провера знања
1.	Module I - Facts	IX, X	12	6	4	2
2.	Module II – Things and People	X, XI	12	4	6	2
3.	Module III – Daily Life	XI, XII, I	12	5	5	2
4.	Module IV – Inside and Outside	I, II	12	4	6	2
5.	Module V – Today and Tomorrow	III, IV	12	5	5	2
6.	Module VI – Looking back	IV, V, VI	12	3	6	3
УКУПНО ЧАСОВА		IX- VI	72	27	32	13

2.1.3 Ликовна култура

Циљеви

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским одређењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- развијање памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварање услова да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовног - визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијање ученикових потенцијала у области ликовности и визуелности, те помагање у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијање љубави према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- стварање интересовања и потребе за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да ученици осетљивост за ликовне и визуелне вредности које стичу у настави, примењују раду и животу;
- развијање сензибилности за лепо писање;
- развијање моторичких способности ученика.

Оперативни задаци:

- поступно оспособљавање за ликовно изражавање упознавањем слободног ритмичког компоновања, линије, облика орнамента, луминообјеката и колажа, визуелног споразумевања и пројектовањем употребних предмета;
- даље развијање код ученика способности обликовања конструисања и комбинаторике;
- поступно развијање психолошких способности ученика за визуелно меморисање и предочавање;
- проширивање сазнања и искуства ученика у коришћењу средстава и материјала ликовног изражавања и обликовања;
- упознавање основа архитектуре урбанизма, дизајна и визуелних комуникација;
- омогућавање ученицима да се лакше укључују у рад и утицање на развијање њиховог активног односа према актуелним питањима заштите и унапређења човекове природне и културне средине.

Наставни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	БРОЈ ЧАСОВА				СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
			обрада новог градива	понављање, утврђивање, увежбавање	систематизација	укупно	
1.	Слободно ритмичко компоновање	IX, X	6	5	1	12	ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.
2.	Линија	X, XI, XII	8	10	2	20	ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.
3.	Облик	XII, I, II, III	10	10	2	22	ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.
4.	Орнамент	III, IV	2	2	/	4	ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.1 ЛК.1.3.2. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.
5.	Светлински објекти и колаж	IV, V	2	2	/	4	ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.1 ЛК.1.3.2. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.
6.	Визуелно споразумевање	V,	2	2	/	4	ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.1 ЛК.1.3.2. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.
7.	Преобликовање употребних предмета	V, VI	2	3	1	6	ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.1 ЛК.1.3.2. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.
УКУПНО ЧАСОВА		IX- VI	32	40	6	72	

Музичка култура

Наставни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Наставна тема	Садржаји	Број часова			Време реализације	Активности		Праћење постигнућа
		обрада новог градива	утврђивање	укупно		наставник	ученик	
Певањем и свирањем упознајемо музику	- обрада песама по слуху и са нотног текста	22	14	36	IX - VI	музички описмењује ученике - упућује ученике на изражајно извођење музике - развија гласовне могућности ученика - подстиче креативност и слободу уметничког израза ученика - развија стваралачке способности ученика	певају по слуху и са нотног текста песме нашег и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске) - усвајају нове елементе музичке писмености - обрађују прсте и сложене тактове - импровизују мелодије на задани текст - ликовно и литерарно илуструју слушању музику	праћење напретка - усмене провере знања основних муз. појмова - мотивисано ст - ангажовање
Слушањем упознајемо нова дела и композиторе	слушање музике различитих жанрова, епоха, састава, извођења,...	13	11	24	IX - VI	навикава ученике на пажљиво слушање музике - оспособљава ученике за разумевање муз. порука - упознава ученике са звуком различитих инструмената и гласова	упознају звуке нових инструмената; - слушају вредна дела уметничке и народне музике	квизови препознавања дела, епоха, извођача и сл. - мотивисано ст - ангажовање
Шта све чини музику?	упознавање музичких облика, жанрова, основних карактеристика људског гласа и његових врста	6	6	12	IX - VI	подстиче интересовање за аналитичко мишљење и упоређивање - оспособљава ученике да критички и аргументовано образлажу свој суд	- препознају у примерима форму музичког дела - развијају меморију - доносе личне закључке на основу стеченог знања и искуства	усмене провере знања основних музичких појмова - квизови знања
УКУПНО ЧАСОВА		41	31	72	IX - VI			

2.1.4 Историја

Циљ и задаци

Циљ изучавања наставног предмета историја је културни напредак и хуманистички развој ученика. Циљ наставе историје је и да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног, европског и светског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.

Циљ и задаци наставе историје остварују се кроз различите садржаје, методе и облике рада, уз поштовање Образовних стандарда за крај обавезног образовања.

Оперативни задаци:

- разумевање појма прошлости;
- упознавање начина и значаја проучавања прошлости;

- разумевање основних одлика праисторије и старог века;
- разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум);
- оспособљавање за коришћење историјске карте;
- стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века;
- упознавање са основним одликама античке културе.

Наставни предмет: ИСТОРИЈА

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно	Основни ниво	Средњи ниво	Напредн и ниво	
1.	Увод	3	2	5	ИС.1.1.1, ИС 1.1.2 ИС1.1.3 ИС.1.2.2 ИС.1.2.3	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.4 ИС. 2.2.1 ИС. 2.2.2	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.3	IX, X
2.	Праисторија	1	2	3	ИС.1.1.1, ИС 1.1.2 ИС1.1.3 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3	ИС. 2.1.1 ИС. 2.2.1 ИС. 2.2.2	ИС.3.1.1 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.3	X, XI, XII, I, III, IV, V, VI
3.	Стари век	15	13	28	ИС.1.1.4, ИС 1.1.6 ИС1.1.8 ИС.1.2.2 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4 ИС.1.2.5	ИС. 2.1.3 ИС. 2.1.4 ИС. 2.1.5 ИС. 2.2.3 ИС. 2.2.4 ИС. 2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.6 ИС. 3.2.3	X, XI, XII, I, III, IV, V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		19	17	36	IX - VI			

2.1.6 Географија

Циљеви и задаци

Циљ наставе географије је усвајање знања о риродногеографским и друштвеногеографским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама и односима у геопростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне и исправне слике о свету као целини и месту и улози наше државе у свету.

Задаци наставе географије су вишеструки. Њиховим остваривањем ученици се оспособљавају да стичу и развијају знања и разумевања, умења и ставове према светским и националним вредностима и достигнућима.

Настава географије треба да допринесе:

- стицању знања о основним објектима, појавама и процесима у васиони;
- картографском описмењавању, употреби географских карата и других извора информација у процесу учења и истраживања и у свакодневном животу;
- стицање знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу;

- разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу;
- развијању географског мишљења заснованог на повезаности и међу-условљености географских појава и процеса у простору и времену;
- развијању естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору;
- стицању знања о основним појмовима о становништву, насељима и привреди и уочавању њиховог просторног размештаја;
- разумевању утицаја природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва, насеља и привредних делатности;
- стицању знања о основним географским одликама Европе, њеним регијама и државама;
- стицању знања о основним географским одликама ваневропских континената и њихових регија;
- упознавању улоге и значаја међународних организација за решавање економских, социјалних, културних и хуманитарних проблема у савременом свету;
- стицању знања о основним географским одликама Републике Србије и њеним регионалним целинама;
- развијању ставова о превентиви, заштити и унапређивању животне средине;
- развијању толеранције, националног, европског и светског идентитета;
- стицању знања, развијању вештина и ставова из географије кроз самостално учење и истраживање и њиховој примени у свакодневном животу;
- развијању опште културе и образовања ученика.

Оперативни задаци:

- Ученици треба да:
- - упознају предмет проучавања, поделу и значај географије као наставног предмета и науке уопште;
- - стекну најосновнија знања о васиони и васионским телима и њиховим основним својствима;
- - стекну основна знања о Сунчевом систему;
- - стекну основна знања о Земљи-планети, њеном постанку, облику и величини;
- стекну основна знања о Земљиним кретањима и њиховим последицама;
- - стекну основна знања и вештине из картографије и да се оспособе за коришћење географске карте као извора информација и оријентације;
- - схвате унутрашњу грађу Земље и да разумеју данашњи распоред копна и мора и изглед рељефа;
- - разумеју антропогене утицаје на рељеф;
- - стекну основна знања о структури и саставу атмосфере;
- - стекну основна знања о времену и метеоролошким елементима, клими, климатским факторима и основним типовима климе на Земљи;
- - разумеју потребу очувања и заштите атмосфере;
- - се оспособе за коришћење географске литературе, Интернета и различитог илустративног материјала у сврху лакшег савлађивања наставног градива;
- развијају способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.

Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Образовни стандарди-нивои постигнућа			Начини провере остварености стандарда	Време реализације	Број часова по теми	обрада	понављање	провера
		основни	средњи	напредни						
I	Увод у географију, васиона и земља	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3.	ГЕ 2.1.2. ГЕ 2.2.1.	ГЕ 3.2.1.	писмена и усмена провера знања	IX, X	7	4	2	1
II	Картографија	ГЕ 1.1.1. ГЕ 1.1.2. ГЕ 1.1.3.	ГЕ 2.4.2. ГЕ 2.1.1.	ГЕ 3.1.1	писмена и усмена провера знања	X, XI, X, II	9	4	4	1
III	Земљина кретања	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.1.2.	ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.1.3. ГЕ 2.2.1.	ГЕ 3.2.1.	писмена и усмена провера знања	I, I, I	4	2	1	1
IV	Унутрашња грађа и рељеф земље	ГЕ 1.2.3. ГЕ 1.1.3.	ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.1.4.	ГЕ 3.2.2. ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	II, III, IV	10	6	3	1
V	Ваздушни омотач Земље	ГЕ 1.2.3. ГЕ 1.1.3.	ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.1.3.	ГЕ 3.2.2. ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	V, VI	6	3	2	1
УКУПНО ЧАСОВА							36	19	12	6

.1.7 Математика

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу.
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим под-ручјима човекове делатности

(математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;

- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;
да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разно-врских извора знања.

Наставни предмет:МАТЕМАТИКА

Ред. број теме	НАЗИВ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА ПРЕМА ТИПУ					
		О	У	П	ПЗ	Укупно	
1.	Скупови	6	6	3	1	16	
2.	Основни геометријски објекти	7	4	1	/	12	
3.	Угао	11	7	1	1	20	
4.	Дељивост бројева	8	5	1	/	14	
5.	Разломци (први део)	10	14	/	2	26	
6.	Осна симетрија	5	6	2	1	14	
7.	Разломци (други део)	11	18	4	1	34	
ШКОЛСКИ ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ		I	/	/	1	1	2
		II	/	/	1	1	2

	III	/	/	1	1	2
	IV	/	/	1	1	2
СВЕГА		58	60	16	10	144

- **О** – обрада новог градива
- **У** – увежбавање
- **П** – понављање
- **ПЗ** – проверавање знања

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

СКУПОВИ

ОСНОВНИ НИВО

- Читају елементе задатих скупова
- Раде четири основне рачунске операције на скупу N (природних бројева) и скупу N_0 (природних бројева са нулом)

СРЕДЊИ НИВО

- Умеју да формирају и графички прикажу скупове, знају урадити унију и пресек два скупа
- Раде четири основне рачунске операције на скупу N (природних бројева) и скупу N_0 (природних бројева са нулом) са вишечланим изразима

НАПРЕДНИ НИВО

- Умеју да формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове
- Изводе скуповне операције и правилно употребљавају одговарајуће ознаке
- Схватају смисао речи "и", "или", "не", "сваки", "неки"
- Одреди вредност сложенијег бројевног израза
- Користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

ОСНОВНИ ГЕОМЕТРИЈСКИ ОБЈЕКТИ

ОСНОВНИ НИВО

- Распознају геометријске објекте (права, паралелне и нормалне праве, дуж, полуправа, раван, кружница, круг, угао и др.) М.А. 1.3.1. и М.А. 1.3.3.

СРЕДЊИ НИВО

- Цртају геометријске објекте (права, паралелне и нормалне праве, дуж, полуправа, раван, кружница, круг, угао и др.) М.А. 1.3.2.

НАПРЕДНИ НИВО

- Цртају и конструишу, по потреби, геометријске објекте (права, дуж, полуправа, раван, кружница, круг, угао и др.) М.А. 3.3.1.

УГАО

ОСНОВНИ НИВО

- Користе одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова али и знају да измере дужину дужи лењиром, величину угла угломером
М.А. 1.4.1. и М.А. 1.4.2.

СРЕДЊИ НИВО

- Одређују суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове и рачунају са њима ако су изражени у целим степенима М.А. 2.3.1.

НАПРЕДНИ НИВО

- Рачунају са угловима укључујући и претварање угаоних мера М.А. 3.3.1.
- Познају углове уз трансверзалу паралелних правих, углове с паралелним крацима и њихова својства, такође умеју да цртају праву паралелну датој правој М.А. 3.3.1.

ДЕЉИВОСТ БРОЈЕВА

ОСНОВНИ НИВО

- Знају да деле са остатком једноцифреним бројем и знају када је један број дељив другим
М.А. 1.1.5.

СРЕДЊИ НИВО

- Знају шта је дељеник, делилац и количник М.А. 2.1.3.
- Познају правила дељивости, знају такође који су прости а који сложени бројеви М.А. 2.1.3.
- Користе бројеве и бројевне изразе у једноставнијим реалним ситуацијама М.А. 2.1.4.

НАПРЕДНИ НИВО

- Познају дељивост природних бројева и основна правила дељивости и оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама М.А. 3.1.2.
- Умеју да одређују најмањи заједнички садржалац и највећи заједнички делилац као и да их примене на текстуалне задатке М.А. 3.1.3.

РАЗЛОМЦИ (ПРВИ ДЕО)

ОСНОВНИ НИВО

- Умеју да запишу разломке на разне начине али и да преведу децимални запис броја у разломак и обрнуто М.А. 1.1.1. и М.А. 1.1.2.
- Упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно М.А. 1.1.3.
- Умеју да раде основне рачунске операције са разломцима истих именилаца М.А. 1.1.4.

СРЕДЊИ НИВО

- Схватају појам разломка и умеју да га запишу у различитим облицима, да га прошире, скрате и упореде М.А. 2.1.2.
- Користе бројеве и бројевне изразе у једноставнијим реалним ситуацијама М.А. 2.1.3.

НАПРЕДНИ НИВО

- Схватају појам разломка, умеју да га записују на разне начине и врше прелаз с једног начина на други али и да рачунају сложеније бројевне изразе са њима М.А. 3.1.1.
- Умеју да упоређују разломке и да их представљају на бројевној правој М.А. 2.1.1.
- Имају довољну увежбаност у извођењу основних рачунских операција с разломцима (у оба записа) М.А. 3.1.1.
- Могу да читају, састављају и рачунају једноставније бројевне изразе и да их користе у реалним ситуацијама М.А. 3.1.3.

ОСНА СИМЕТРИЈА

ОСНОВНИ НИВО

- Конструирају симетралу дужи и симетралу угла М.А. 1.3.1. и М.А. 1.3.3.

СРЕДЊИ НИВО

- Конструирају симетралу дужи и симетралу угла, конструирају симетричне тачке, једноставније симетричне фигуре у односу на дату праву М.А. 2.3.6.

НАПРЕДНИ НИВО

- Познају осну симетрију и њена својства, а умеју да конструирају и симетрале дужи, симетрале угла, конструирају симетричне тачке, симетричне фигуре у односу на дату праву као и нормале на дату праву кроз дату тачку. М.А. 3.3.1.

РАЗЛОМЦИ (ДРУГИ ДЕО)

ОСНОВНИ НИВО

- Решавају једноставне једначине у скуповима N , N_0 и Q^+ М.А. 1.2.1.
- Претварају веће јединице дужине, масе и времена у мање, заокругљују величине исказане датом мером М.А. 1.4.2. и М.А. 1.4.4.
- Користе различите апоене новца М.А. 1.4.3.

СРЕДЊИ НИВО

- Решавају мање сложене једначине у скуповима N , N_0 и Q^+ М.А. 2.2.5.
- Претварају веће јединице дужине, масе и времена у мање и обрнуто, заокругљују величине исказане датом мером М.А. 2.4.1.
- Упоредјују величине (дужину и масу) изражене различитим мерним јединицама М.А. 2.4.1.
- Знају израчунати аритметичку средину бројева М.А. 2.5.2.

НАПРЕДНИ НИВО

- Умеју да решавају једначине и неједначине с разломцима М.А. 1.2.1.
- По потреби претварају и друге јединице мере, рачунајући са њима М.А. 3.4.1.
- Знају израчунати аритметичку средину бројева М.А. 2.5.2.
- Знају шта је размера и умеју да је примене М.А. 2.2.4.
- Увиђају математички садржај у текстуалним задацима и изражавају га математичким језиком М.А. 2.2.5.

.1.8 Биологија

Циљеви

Циљ наставе биологије у основној школи јесте да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја упознају основне појмове о живом свету, његовом историјском развоју, природним појавама и законитостима које у њему владају. Изучавањем биологије код ученика треба развијати основну научну писменост, логичко расуђивање, способност критичког мишљења, свест о властитом положају у природи, објективност, љубав према природи и осећање дужности да чувају и заштите природу, да развијају хигијенске навике и здравствену културу.

Задаци наставе

Да ученици:

- схвате улогу и значај биологије за напредак човечанства и одрживог развоја
- разумеју поступност у развоју живог света

схвате да су жива бића груписана према сродности у пет царстава

- стекну основна знања о грађи и функционисању живих бића
- развију способност повезивања појмова и процеса код живих бића и у природи
- стекну знања о разноврсности и распрострањености живих бића
- схвате узajамне односе живих бића и животне средине, као и динамику кружења материје и протикање енергије
- развијају осећање одговорности према стању животне средине
- схвате степен угрожености биосфере и улогу сваког појединца у њеној заштити и унапређивању
- упознају грађу и функционисање човечијег организма
- стекну неопходне хигијенске навике за очување сопственог здравља и здравља других људи
- схвате да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима
- користе методе посматрања, мерења и експеримената
- приликом избора будућег занимања имају јасну представу о занимањима везаним за биологију, што ће им омогућити квалитетно професионално усмеравање.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- схвате појам биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја
- буду оспособљени за руковање једноставним лабораторијским прибором, лупом и микроскопом, као и да умеју да израде једноставне привремене препарате
- упознају основну јединицу грађе живих бића
- упознају разноврсност живих бића
- схвате појам ботанике као научне области биологије
- упознају и знају да објасне основну спољашњу грађу вегетативних биљних органа
- знају да објасне грађу и улогу цвета, плода и семена
- схвате процесе и начине опрашивања и оплођења
- упознају царство биљака и његове најзначајније групе
- упознају основне елементе заштите и степен угрожености биљака делатностима човека у природи
- развијају интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама (ботаничка башта, природњачки музеј, библиотеке)
- упознају царство гљива и њихове основне карактеристике

Наставни предмет:БИОЛОГИЈА

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Образовни стандарди ниво постигнућа			Начини провере остварености стандарда	Број часова по теми	Број часова	
			основни	средњи	напредни			обрада	остали типови часова
I	Увод	IX	БИ.1.1.1 БИ.1.1.2	БИ.2.1.1	БИ.3.1.1 БИ.3.1.2	усмена провера знања	6	3	3
II	Особине живих бића и разноврсност живог света	IX, X, XI	БИ.1.1.1 БИ.1.1.2 БИ.1.1.3	БИ.2.1.1 БИ.2.1.2	БИ.3.1.1 БИ.3.1.2 БИ.3.1.3	усмена провера знања	12	7	5

III	Царство биљака- грађа и животни процеси	XI, XII, I, II, III, IV	БИ.1.1.3, БИ.1.1.5, БИ.1.2.2, БИ.1.2.3, БИ.1.2.4, БИ.1.2.5, БИ.1.2.6, БИ.1.3.1, БИ.1.3.2	БИ.2.1.2.Б И.2.1.4 БИ.2.2.1, БИ.2.2.2, БИ.2.2.3, БИ.2.2.4, БИ.2.2.5, БИ.2.2.6, БИ.2.2.7, БИ.2.2.8, БИ.2.2.9, БИ.2.3.1, БИ.2.3.2	БИ.3.1.3, БИ.3.1.5, БИ.3.2.1, БИ.3.2.2, БИ.3.2.3, БИ.3.2.4, БИ.3.2.5, БИ.3.2.6	писмен а и усмена провера знања	31	15	16	
IV	Разноврсност биљака, значај и заштита	IV, V	БИ.1.1.4, БИ.1.2.1, БИ.1.2.2, БИ.1.2.3, БИ.1.4.3, БИ.1.4.6, БИ.1.4.7, БИ.1.4.8, БИ.1.5.6	БИ.2.1.3, БИ.2.2.1, БИ.2.2.2, БИ.2.2.3, БИ.2.4.3, БИ.2.4.4, БИ.2.4.8, БИ.2.4. БИ.2.5.2, БИ.2.5.3	БИ.3.1.4 БИ.3.2.1 БИ.3.2.2 БИ.3.2.3	писмена и усмена провера знања	17	9	8	
V	Царство гљива	VI	БИ.1.2.1 БИ.1.2.2 БИ.1.2.3	БИ.2.2.1 БИ.2.2.2 БИ.2.2.3 БИ.2.4.9	БИ.3.2.1 БИ.3.2.2 БИ.3.2.3	усмена провера знања	6	4	2	
УКУПНО ЧАСОВА								72	38	34

1.9 Техничко и информатичко образовање

Циљ наставе

Циљ наставе техничког и информатичког образовања јесте:

- стицање основног техничког и информатичког образовања,
- стицање основних техничко-технолошких знања, умења, вештина и оспособљавање за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу,
- схватање законитости природних и техничких наука,
- схватање улоге информационо-комуникационих технологија (ИКТ) у различитим структурама и областима живота,
- упознавање рада на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених програма, као и њихово коришћење у свакодневном животу,
- упознавање рада на рачунару с готовим програмима за обраду текста, графичких приказа, као и интерфејсом и интернетом,
- развијање психомоторних способности,
развијање стваралачког и критичког мишљења,
- развијање способности практичног стварања, односно реализација идеје према сопственом плану, где се афирмишу креативност и оригиналност,
- схватање важности примене науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада,
- савладавање основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- развијање прецизности у раду, упорности и истрајности приликом решавања задатака,
- стицање радних навика и оспособљавање за сарадњу и тимски рад,

- стицање знања за коришћење мерних инструмената,
- упознавање с основним особинама материјала и правилан избор материјала приликом израде модела или макете,
- упознавање графичке комуникације (коришћење техничке терминологије, цртање и исправно читање техничке документације),
- препознавање природних ресурса и њихове ограничености у коришћењу,
- упознавање с основним технолошким процесима и производима различитих технологија,
- упознавање и стицање навика за придржавање мера заштите на раду,
- схватање потребе за обновом и унапређењем животног окружења,
- упознавање с мерама заштите на раду,
- схватање да на основу знања о врстама делатности и сагледавања личних интересовања, ученици правилно могу одабрати своју будућу професију.

Задаци наставе

Ученици треба да:

- упознају се са техником, техничким достигнућима и значајем техничког и информатичког образовања,
- упознају се са програмом техничког и информатичког образовања,
- упознају се са организацијом рада у кабинету за техничко и информатичко образовање и мерама заштите на раду,
- упознају пут од идеје до реализације,
- упознају прибор за техничко цртање и развију вештину његовог коришћења,
- упознају основне елементе техничког цртања: формат папира, врсте линија, приказивање предмета (скица, цртеж), котирање и размеру,
- науче приказивање своје идеје помоћу скице и техничког цртежа,
- науче да нацртају једноставан технички цртеж помоћу рачунара,
- науче да реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета и готових елемената,
- науче како се врши избор материјала за реализацију своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала,
- науче да израде једноставније статичке и динамичке моделе и макете од делова из конструкторских комплета и готових елемената, према одговарајућим упутствима и својим идејама,
- науче самостално да израде једноставније предмете по својој идеји помоћу одговарајућег прибора и ручног алата, применом основних радних операција од лако обрадивих материјала и готових елемената,
  - знају називе и функцију основних и допунских уређаја рачунара,
  - науче да укључе рачунар и знају функцију тастатуре, упознају неке могућности употребе рачунара са готовим програмима,
  - науче да користе рачунар за исписивање текста и за једноставније техничке цртеже без програмирања,
  - упознају врсте и карактеристична својства лакообрадивих материјала: дрво, папир, текстил, кожа, пластичне масе,
  - упознају основне принципе механичке обраде материјала,
  - науче да правилно користе прибор и алат за механичку обраду материјала,

- науче да разраде технолошки поступак,
- упознају се са значајем, врстама и основним изворима енергије,
- упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде,
- навикавају се на штедњу енергије,
- стекну представу о четири основна вида саобраћаја: друмски, железнички, водени и ваздушни,
- стекну знање о начинима регулисања друмског саобраћаја,
- упознају основна правила и прописе кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају,
- упознају хоризонталну, вертикалну и светлосну сигнализацију у саобраћају.

Писмена провера знања: препоручује се писмена провера знања у облику кратких петнаестоминутних тестова.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по теми	Број часова		
			обраду новог градива	вежбе	остале типове часова
1.	Увод у предмет - IX	4	4	/	/
2.	Графичке комуникације- IX, X	8	4	4	/
3.	Информатичке технологије – X, XI, XII	16	7	6	3
4.	Од идеје до реализације XII, I	8	2	6	/
5.	Материјали и технологије – II, III	12	8	4	/
6.	Енергетика - III	4	3	1	/
7.	Саобраћај - IV	8	5	3	/
8.	Конструкторско моделовање – модули – V, VI	12	/	12	/
УКУПНО ЧАСОВА		72	33	36	3

2.1.10.Физичко васпитање

Циљеви и задаци

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Општи оперативни задаци

- Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних циљем овог васпитно- образовног подручја;
- Формирање морално- вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада.

Посебни оперативни задаци

- Развој основних моторичких способности, првенствено гipкости, брзине и координације;
- Стицање и усавршавање моторичких учења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др;
- Естетско израчавање покретом и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број часова по теми	Време реализације	Могући стандарди
1.	АТЛЕТИКА	Развијање здравствене културе, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.	Усвајање одређеног фонда моторичког знања и умења, свестрани развој и усавршавање.	9	15	24	IX, X, V, VI	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.7. ФВ.1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10.
2.	ГИМНАСТИКА	Формирање морално - вољних квалитета личности, стицање и развијање свести о потреби здравља.	Развијање физичких способности, усвајање моторичких знања, умења, навика и теоријско образовање	10	14	24	XI, III, IV, V	ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.12. ФВ.1.1.13. ФВ.1.1.14. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.18. ФВ.1.1.19.
3.	СПОРТСКЕ ИГРЕ РУКОМЕТ	Задовољење примарних мотива ученика,	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-	10	10	20	XII, I, II, III	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.

		посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха					ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
4.	МЕРЕЊЕ ФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ И ПОЛИГОН	Стимулисати телесни развитак повећањем снаге мишића и даљим развојем способности	Утицати на потребу за кретањем и развијањем координације гипкости и снаге.	/	4	4	IX, VI	ФВ.1.3.1 ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.
УКУПНО ЧАСОВА				29	43	72	IX - VI	

- **ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**

2.1.11 Шпански језик

Разумевање говора

На крају петог разреда, ученик треба да:

- препознаје страни језик који учи међу другим страним језицима;
- препознаје гласове у говорном ланцу, нарочито оне којих у матерњем језику нема;
- разуме оне изразе које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад и друго;
- разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до пет реченица, које исказује
- природним темпом наставник, други ученици или их чује преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог разреда;
- разуме једноставне дечје песме и бројалице у вези са обрађеном тематиком.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи и гласног читања;

- упозна основна правила графије и ортографије;
- разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и радним листовима;
- разуме смисао кратких писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама(око 50 речи) .
- **Усмено изражавање**
- Ученик треба да:
  - - разговетно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје, акцентује речи,
  - поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
  - - ступи у дијалог и у оквиру четири-пет реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током
  - петог разреда;
  - - монолошки, без претходне припреме али уз наставников подстицај, у три до пет реченица представи себе или другога, уз помоћ питања саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише ситуацију, слику и лице, предмет, односно животињу;
  - - интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и рецитације.

Интеракција

Ученик треба да:

- реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање или недопадање;
- учествује у заједничким активностима на часу (у пару, у групи, итд.);
- тражи разјашњења када нешто не разуме.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- упозна основна правила графиције, ортографије и интерпункције у оквиру усмено стечених језичких знања;
- допуњава и пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја;
- допуњава честитку;
- пише личне податке (име, презиме и адресу);
- кратко одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се односе на обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично.

Знања о језику

- препознаје шта је ново научио;
- схвата значај познавања језика;
- увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог страног језика;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Наставни предмет: ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Редни број	Наставна тема	Број часова				ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
		обрада	утврђивање	вежбање	провера	
1.	Правопис и школа	3	2	2	1	IX
2.	Ја и моји другови	5	2	3	1	X, XI
3.	Мој дом	5	4	3	1	XI, XII
УКУПНО 32		13	8	8	3	IX- XII
4.	Породица, одећа празници	4	4	2	-	I, II
5.	Дружење и слободно време, школа у Шпанији	6	3	3	1	II, III
6.	Интересовања у школи и ван ње	3	2	1	1	IV, V
7.	Исхрана и однос према здрављу	4	3	2	1	V, VI
УКУПНО 40		17	12	8	3	

Годишњи фонд наставних часова	I полугодиште	II полугодиште	СВЕГА
1. Број наставних недеља	16	20	36
2. Број наставних часова	32	40	72

2.1.12 Грађанско васпитање

Циљ и задаци

Циљ предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе проширивањем практичних знања о демократији њеним принципима и вредностима на нивоу школе.

Задаци:

- ученици упознају са школским правилима
- ученици уведу у разумевање функционисања органа школе и стручних тела
- да се код ученика развија комуникацијска вештина неопходна за сарадничко понашање и изражавање мишљења
- ученици обуче техникама групног рада
- ученици подстакну и оспособе за активно учешће у животу школе, развијањем вештине за унапређење услова школског живота кроз праксу

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	Време реализације
1.	Упознавање са основним елементима програма	-представљање циљева, задатака , садржаја и метода рада - упознавање са најзначајнијим појмовима: права и одговорности, правила и дужности, школске мере и решења, кооперативни начин учења -формирање и изграђивање разредног тима	IX, X, XI, XII
2.	Сагледавање услова школског живота	- излиставање проблема у школи и сакупљање података - разговор са ученицима, наставницима и другима - коришћење штампаних извора -извештавање и дискусија о прикупљеним подацима	XII, II
3.	Избор проблема на којем ће се радити	извештавање проблема и дискусија	II
4.	Сакупљање података о изабраном проблему	- упознавање са техникама и поступцима прикупљања информација у оквиру истраживачких тимова - сакупљање података о изабраном проблему - разговор о прикупљеним подацима	II, III
5.	Активизам и партиципација- план акције	- осмишљавање плана акције у решавању проблема на коме истраживачки тимови раде - начин презентације резултата	IV, V
6.	Јавно представљање	ученици петих разреда	V

	(презентација)		
7.	Осврт на научно	шта смо научили на часу грађанског	VI

2.1.13 Православни катихизис – верска настава

Наставни предмет: ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС – ВЕРСКА НАСТАВА

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Број часова	Број часова за обраду	За утврђивање и понављање
I	УВОД	2	-	2
II	Припрема света за долазак Сина Божијег у свет(Бог није одустао од свог плана да створени свет живи вечно и поред одбијања првог Адама да тај план спроведе у дело)	2	2	-
III	Избор Аврама и његових потомака као почетак Цркве(Стари Завет између Бога и људи)	5	3	2
IV	Аврам и јеврејски народ као праслика Христа и Цркве	6	4	2
V	Десет Божијих заповести(однос човека према Богу и другом човеку у старозаветној Цркви)	15	10	5
VI	Старозаветни мотиви у православној иконографији	6	2	4

2.1.14 Изабрани спорт

Циљ и задаци

Циљ предмета физичко васпитање-изабрани спорт је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављењем спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављењем спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци

Општи оперативни задаци се не разликују од основних општих задатака физичког васпитања:

- Развој и одржавање моторичких способности ученика
- Учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта
- Стицање теоријских знања у изабраном спорту
- Познавање правила такмичења у изабраном спорту
- Формирање навика за бављење изабраним спортом
- Социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима

- Откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом.

Посебни оперативни задаци

развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом);

учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта;

-пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту...) и њихова примена у пракси;

учење и усавршавање основне тактике изабраног спорта и њена примена у пракси

обавезна реализација такмичења на одељенском и разредном нивоу

задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем

стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту

- подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења).

Наставни предмет:ИЗАБРАНИ СПОРТ

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Циљеви	Оперативни задаци	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број часова по теми	Могући стандарди
1.	СПОРТСКЕ ИГРЕ ОДБОЈКА	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	13	23	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
2.	СПОРТСКЕ ИГРЕ КОШАРКА	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	14	22	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
3.	СПОРТСКЕ ИГРЕ ФУДБАЛ	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	15	21	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
4.	СПОРТСКЕ ИГРЕ РУКОМЕТ		Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	13	23	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

2.1.15 Цртање, сликање и вајање

Циљ и задаци:

Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

Ова изборна настава такође:

- омогућава и подстиче развој учениковог спонтаног и креативног мишљења у областима ликовне културе;
- омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;
- мотивише ученике на упознавање основних елемената и закономерности ликовног језика;
- развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- ствара услове да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење;
- развија већу осетљивост за ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;
- континуирано подстиче и прати интересовања за посећивањем музеја, изложби и јача потребе код ученика за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- ствара услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућава разумевање позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја уметности;
- развија способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Наставни предмет: ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

Редни број	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска структура	обрада	Понављање, утврђивање, вежбање	систематизација	укупно
1.	Цртање	IX, X, XI	5	5	2	12
2.	Сликање	XI, XII, I, II	5	5	2	12
3.	Вајање	III, IV, V, VI	5	5	2	12
		IX- VI	15	15	6	36

УКУПНО ЧАСОВА					
----------------------	--	--	--	--	--

2.1.16 Информатика и рачунарство

Циљ образовно-васпитног рада изборног програма јесте да се ученици оспособе за самостално коришћење рачунара.

Задаци образовно-васпитног рада:

- Упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности ;
- Развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду ;
- Подстицање креативног рада на рачунару ;
- Оспособљавање за рад на рачунару.

Оперативни задаци:

- Упознавање ученика са графичким радним окружењем оперативног система WINDOWS ;
- Упознавање ученика са организацијом дискова, датотека и директоријума
- Упознавање ученика са подешавањем околине за рад на српском језику ;
- Упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма ;
- Упознавање ученика са радом у програму за обраду текста ;
- Упознавање ученика са основним програмима за рад у мултимедији ;
- Упознавање ученика са применом рачунара у различитим областима људске делатности.
- Оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма

Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Редни број наставне јединице	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по теми	Број часова		
			Обрада новог градива	утврђивање	Други типови часа
1.	ОПЕРАТИВНИ СИСТЕМ WINDOWS	14	8	2	4
2.	РАД СА ТЕКСТОМ WORD	14	4	2	8
3.	УВОД У МУЛТИМЕДИЈУ	8	3	1	4
УКУПНО ЧАСОВА		36	15	5	16

2.1.17 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

Оперативни задаци:

- систематизовање наставних садржаја из предходних разреда,
- даље развијање изражајног читања текстова и казивање песама,
- оспособљавање ученика за писање краћих текстова, писама, прича и приповедака,
- обогаћивање активног реченичког фонда ученика.

Развијање способности изражавања

Способност усменог изражавања

- Одговори на питања са више реченица. Постављање питања у вези са обрађеним текстом.
- Дијалог ученика у разним ситуацијама.
- На основу датог увода настављање приче. Кратка саопштења, драматизација.
- Препричавање слободно изабраних динамичних сцена из приповедака, филмова, телевизијских емисија.
- Вест из свакодневног живота из питања: Ко? Шта? Како? Зашто?

Способност писменог изражавања

- Обновљање и увежбавање способности писања састава савладаних у предходним разредима.
- Краћа саопштења, извештаја, позивнице, састављање честитки. Писање писама.
- Састављање приче на основу уводних речи. Састављање мањих прича, грађеље структуре приче.

Познавање језика и правописа

- Подела гласова, гласовни систем, гласовне промене. Зашто долази до гласовних промена у речима ЋИРАЛ – КИРАЛ, ЋХЕР – КХЕР, БУЋИ – БУТИ.
- Вежбање растављања речи
- Глаголи
- Читање
- **Орјентациони распоред годишњег фонда часова**
- Рад на тексту -16
- Говорне вежбе -12
- Писмене вежбе – 7
- Писмени задаци - 4
- Граматика са правописом - 14
- Лектира – 5
- Историја Рома – 10
- Систематизација – 4

2.2 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА VI РАЗРЕД

- ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

2.2.1 Српски језик

Циљ:

Циљ наставе српског језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци:

развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује; описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика; поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика; упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца); оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова; усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности; подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво; подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др).

Оперативни задаци:

увођење ученика у грађење речи; упознавање са гласовним системом; упознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи; утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица; стицање основних знања о грађењу и значењима глаголских облика (футур II; имперфекат; плусквамперфекат; императив; потенцијал; трпни глаголски придев; глаголски прилози); проширивање знања о сложеној реченици; оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих акцената; оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама; развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту; постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања према захтевима програма.

Уџбеници и приручници:

ИК Клет, Београд: Читанка „Маштарија речи“ за 6. разред основне школе, аутор Наташа Станковић – Шошо; Граматика 6, аутор Весна Ломпар; Радна свеска уз Граматику 6, аутор Весна Ломпар; Радна свеска уз Читанку„Маштарија речи“ за 6. разред основне школе, аутор Наташа Станковић - Шошо.

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА			ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
		обрада новог материјала	други типови часа	укупно	
1.	Хвала сунцу, земљи, трави Језичка култура 4 Књижевност 6 Граматика 6 Правопис 1	8	9	17	IX
2.	Од деце људи бивају Језичка култура 4 Књижевност 6 Граматика 8	12	6	18	X
3.	Од мале искре велики огањ Језичка култура 1 Књижевност 6 Граматика 10 Правопис 1	11	7	18	XI
4.	Чудан витез језди низ Косово на коњу шареноме Језичка култура 5 Књижевност 4 Граматика 4	7	5	12	XII
5.	Зимска разгледница Језичка култура 2 Књижевност 5 Граматика 6	5	8	13	I
6.	Добро дошли, кићени сватови! Језичка култура 1 Књижевност 7 Граматика 5 Правопис 1	9	5	14	II
7.	Смеј се тако да се и ја смејем Језичка култура 8 Књижевност 2 Граматика 5 Правопис 1	6	10	16	III
8.	Са јунацима једног чаробног света Језичка култура 5 Књижевност 4 Граматика 2 Правопис 1	7	5	12	IV
9.	Уметност побеђује свако зло Језичка култура 6 Књижевност 7 Граматика 4	5	12	7	V
10.	Нада никада не умире Језичка култура 1	3	3	6	VI

	Књижевност 4 Правопис 1				
УКУПНО ЧАСОВА		74	70	180	IX - VI

НАСТАВНА ТЕМА	СТАНДАРДИ
ГРАМАТИКА	CJ.1.3.1. CJ.1.3.5. CJ.1.3.8. CJ.1.3.9. CJ.1.3.10. CJ.1.3.16 CJ.2.3.3. CJ.2.3.7. CJ.2.3.8. CJ.2.3.10. CJ.3.3.1. CJ.3.3.2. CJ.3.3.6.
КЊИЖЕВНОСТ	CJ.1.4.1. CJ.1.4.3. CJ.1.2.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.1.3.2. CJ.1.4.7. CJ.2.4.7. CJ.2.1.5. CJ.2.1.7. CJ.2.4.6. CJ.2.4.8 CJ.2.4.9. CJ.3.1.2. CJ.3.1.2. CJ.3.4.1 CJ.3.4.4 CJ.3.4.5.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	CJ.1.2.1 CJ.1.1.2. CJ.1.2.4. CJ.1.2.9. CJ.2.2.3. CJ.2.1.5. CJ.3.2.1. CJ.3.2.4 CJ.1.2.3. CJ.1.2.6. CJ.1.2.8. CJ.2.2.4. CJ.3.2.5. CJ.3.3.7
ПРАВОПИС	CJ.1.2.1. CJ.1.2.7. CJ.2.2.3. CJ.2.3.11. CJ.3.2.1 CJ.3.2.4.
ОРТОЕПИЈА	CJ.1.1.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.2.1.1. CJ.2.1.4. CJ.3.1.1. CJ.3.1.2. CJ.1.1.5. CJ.1.1.7. CJ.2.1.6

2.2.2 Енглески језик

Циљ

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативним вештинама и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама (теме предвиђене наставним програмом обухватају и оне теме које су обрађене током претходних година учења страног језика) ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Медијација

У комуникативним контекстима који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику

(Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији)

Оперативни задаци по језичким вештинама

Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда.

Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Разумевање говора

Ученик треба да:

- разуме дијалоге (до 10 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама, садржајима и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме општи садржај и издвоји кључне информације из прилагођених текстова после 2-3 слушања;
- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.).

- *Разумевање писаног текста*

- Ученик треба да:

- разуме текстове (до 150 речи), који садрже претежно познате језичке елементе, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика;
- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипови, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, специјализовани часописи, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом;
- проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби) и из краћих књижевних форми (приповетке, поезија, драмски текстови) примерених узрасту и интересовању ученика;
- може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;
- поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о лицима, догађајима и активностима у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- препричава, упоређује и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме, садржаје и комуникативне функције предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове у складу са предвиђеним комуникативним функцијама, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре).

Интеракција

Ученик треба да:

- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику);
- учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд).
- да одговори на директна питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- пише реченице и краће текстове (до 70 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем;
- издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао;
- користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.).

Медијација

У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да:

- усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи;
- писмено преноси једноставне поруке и објашњења.

Доживљај и разумевање књижевног текста

- Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (илустрације и израда наменских реквизита, глума).

Знања о језику и стратегије учења

(Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији)

Ученик треба да:

- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом;
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима;
- уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи;
- разуме значај употребе интернационализама;
- примењује компензационе стратегије и то тако што:
  - усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме;
  - покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника, итд.);
  - обраћа пажњу на речи / изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднаслове у писаним текстовима;
  - обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика, итд. у усменим текстовима; илустрације и други визуелни елементи у писменим текстовима);
  - размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку која постоји у матерњем језику;
  - тражи значење у речнику;
  - покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. аутомобил уместо возило);
  - покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом / мимиком;
  - уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

Редни број наставне теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Време реализације	Број часова по теми	БРОЈ ЧАСОВА		
				обрада новог градива	увежбавање	провера знања
1.	My life	IX, X	12	4	7	1
2.	In the past	X, XI	12	4	6	2
3.	Out and about	XI,	12	4	6	2

		XII, I				
4.	It's different	I, II	12	4	6	2
5.	A healthy future	III, IV	12	4	6	2
6.	Our world	IV, V, VI	12	4	5	3
УКУПНО ЧАСОВА		IX- VI	72	24	36	12

2.2.3 Ликовна култура

Циљ и задади

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- развијају ликовно-естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима; покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности; развијају љубав према ликовном наслеђу;
- оспособљавају се за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају способности за креативно и апстрактно мишљење;
- развијају способности сарадње и самопоуздања у тимском раду;
- развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	БРОЈ ЧАСОВА				СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
			обрада новог градива	понављање, утврђивање, увежбавање	систематизација	укупно	
1.	СЛОБОДНО РИТМИЧКО ИЗРАЖАВАЊЕ БОЈЕНИМ МРЉАМА, ЛИНИЈАМА СВЕТЛИНАМА, ОБЛИЦИМА И ВОЛУМЕНИМА	IX	2	1	1	4	ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.2.1.1. ЛК.2.1.2.
2.	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	X	2	2	/	4	ЛК.2.1.1. ЛК.2.1.2. ЛК.1.3.2. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.2.3.1.
3.	ТЕКСТУРА	X, XI	4	3	1	8	ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.3. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.4.
4.	СВЕТЛИНА	XII, I,II	3	2	1	6	ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.3. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.4.
5.	БОЈА	III,IV, II,V	6	4	1	11	ЛК.1.1.1. ЛК.2.1.1. ЛК.1.3.4. ЛК.3.2.1. ЛК.3.2.4. ЛК.3.2.3.
6.	СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА	V, VI	2	1	/	3	ЛК.1.3.1. ЛК.1.3.2. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4.
УКУПНО ЧАСОВА			IX- VI	19	17	4	36

2.2.4 Музичка култура

Наставна тема	Садржаји	Број часова			Време реализације	Активности		Праћење постигнућа
		обрада новог градива	утврђивање	укупно		наставник	ученик	
Певањем и свирањем упознајемо музику	- обрада песама по слуху и са нотног текста	13	8	21	IX - VI	музички описмењује ученике - упућује ученике на изражајно извођење музике - развија гласовне могућности ученика - подстиче креативност и слободу уметничког израза ученика - развија стваралачке способности ученика	певају по слуху и са нотног текста песме нашег и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске) - усвајају нове елементе музичке писмености - обрађују просе и сложене тактове - импровизују мелодије на задани текст - ликовно и литерарно илустрирају слушану музику	праћење напретка - усмене провере знања основних муз. појмова - мотивисано ст - ангажовање

Слушањем упознајемо нова дела и композиторе	слушање музике различитих жанрова, епоха, састава, извођења,...	6	4	10	IX - VI	навивава ученике на пажљиво слушање музике - оспособљава ученике за разумевање муз. порука - упознава ученике са звуком различитих инструмената и гласова	упознају звуке нових инструмената; - слушају вредна дела уметничке и народне музике	квизови препознавања дела, епоха, извођача и сл. - мотивисано ст - ангажовање
Шта све чини музику?	упознавање музичких облика, жанрова, основних карактеристика људског гласа и његових врста	3	2	5	IX - VI	подстиче интересовање за аналитичко мишљење и упоређивање - оспособљава ученике да критички и аргументовано образлажу свој суд	- препознају у примерима форму музичког дела - развијају меморију - доносе личне закључке на основу стеченог знања и искуства	усмене провере знања основних музичких појмова - квизови знања
УКУПНО ЧАСОВА		22	14	36	IX - VI			

2.2.5 Историја

Оперативни задаци:

- разумевање појма "средњи век" и основних одлика тог историјског периода;
- разумевање основних одлика феудалног друштва;
- стицање знања о најзначајнијим државама средњовековне Европе;
- стицање знања о српским средњовековним државама;
- стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји;
- разумевање улоге религије у друштву средњег века;
- упознавање културних и техничких достигнућа средњовековне Европе;
- упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку;
- коришћење историјских карата за период средњег века;
- подстицање ученика на коришћење историјских извора;
- развијање критичког односа према историјским изворима.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно	Основни ниво	Средњи ниво	Напредн и ниво	
1.	УВОД	3	4	7	ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.6. ИС.1.1.9. ИС.1.2.3	ИС.2.1.1. ИС.2.1.3 ИС.2.1.6. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4.	ИС.3.1.1. ИС.3.1.2 ИС.3.1.4. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1.	IX
2.	ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	7	6	13	ИС.1.1.5. ИС.1.1.6 ИС.1.1.8. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4	ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1 ИС.2.2.3. ИС.2.2.5.	ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.4. ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.5.	IX, X, XI,

3.	СРБИ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	6	4	10	ИС.1.1.5. ИС 1.1.6 ИС.1.1.7. ИС.1.1.9 ИС.1.2.1. ИС.1.2.3 ИС.1.2.4	ИС. 2.1.1. ИС. 2.1.2. ИС. 2.1.6. ИС. 2.2.1. ИС. 2.2.3. ИС. 2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.2. ИС. 3.2.5.	XI, XII
4.	ЕВРОПА У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	5	8	13	ИС.1.1.5. ИС 1.1.6 ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8.	ИС. 2.1.1. ИС. 2.1.3. ИС. 2.1.6 .ИС. 2.1.4. ИС. 2.2.1. ИС. 2.2.4. ИС. 2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.2.1. ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.2. ИС. 3.2.7. ИС. 3.2.4.	XII, I, II
5.	СРБИ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	9	8	17	ИС.1.1.7. ИС 1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5.	ИС. 2.1.1. ИС. 2.1.2. ИС. 2.1.5 ИС. 2.2.1. ИС. 2.2.2. ИС. 2.2.4.	ИС.3.1.1. ИС.3.1.3 ИС.3.2.1. ИС.3.1.4. ИС.3.1.6. ИС. 3.2.5. ИС. 3.2.6.	II, III, IV
6.	СРПСКЕ ЗЕМЉЕ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У ДОБА ОСМАНЛИЈСКИХ ОСВАЈАЊА	7	5	12	ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС 1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.7. ИС.1.2.8.	ИС. 2.1.1. ИС. 2.1.2. ИС. 2.1.4. ИС. 2.1.5. ИС. 2.1.6. ИС. 2.2.3. ИС. 2.2.4. ИС. 2.2.5.	ИС.3.1.1 ИС.3.1.3 ИС.3.2.1. ИС.3.1.4 ИС.3.1.5. ИС.3.1.6 ИС. 3.2.5. ИС. 3.2.7. ИС. 3.2.2. ИС. 3.2.4.	V, VI
УКУПНО ЧАСОВА		37	35	72	IX - VI			

2.2.6 Географија

Циљ наставе географије је усвајање знања о природногеографским и друштвеногеографским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама и односима у геопростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне и исправне слике о свету као целини и месту и улози наше државе у свету.

Задаци наставе географије су вишеструки. Њиховим остваривањем ученици се оспособљавају да стичу и развијају знања и разумевања, умења и ставове према светским и националним вредностима и достигнућима.

Настава географије треба да допринесе:

- стицању знања о основним објектима, појавама и процесима у васиони; картографском описмењавању, употреби географских карата и других извора информација у процесу учења и истраживања и у свакодневном животу;
- стицању знања о објектима, појавама и процесима у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу;
- разумевању узрочно-последичне повезаности појава и процеса у географском омотачу;
- развијању географског мишљења заснованог на повезаности и међуусловљености географских појава и процеса у простору и времену;
- развијању естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору;
- стицању знања о основним појмовима о становништву, насељима и привреди и уочавању њиховог просторног размештаја;

- разумевању утицаја природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва, насеља и привредних делатности;
- стицању знања о основним географским одликама Европе, њеним регијама и државама;
- стицању знања о основним географским одликама ваневропских континената и њихових регија;
- упознавању улоге и значаја међународних организација за решавање економских, социјалних, културних и хуманитарних проблема у савременом свету;
- стицању знања о основним географским одликама Републике Србије и њеним регионалним целинама;
- развијању ставова о превентиви, заштити и унапређивању животне средине;
- развијању толеранције, националног, европског и светског идентитета;
- стицању знања, развијању вештина и ставова из географије кроз самостално учење и истраживање и њиховој примени у свакодневном животу;
- развијању опште културе и образовања ученика.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- упознају основне појаве, процесе и феномене у хидросфери и географски размештај хидрографских објеката, као и њихове одлике;
- схвате значај вода за живот на Земљи;
- упознају биљни и животињски свет, утицај природних фактора и човека на њихов развој, хоризонтални и вертикални распоред, као и међусобну условљеност и значај;
- упознају људске активности које утичу на квалитет животне средине и схвате неопходност њеног очувања, унапређивања и заштите;
- упознају основне појмове из географије становништва и насеља, схвате значај и улогу природних, друштвених и привредних чинилаца и њихово јединство;
- схвате појмове природне и географске средине и појам географске регије;
- стекну основна знања о привреди, њеној подели и факторима развоја;
- упознају најважније међународне организације и интеграцијске процесе у Европи и свету, као и њихов значај за политички, економски и културни развој;
- разумеју значај и домете међународних организација у очувању мира и безбедности и развијању пријатељских односа међу народима;
- упознају најважније природне, друштвене и економскогеографске одлике Европе и специфичности њених регија и држава;
- самостално користе географску карту као извор географских информација у процесу стицања нових знања и истраживања и у свакодневном животу
- се оспособе за коришћење географске литературе и различитог илустративног материјала ради лакшег савлађивања наставног градива и оспособљавања за самостални рад;
- поседују осећање социјалне припадности и привржености сопственој породици, нацији и култури, познају традицију и учествују у њеном очувању;
- познају и поштују традицију и идентитет других народа, заједница и социјалних група.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Образовни стандарди-нивои постигнућа			Начини провере остварености стандарда	Време реализације	Број часова по теми	обрада	понављање	провера
		основни	средњи	напредни						
I	ХИДРОСФЕРА	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.2.3.	ГЕ 2.1.2. ГЕ 2.2.2.	ГЕ3.1.1. ГЕ3.2.2.	писмена и усмена провера знања	IX ,X	18	9	6	2+ 1

II	БИЉНИ И ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ	ГЕ 1.2.3. ГЕ2.1.3.	ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.1.3.	ГЕ 3.1.1	писмена и усмена провера знања	X, XI, XII	6	3	2	1
III	СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА	ГЕ 1.3.1. ГЕ 1.1.3.	ГЕ 2.31. ГЕ 2.1.3.	ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.1.1	писмена и усмена провера знања	I, I	10	5	3	1+ 1
IV	ГЕОГРАФСКА СРЕДИНА И ЉУДСКЕ ДЕЛАТНОСТИ	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.3 2. ГЕ 1.3.1.	ГЕ 2.4.2. ГЕ 2.1.2. ГЕ 2.3.2.	ГЕ 3.2.2. ГЕ 3.1.1. ГЕ 3.2.2	писмена и усмена провера знања	II, III, IV	6	3	2	1
V	ОПШТИ ГЕОГРАФСКИ ПРЕГЛЕД ЕВРОПЕ	ГЕ 1.1.3.	ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.1.3. ГЕ 2.3.2.	ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.1.1. ГЕ 3.4.2.	писмена и усмена провера знања	V, VI	16	8	5	2+ 1
VI	ЈУЖНА ЕВРОПА	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.3.1.	ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	V, VI	26	14	9	4+ 1
VII	СРЕДЊА ЕВРОПА	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.3.1.	ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	V, VI	16	8	5	2+ 1
VIII	ЗАПАДНА ЕВРОПА	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.3.1.	ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	III	14	7	4	2+ 1
IX	СЕВЕРНА ЕВРОПА	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.3.1.	ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	IV V	8	4	3	1
X	ИСТОЧНА ЕВРОПА	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.3.1.	ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	V, VI	22	11	5	5+ 1
УКУПНО ЧАСОВА							72	44	28	

2.2.7 Физика

Циљеви и задаци предмета

Општи циљ наставе *физике* јесте да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за учовање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Остали циљеви и задаци наставе физике су:

- развијање функционалне писмености;
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици;
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона;
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање;
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања;

- развијање логичког и апстрактног мишљења;
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења;
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја;
- развијање способности за примену знања из физике;
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине;
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи;
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- кроз већи број занимљивих и атрактивних демонстрационих огледа, који манифестују појаве из различитих области физике, схвати како физика истражује природу и да је материјални свет погодан за истраживање и постављање бројних питања;
- уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина: метарска трака, лењир са милиметарском поделом, хронометар, мензура, вага, динамометар;
- само упозна појам грешке и значај релативне грешке, а да зна шта је апсолутна грешка и како настаје грешка при читавању скала мерних инструмената;
- користи јединице СИ система за одговарајуће физичке величине: m, s, kg, N, m/s, Pa...;
- усвоји основне представе о механичком кретању и зна величине које карактеришу равномерно праволинијско кретање и средњу брзину као карактеристику променљивог праволинијског кретања;
- на основу појава узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања тела која се одређује интензитетом, правцем и смером;
- усвоји појам масе и тежине и прави разлику између њих;
- уме да одреди густину чврстих тела и густину течности мерењем њене масе и запремине;

усвоји појам притиска, схвати преношење спољњег притиска кроз течности и гасове и разуме Паскалов закон.

Редни број наставне теме	Наставна тема	Време реализације	Број часова	Број часова			Стандарди		
				обрада	утврђивање	Лабораторијске вежбе	основни	средњи	напредни
1.	Увод	IX	2	2	/	/			
2.	Кретање	IX, X	14	7	7	/	ФИ1.2.1 ФИ1.2.2 ФИ1.2.3	ФИ2.2.1 ФИ2.2.2	ФИЗ.2.1
3.	Сила	XI, XII	14	6	8	/	ФИ1.1.1 ФИ1.1.2	ФИ2.1.1 ФИ2.1.2 ФИ2.1.3 ФИ2.1.4	ФИЗ.1.1 ФИЗ.1.2
4.	Мерење	XII, I,II	15	4	4	7	ФИ1.4.1 ФИ1.4.2 ФИ1.4.3 ФИ1.4.4 ФИ1.4.5	ФИ2.4.1 ФИ2.4.2 ФИ2.4.3	ФИЗ.4.1 ФИЗ.4.3 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.2

							ФИ1.4.6		
5.	Маса и густина	III, IV	15	5	7	3	ФИ1.4.1 ФИ1.4.2 ФИ1.4.3 ФИ1.4.4 ФИ1.4.5 ФИ1.4.6	ФИ2.1.5 ФИ2.4.1 ФИ2.4.2 ФИ2.4.3 ФИ2.6.1 ФИ2.6.2	ФИЗ.4.1 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.2
6.	Притисак	V,VI	12	5	6	1	ФИ1.4.1 ФИ1.4.2 ФИ1.4.3 ФИ1.4.4 ФИ1.4.5	ФИ2.1.5 ФИ2.4.1 ФИ2.4.2 ФИ2.4.3 ФИ2.6.1 ФИ2.6.2	ФИЗ.4.1 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.2
УКУПНО ЧАСОВА			72	29	32	11			

2.2.8 Математика

Циљ и задаци

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и законитости у природи и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, да представља основу за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- стицање знања неопходних за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- стицање основне математичке културе потребне за сагледавање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- развијање ученикових способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења;
- развијање културних, радних, етичких и естетских навика ученика, као и побуђивање математичке радозналости;
- стицање способности изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- усвајање основних чињеница о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- савлађивање основних операција с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и усвајање основних својстава тих операција;
- упознавање најважнијих геометријских објеката: линија, фигура и тела и разумевање њихових узајамних односа;
- оспособљавање ученика за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- припрема ученика за разумевање одговарајућих садржаја природних и техничких наука;
- израђивање позитивних особина ученикове личности као што су: систематичност, упорност, тачност, уредност, објективност, самоконтрола и смисао за самостални рад;
- стицање навика и умешности у коришћењу разноврсних извора знања.

Оперативни задаци

Ученике треба оспособити да:

- схвате потребу увођења негативних бројева, упознају структуре скупова целих и рационалних бројева, појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја;
- упознају и савладају основне рачунске операције у скуповима Z и Q и потпуно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава;

- могу да читају и састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову бројевну вредност;
- упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева;
- разумеју процентни начин изражавања и умеју да тај рачун примењују у пракси;
- упознају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства;
- схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла и четвороугла;
- схвате једнакост површина геометријских фигура и науче правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова;
- примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима;
- усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврења; правилно коришћење свих везника "и", "или", а нарочито "ако ... онда ..." и "ако и само ако";
- осете потребу за извођењем доказа и умеју да то раде у једноставнијим случајевима.

Ред. број теме	НАЗИВ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА ПРЕМА ТИПУ					
		О	У	П	ПЗ	Укупно	
1.	Цели бројеви (први део)	5	6	2	1	14	
2.	Троугао (први део)	6	5	1	-	12	
3.	Цели бројеви (други део)	2	5	2	1	10	
4.	Троугао (други део)	9	7	2	-	18	
5.	Рационални бројеви (први део)	4	8	2	1	15	
6.	Четвороугао	8	8	2	1	19	
7.	Рационални бројеви (други део)	9	14	1	2	26	
8.	Површина четвороугла и троугла	7	6	3	1	17	
9.	Рационални бројеви (трећи део)	1	3	1	-	5	
ШКОЛСКИ ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ		I	-	-	1	1	2
		II	-	-	1	1	2
		III	-	-	1	1	2
		IV	-	-	1	1	2
СВЕГА		51	62	20	11	144	

О – обрада новог градива

У – увежбавање

П – понављање

ПЗ – проверавање знања

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

ЦЕЛИ БРОЈЕВИ (ПРВИ ДЕО)

ОСНОВНИ НИВО

- Схвате појам и потребу негативног броја М.А. 1.1.1.
- Умеју да представе целе бројеве на бројевној прави и да их упоређују М.А. 2.1.1.
- Умеју да саберу и одузму два цела броја М.А. 1.1.4.

СРЕДЊИ НИВО

- Знају да одреде супротан број и апсолутну вредност броја М.А. 2.1.2.
- Примењује особине збира М.А. 2.1.2.

НАПРЕДНИ НИВО

- Решавају сложеније задатке комбинујући операције сабирање и одузимања целих бројева М.А. 3.1.3.

ТРОУГАО (ПРВИ ДЕО)

ОСНОВНИ НИВО

- Разумеју појам троугла и његових елемената М.А. 1.3.1.
- Умеју да разликују основне врсте троуглова и да их нацртају М.А. 1.3.2.
- Знају колики је збир углова у троуглу М.А. 1.3.2.

СРЕДЊИ НИВО

- Знају да одреде однос углова и страница у троугла М.А. 2.3.2.
- Израчунавају непознати угао троугла ако су дата друга два. М.А. 2.3.2.

НАПРЕДНИ НИВО

- Користе основна својства троугла у решавању задатака М.А. 3.3.2.
- Примењују особине различитих троуглова М.А. 3.3.2.

ЦЕЛИ БРОЈЕВИ (ДРУГИ ДЕО)

ОСНОВНИ НИВО

- Умеју да помноже и поделе два цела броја М.А. 1.1.4.

СРЕДЊИ НИВО

- Израчунавају вредност једноставнијег израза са операцијама множења и дељења целих бројева, укључујући ослобађање од заграда М.А. 2.1.2.
- Користе целе бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама М.А. 2.1.4.

НАПРЕДНИ НИВО

- Решавају бројевне изразе са више рачунских операција различитог приоритета и ослобађање од заграда М.А. 3.1.1.
- Примењује бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама М.А. 3.1.3.

ТРОУГАО (ДРУГИ ДЕО)

ОСНОВНИ НИВО

- Конструирати основне углове (60° , 120° , 30° , 90° , 45° ...) М.А. 1.3.1.
- Интуитивно схватају појам подударних фигура (кретањем до поклапања) М.А. 1.3.6.

СРЕДЊИ НИВО

- Разликују ставове подударности троугла М.А. 2.3.6.
- Знају да дефинишу и конструирати значајне тачке троугла М.А. 2.3.2.

НАПРЕДНИ НИВО

- Користе основна својства троугла и умеју да их конструирати М.А. 3.3.2.
- Примењују ставове подударности у решавању сложенијих задатака М.А. 3.3.6.

РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ (ПРВИ ДЕО)

ОСНОВНИ НИВО

- Схватају појам и потребу рационалног броја М.А. 1.1.1.
- Умеју да представе рационалне бројеве на бројевној прави М.А. 1.1.2.
- Упореди по величини рационалне бројеве истог записа М.А. 1.1.3.
- Умеју да саберу и одузму два рационална броја истог записа М.А. 1.1.4.

СРЕДЊИ НИВО

- Упоредију по величини рационалне бројеве различитог записа М.А. 2.1.1.
- Умеју да саберу и одузму рационалне бројеве различитог записа М.А. 2.1.2. и М.А. 2.1.4.

НАПРЕДНИ НИВО

- Решавају сложеније изразе комбинујући операције сабирање и одузимања рационалних бројева М.А. 3.1.1.; М.А. 3.1.2. и М.А. 3.1.3.

ЧЕТВОРОУГАО

ОСНОВНИ НИВО

- Владају појмом четвороугао и врстама (уочавају њихове моделе у реалним ситуацијама и умеју да их нацртају користећи прибор) М.А. 1.3.1.
- Знају збир углова у четвороуглу М.А. 1.3.2.

СРЕДЊИ НИВО

- Решавају једноставније задатке примењујући збир углова у четвороуглу М.А. 2.3.2.
- Разумеју својства различитих врста четвороугла (паралелограм, трапез и делтоид) М.А. 2.3.6.

НАПРЕДНИ НИВО

- Користе основна својства четвороугла, паралелограма и трапез и умеју да их конструишу М.А. 3.3.2.

РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ (ДРУГИ ДЕО)

ОСНОВНИ НИВО

- Знају да одреде вредност рационалног броја М.А. 1.1.1.
- Умеју да да помноже и поделе два рационална броја истог записа М.А. 1.1.2.

СРЕДЊИ НИВО

- Израчунавају вредност једноставнијих израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са рационалним бројевима истог записа М.А. 2.1.1.
- Решавају једноставније једначина са рационалним бројевима М.А. 2.1.2.
- Користе рационалне бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама М.А. 2.1.4.

НАПРЕДНИ НИВО

- Решавају сложеније бројевне изразе са рационалним бројевима различитог записа М.А. 3.1.1.
- Користи рационалне бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама М.А. 3.1.3.
- Решавају једначине и неједначине, примењујући их у сложенијим текстуалним задацима М.А. 3.1.2.

ПОВРШИНА ЧЕТВОРОУГЛА И ТРОУГЛА

ОСНОВНИ НИВО

- Схватају појам површине троугла и четвороугла као и мерне јединице М.А. 1.3.2.
- Знају формуле за обим и површину троуглова и четвороуглова М.А. 1.3.2.

СРЕДЊИ НИВО

- Рачунају њихове обиме и површине на основу елемената који су непосредно дати у задатку М.А. 2.3.2.

НАПРЕДНИ НИВО

- Рачунају њихове обиме и површине на основу елемената који нису непосредно дати у задатку М.А. 3.3.2.
- Претварају јединице мере, рачунајући са њима М.А. 3.4.1.

РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ (ТРЕЋИ ДЕО)

ОСНОВНИ НИВО

- Разумеју појам процента и његову примену М.А. 1.5.4.
- Знају да одреде проценат од датог броја М.А. 1.5.4.

СРЕДЊИ НИВО

- Примењују процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама_ М.А. 2.5.4.

НАПРЕДНИ НИВО

- Примењују процентни рачун у сложенијим ситуацијама М.А. 3.5.4.

2.2.9 Биологија

- **Циљ** наставе биологије јесте да ученици усвајањем образовно – васпитних садржаја
- стекну основна знања о живом свету, његовом историјском развоју, животном простору,
- начину живота, основној грађи, разноврсности и значају животињског света.
- **Задаци** наставе биологије су:
- развијање љубави према природи и осећања дужности да је очувају за себе и будуће генерације;
- развијање основне научне писмености, логичког расуђивања, објективности и критичког мишљења;
- упознавање спољашње и основне унутрашње грађе праживотиња;
- упознавање спољашње и основне унутрашње грађе животиња;
  - поступно и систематично упознавање разноврсности животињског света;
- развијање одговорног односа према животињама;
- разумевање еволутивног развоја живог света;
- развијање хигијенских навика и здравствене културе.
- **Оперативни задаци**
- Ученици треба да:
  - – уоче потребу за класификовањем живог света због његове велике разноврсности;
  - – уочавају сличности и разлике у грађи и начину живота биљака, гљива и животиња;
  - – упознају основне појмове о природном систему животиња;
  - – упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај праживотиња;
  - – упознају животни простор, начин живота, спољашњу грађу, основе унутрашње грађе,
  - разноврсност и значај сунђера, дупљара, црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца;
  - – схвате улогу инсеката у природи;
  - упознају болести које изазивају или преносе животиње, начин преношења и превенцију;
  - – упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај риба,
  - водоземаца, гмизаваца, птица и сисара;
  - – схвате значај бриге о потомству птица и сисара;
  - – схвате значај одговорног односа према животињама;
  - – сазнају основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи и етапе земљине историје;
  - – знају да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа);
  - – разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог биолошког мишљења.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Образовни стандарди ниво постигнућа			Начини провере остварености стандарда	Број часова по теми	Број часова	
			основни	средњи	напредни			обрада	остали типови часова
I	Увод	IX	БИ.1.1.4 БИ.1.3.8 БИ.1.3.9	БИ.2.1.3.	БИ.3.1.4.	усмена провера знања	3	2	1
II	Празивотиње	IX, X	БИ.1.1.3 БИ.1.2.1Б И.1.2.2 БИ.1.2.3Б И.1.2.4 БИ.1.2.5Б И.1.2.6 БИ.1.2.7Б И.1.3.1 БИ.1.3.2Б И.1.4.3 БИ.1.5.1Б И.1.5.4 БИ.1.5.2Б И.1.5.3 БИ.1.5.5	БИ.2.1.2 БИ.2.1.4Б И.2.2.1 БИ.2.2.2Б И.2.2.3 БИ.2.2.4Б И.2.2.5 БИ.2.2.6Б И.2.2.7 БИ.2.2.8Б И.2.2.9 БИ.2.3.1Б И.2.3.1 БИ.2.3.2Б И.2.4.3 БИ.2.4.4	БИ.3.1.3. БИ.3.1.5. БИ.3.2.1. БИ.3.2.2. БИ.3.2.3. БИ.3.2.6.	усмена и писмена провера знања	9	5	4
III	Царство животиња	X XI, XII, I, II, III, IV	БИ.1.1.3 Би.1.1.5 БИ.1.2.1 БИ.1.2.2 БИ.1.2.3 БИ.1.2.4 БИ.1.2.5 БИ.1.2.7 БИ.1.3.. БИ.1.3.. БИ.1.4.3 БИ.1.5.1 БИ.1.5.. БИ.1.5.. БИ.1.5.. БИ.1.5.5	БИ.2.1.2 БИ.2.1.4 БИ.2.2.1 БИ.2.2.2 БИ.2.2.3 БИ.2.2.4 БИ.2.2.5 БИ.2.2.6 БИ.2.2.7 БИ.2.2.8 БИ.2.2.. БИ.2.3.. БИ.2.3.1 БИ.2.3.2 БИ.2.4.3 БИ.2.4.4	БИ.3.1.3 БИ.3.1.5 БИ.3.2.1 БИ.3.2.2 БИ.3.2.3 БИ.3.2.6	писмен а и усмена провера знања	48	29	19
IV	Угроженост и заштита животиња	V, VI	БИ.1.4.6 БИ.1.4.7 БИ.1.4.8	БИ.2.4.8 БИ.2.4.9		писмена и усмена провера знања	6	3	3
V	Еволуција живог света	VI	БИ.1.3.8 БИ.1.3.9 БИ.1.3.10.	БИ.2.3.5 БИ.2.3.6	БИ.3.3.5.	усмена провера знања	6	3	3
УКУПНО ЧАСОВА							72	42	30

2.2.10 Техничко и информатичко образовање

Циљ наставе:

- стицање основног техничког и информатичког образовања,
- стицање основних техничко-технолошких знања, умења, вештина и оспособљавање за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу,
- схватање законитости природних и техничких наука,
- схватање улоге информационо-комуникационих технологија (ICT) у различитим струкама и сферама живота,

- упознавање рада на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених програма, као и њихова употреба у свакодневном животу,
- упознавање рада на рачунару са готовим програмима за обраду текста, графичких приказа, интерфејс и интернет,
- развијање психомоторних способности,
- развијање стваралачког и критичког мишљења,
- развијање способности практичног стварања, односно реализација сопствене идеје према сопственом плану где се афирмишу креативност и оригиналност,
- схватање важности примене науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада,
- савладавање основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- развијање прецизности у раду, упорности и истрајности приликом решавања задатака,
- стицање радних навика и оспособљавање за сарадњу и тимски рад,
- стицање знања за коришћење мерних инструмената,
- упознавање са основним особинама материјала и правилан избор материјала приликом израде модела или макете,
- упознавање графичке комуникације (коришћење техничке терминологије и цртање и исправно читање техничких цртежа),
- препознавање природних ресурса и њихове ограничености у коришћењу,
- упознавање са мерама заштите и потребе за обнову и унапређење животног окружења.

Задаци наставе:

- упознавање са врстама грађевинских објеката и њихове намене,
- упознавање технике грађења,
- упознавање са карактеристикама техничког цртања у грађевинарству и основним грађевинским симболима,
- стицање знања из области техничког цртања у грађевинарству – читање и цртање једноставнијих техничких цртежа у грађевинарству,
- упознавање рада на рачунару коришћењем софтверских алата за цртање,
- стицање знања за коришћење CD-рома, флеш меморије и штампача,
- упознавање основних врста, карактеристика и примене грађевинских материјала,
- стицање навика за рационално коришћење материјала и енергије,
- стицање и развијање културе становања у савременим условима,
- упознавање функционисања кућних инсталација,
- стицање представе о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним системима,
- стицање знања о примени и битним карактеристикама грађевинских машина,
- упознавање основних процеса у пољопривредној производњи,
- савладавање цртања једноставнијих техничких цртежа у пројектовању модела или макета према сопственом избору: грађевинских или саобраћајних објеката, грађевинских или пољопривредних машина, детаља из уређивања стана и др.

Писмена провера знања: препоручује се писмена провера знања у облику кратких петнаестоминутних тестова

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Број часова по теми	Број часова		
				обраду новог градива	вежбе	остале типове часова

1.	Увод у архитектуру и грађевинарство	IX	4	4	/	/
2.	Техничко цртање у грађевинарству	IX X	8	4	4	/
3.	Информатичке технологије	X, XI,XII	16	6	6	4
4.	Грађевински материјали	XII	4	2	1	1
5.	Енергетика	I	4	2	1	1
6.	Техничка средства у грађевинарству	II	4	2	1	1
7.	Саобраћајни систем	II	2	2	/	/
8.	Култура становања	II, III	4	2	2	/
9.	Техничка средства у пољопривреди I	III	4	4	/	/
10.	Конструкорско моделовање - модули	III, IV, V, VI	22	/	22	/
УКУПНО ЧАСОВА			72	28	37	7

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Циљеви и задаци

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Општи оперативни задаци

Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела;

Развој и усавршавање моторичких способности;

- Стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;

Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних циљем овог васпитно- образовног подручја;

Формирање морално- вољних квалитета личности;

Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број часова по теми	Време реализације	Могући стандарди
--------------------------	---------------	--------	-------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------	-------------------	------------------

1.	АТЛЕТИКА	Развијање здравствене културе, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.	Усвајање одређеног фонда моторичког знања и умећа, свестрани развој и усавршавање.	6	16	22	IX, X, V, VI	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.7. ФВ.1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10.
2.	ГИМНАСТИКА	Формирање морално - вољних квалитета личности, стицање и развијање свести о потреби здравља.	Развијање физичких способности, усвајање моторичких знања, умећа, навика и теоријско образовање	8	14	22	XI, III, IV, V	ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.12. ФВ.1.1.13. ФВ.1.1.14. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.18. ФВ.1.1.19.
3.	СПОРТСКЕ ИГРЕ РУКОМЕТ	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	10	14	24	XII, I, II, III	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
4.	МЕРЕЊЕ ФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ И ПОЛИГОН	Стимулисати телесни развитак повећањем снаге мишића и даљим развојем способности	Утицати на потребу за кретањем и развијањем координације гипкости и снаге.	/	4	4	IX, VI	ФВ.1.3.1 ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.
УКУПНО ЧАСОВА				24	48	72	IX - VI	

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**2.2.12 Шпански језик**

На крају шестог разреда, ученик треба да:

- разуме изразе које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад и друго;
- разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до осам реченица, које наставник исказује природним темпом, други ученици или их чује преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог и шестог разреда;
- разуме једноставне песме у вези са обрађеном тематиком;
- разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу.

Ученик треба да:

- упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи и гласног читања;
- даље упознаје правила графије и ортографије;
- разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и радним листовима;
- разуме смисао краћих писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (око 70 речи);
- издваја основне информације из краћег прилагођеног текста у вези са неком особом или догађајем (ко, шта, где, када...).

Ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
- ступи у дијалог и у оквиру шест - седам реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током петог и шестог разреда;
- монолошки, без претходне припреме, али уз наставников подстицај, у десетак реченица представи себе или другог, уз помоћ питања саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише слику, лице, предмет, животињу и ситуацију;
- интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и рецитације.

Ученик треба да:

- реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања у вези са конкретном ситуацијом;
- поставља једноставна питања и одговара на њих;
- изражава допадање или недопадање;
- учествује у комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.);
- тражи разјашњења када нешто не разуме.

Ученик треба да:

- даље упознаје правила графије, ортографије и интерпункције;
  - допуњава и пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја;
  - пише пригодне честитке, поруке и електронска писма користећи модел;
  - пише своје личне податке и податке других особа (име, презиме и адресу);
  - одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се односе на обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично;
- прави спискове с различитим наменама (куповина, прославе рођендана, обавезе у току дана...).
- препознаје шта је ново научио;
  - схвата значај познавања језика;
  - увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог страног језика;
  - користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
  - разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Редни број	Наставна тема	Број часова				ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
		обрада	утврђивање	вежбање	провера	
1.	Уводни час, иницијално тестирање и анализа	/	2	1	1	IX
2.	Дружење и слободно време	1	2	1	1	IX
3.	Исказивање времена	1	1	1	1	X
4.	Интересовање у школи и ван ње	1	1	1	1	X
5.	Исхрана и здравље	1	1	1	1	XI
6.	Путовање, превозна средства, место у коме живим	1	1	1	1	XI

7.	Ја и моји другови	1	1	1	1	XII
8.	Спорт	1	1	1	/	XII
	32	7	10	8	7	
9.	Именовање ствари у школи и у кући	4	5	3	1	I, II
10.	Временске прилике	4	5	3	1	III, IV
11.	Медији и култура, компјутери, информације из медија	4	5	3	2	V,VI
УКУПНО ЧАСОВА		72	12	15	9	4
						IX - VI

2.2.13 Грађанско васпитање

Циљ и задаци

Циљ програма Грађанског васпитања за 6. разред је оспособљавање ученика за активно и одговорно учешће у животу друштва, проширивањем практичних знања о демократији, њеним принципима и вредностима. ГВ6 је усмерен на локалну средину и доношење одлука од значаја за живот заједнице у којој ученици живе.

Задаци ГВ6 су:

- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице
- разумевање функционисања нивоа и органа власти
- упознавање мера власти
- упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице
- развијање комуникацијских вештина
- обучавање за тимски начин рада
- развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и деловања

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	Време реализације
1.	Упознавање са основним елементима програма	- увод у програм - упознавање најзначајнијих појмова - мере и решења - правила и захтеви тимског рада - циљеви и задаци корака у програму - студија одељења	IX,X,XI, XII
2.	Први корак- уочавање проблема у заједници	уочавање проблема у друштвеној заједници - подела уч. У групе за прикупљање података - прикупљање података	XII,II
3.	Други корак- избор проблема	процењивање прикупљених података, дискусија и избор заједничког проблема	II
4.	Трећи корак- сакупљање података о	- идентификовање извора информација - упознавање са техникама и поступцима	II,III

	изабраном проблему	прикупљања података - подела на истраживачке тимове и припрема потребних материјала - сакупљање података о изабраном проблему - разговор о прикупљеним подацима	
5.	Четврти корак- израда студије	- подела ученика на четири студијске групе - разврставање и класификовање сакупљених материјала - критеријуми за израду студије - израда студије - припрема за јавну презентацију	IV,V
6.	Пети корак- јавна презентација студије	јавно представљање разредне студије	V
7.	Шести корак- осврт на научено	разговор о томе шта су ученици и како научили - израда кратког писаног осврта на научено као део документације	VI
УКУПНО ЧАСОВА		36	IX - VI

2.2.14 Православни катихизис – верска настава

Циљ наставе у 6. разреду јесте да се покаже да је син Божији постао нови Адам, преко кога се остварује јединство створене природе и Бога. У контексту догађаја везаних за Христа треба ученицима аскренути пажњу на слободу како Бога, тако и човека, као кључног елемента у остварењу јединства Бога и тварне природе у коме створена природа превазилази смрт. Треба нагласити, такође, да у случају Христа слобода човека у односу на Бога изражава као вера у Бога оца и његово обећање, односно као љубав према Богу оцу која кроз литургију чини присутним у историји оно што нам је Бог обећао да ће се десити на крају, а то је Царство Божије.

Задаци:

Ученици треба да:

- уоче да је слобода кључни елемент у разумевању тајне Христове
- науче да се слобода поистовећује с личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности
- запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Број часова	Број часова за обраду	За утврђивање и понављање
I	Увод	1	/	1
II	Тајна Христова- јединство Бога и човека	3	3	6
III	Рођење Христово од Духа Светог	2	1	3

	и Марије Дјеве			
IV	Христос је Син Божији који је постао човек, нови Адам, да би сјединио створену природу са Богом (одлуке 1. и 4. Вас. сабора; Символ вере)	4	4	8
V	Улога Бога у спасењу света	3	3	6
VI	Улога човека у спасењу света			2
VII	Христово страдање и васкрсење	3	2	5
VIII	Христов живот у православној иконографији	3	1	4
УКУПНО ЧАСОВА		35	22	14

2.2.15 Изабрани спорт

Циљ и задаци

Циљ предмета физичко васпитање-изабрани спорт је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављењем спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављењем спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци

Општи оперативни задаци се не разликују од основних општих задатака физичког васпитања:

- Развој и одржавање моторичких способности ученика
- Учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта
- Стицање теоријских знања у изабраном спорту
- Познавање правила такмичења у изабраном спорту
- Формирање навика за бављење изабраним спортом
- Социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима
- Откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом.

Посебни оперативни задаци

развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом);

учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта;

-пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту...) и њихова примена у пракси;

учење и усавршавање основне тактике изабраног спорта и њена примена у пракси

обавезна реализација такмичења на одељенском и разредном нивоу

задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећењем

стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешће у изабраном спорту

- подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења).

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Циљеви	Оперативни задаци	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број часова по теми	Могући стандарди
------------	---------------	--------	-------------------	-----------------------	------------------------------	---------------------	------------------

1.	СПОРТСКЕ ИГРЕ ОДБОЈКА	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	13	23	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
2.	СПОРТСКЕ ИГРЕ КОШАРКА	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	14	22	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
3.	СПОРТСКЕ ИГРЕ ФУДБАЛ	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	15	21	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
4.	СПОРТСКЕ ИГРЕ РУКОМЕТ		Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	13	23	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.

- *ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ*

2.2.16 Цртање, сликање и вајање

Циљ и задаци:

Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

Ова изборна настава такође:

омогућава и подстиче развој учениковог спонтаног и креативног мишљења у областима ликовне културе;

омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;

мотивише ученике на упознавање основних елемената и закономерности ликовног језика;

развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;

ствара услове да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства;

развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење;

развија већу осетљивост за ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;

развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;

континуирано подстиче и прати интересовања за посећивањем музеја, изложби и јача потребе код ученика за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;

ствара услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;

омогућава разумевање позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја уметности;

развија способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Редни број	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска структура	обрада	Понављање, утврђивање, вежбање	систематизација	укупно
1.	Цртање	IX, X, XI	5	5	2	12
2.	Сликање	XI, XII, I, II	5	5	2	12
3.	Вајање	III, IV, V, VI	5	5	2	12
УКУПНО ЧАСОВА		IX- VI	15	15	6	36

2.2.17 Информатика и рачунарство

Циљ и задаци

Циљ образовно-васпитног рада изборног програма је да се ученици оспособе за коришћење рачунара.

Задаци образовно-васпитног рада:

- упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада са рачунаром;
- оспособљавање за рад на рачунару.

Оперативни задаци:

- упознавање ученика са радом са табелама у програму за обраду текста;
- упознавање ученика са применом рачунара у области информација и комуникација;
- упознавање ученика са основним елементима програма за графику и анимацију;
- упознавање ученика са основним елементима програмирања;
- упознавање ученика саразличитим образовним софтверима.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по теми	Број часова	
			обрада	остали типови часа
1.	Рад са текстом	10	5	5
2.	Интернет	4	3	1
3.	Графика	10	6	4
4.	Анимација	3	2	1
5.	Изборни модули	9	5	4
УКУПНО ЧАСОВА		36	21	15

2.2.18 Матерњи језик са елементима Националне културе - Ромски језик

Оперативни задаци:

- развијање усменог и писменог изражавања ученика,
- упознати ученика са морфологијом која је предвиђена у наставном програму у поређењу са истим градивом на српском језику,
- увежбавање ромског правописа на основу касније катих ставова,
- развијање способности читања код ученика,
- проширивање активног речника ученика.

Развијање способности изражавања

Усмено изражавање

- Увежбавање начина изражавања у предходним разредима.
- Ученици постављају питања у вези са обрађеним текстом.
- Заједнички опис школског друга на основу спољних и унутрашњих особина.
- Анализирање прочитане књиге, позоришне представе, филма.

Писмено изражавање

- Диктат једноставних текстова. Трансформација реченица.
- Опис личности, предмета, пејзажа.
- Приватно и службено писмо. Писање дневника.

Грамматика и правопис

- Именице и врсте именица. Компарација придева. Бројеви, врсте бројева: основни и редни.
- Реченица, делови реченице, гласовне промене, глаголска времена.

Орјентациони распоред годишњег фонда часова

1. Рад на тексту – 16
2. Говорне вежбе -15
3. Писмене вежбе – 8
4. Писмени задаци – 4
5. Грамматика са правописом – 16
6. Историја Рома – 5
7. Лектира – 4
8. Систематизација – 4

2.3 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА VII РАЗРЕД

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

2.3.1 Српски језик

Циљ:

Циљ наставе српског језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске културне баштине.

Задаци:

стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе српског језика сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе српског језика буду у пуној мери реализовани; развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује; описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика; поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика; упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца); оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова; усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности; подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво; подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др).

Оперативни задаци:

систематизација и проширивање знања о врстама речи и граматичким категоријама променљивих речи о значењу и употреби падежа, о врстама глагола; систематизација и проширивање знања о реченичним члановима; напоредни односи међу реченичним члановима; појам синтагме и састав именичке синтагме; појам актива и пасива; систем независних предикатских реченица; напоредни односи међу независним предикатским реченицама у оквиру комуникативне реченице; конгруенција; разликовање кратких акцената и реченични акценат; основни појмови о старословенском језику; осамостаљивање за анализу лирских, епских и драмских дела; усвајање књижевних и функционалних појмова према захтевима програма; излагање (експозиција), опис и приповедање; технички и сугестивни опис, техничко и сугестивно приповедање; рад на некњижевном тексту; информативно читање и упућивање ученика у читање „с оловком у руци“ (подвлачење, обележавање, записивање).

Уџбеници и приручници:

ИК Клет, Београд: Читанка „Пут“ за 7. разред основне школе, аутори Зорица Несторовић и Златко Грушановић; Граматика 7, аутор Весна Ломпар; Радна свеска уз Граматику 7, аутор Весна Ломпар.

Преглед наставних тема и број часова

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА			ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
		обрада новог градива	други типови часа	укупно	
1.	Ко доброту сеје, љубав жање Језичка култура 3 Књижевност 6 Граматика 4 Језик 2 Правопис 1	6	10	16	IX
2.	Још једна прича о непролазном и вечном Језичка култура 4 Књижевност 8 Граматика 4 Правопис 2	8	10	18	X
3.	Ласно ћемо – ако јесмо људи Језичка култура 3 Књижевност 9 Граматика 6	13	5	18	XI
4.	Живот обасјан сунцем Језичка култура 5 Књижевност 5 Граматика 2	3	9	12	XII
5.	Источници живота Језичка култура 2 Књижевност 7 Граматика 4	8	5	13	I
6.	Живот је пун изненађења Језичка култура 3 Књижевност 5 Граматика 7	6	9	15	II
7.	Погоди како се расте Језичка култура 5 Књижевност 7 Граматика 5	11	6	17	III
8.	Само је усправан човек слободан човек Језичка култура 1 Књижевност 6 Граматика 3 Правопис 1	6	5	11	IV
9.	Стотину малих чини једно велико Језичка култура 8 Књижевност 8 Граматика 2	9	9	18	V
10.	Стотину малих чини једно велико Језичка култура 1 Књижевност 5	3	3	6	VI

УКУПНО ЧАСОВА	73	71	144	IX - VI
----------------------	-----------	-----------	------------	----------------

НАСТАВНА ТЕМА	СТАНДАРДИ
ГРАМАТИКА	CJ.1.3.5 CJ.1.3.8. CJ.1.3.9. CJ.1.3.16 CJ.2.3.3. CJ.2.3.7 CJ.2.3.8. CJ.3.3.1. CJ.3.3.6 CJ.1.3.6. CJ.1.3.11. CJ.2.3.5. CJ.2.3.6. CJ.3.3.3. CJ.3.3.5.
КЊИЖЕВНОСТ	CJ.1.2.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.1.3.21 CJ.1.4.1. CJ.1.4.7. CJ.2.1.5. CJ.2.1.7. CJ.2.4.6. CJ.2.4.8 CJ.2.4.9. CJ.3.1.2. CJ.3.1.2. CJ.3.4.1 CJ.3.4.4 CJ.1.4.5. CJ.1.4.8. CJ.1.4.9. CJ.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.3.4.2. CJ.3.4.4. CJ.3.4.7.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	CJ.1.2.1 CJ.1.1.2. CJ..1.2.4. CJ.1.2.9. CJ.2.2.3. CJ.2.1.5. CJ.3.2.1. CJ.3.2.4 CJ.3.2.3 CJ.3.3.8.
ПРАВОПИС	CJ.1.2.1. CJ.1.2.7. CJ.2.2.3. CJ.2.3.11. CJ.3.2.1 CJ.3.2.4. CJ.3.2.2. CJ.3.2.5.
ОРТОЕПИЈА	CJ.1.1.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.2.1.1. CJ.2.1.4. CJ.3.1.1. CJ.3.1.2. CJ.1.1.3. CJ.1.1.7. CJ.1.1.8. CJ.2.1.6. CJ.2.1.7. CJ.3.1.3. CJ.3.1.4.

2.3.2 Енглески језик

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативним вештинама и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама (теме предвиђене наставним програмом обухватају и оне теме које су обрађене током претходних година учења страног језика) ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Медијација

У комуникативним контекстима који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику

(Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији)

Оперативни задаци по језичким вештинама

Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда.

Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Разумевање говора

Ученик треба да:

- разуме дијалоге (до 10 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама, садржајима и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме општи садржај и издвоји кључне информације из прилагођених текстова после 2-3 слушања;
- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.).

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- разуме текстове (до 150 речи), који садрже претежно познате језичке елементе, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика;
- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипови, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, специјализовани часописи, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом;
- проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби) и из краћих књижевних форми (приповетке, поезија, драмски текстови) примерених узрасту и интересовању ученика;
- може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;
- поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о лицима, догађајима и активностима у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- препричава, упоређује и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме, садржаје и комуникативне функције предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове у складу са предвиђеним комуникативним функцијама, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре).

Интеракција

Ученик треба да:

- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учioniце, као и о свим осталим темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику);
- учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд).
- да одговори на директна питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- пише реченице и краће текстове (до 70 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем;
- издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао;
- користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.).

Медијација

У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да:

- усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи;
- писмено преноси једноставне поруке и објашњења.

Доживљај и разумевање књижевног текста

- Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (илустрације и израда наменских реквизита, глума).

Знања о језику и стратегије учења

(Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији)

Ученик треба да:

- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом;
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима;
- уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи;
- разуме значај употребе интернационализама;
- примењује компензационе стратегије и то тако што:
  - усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме;
  - покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника, итд.);
  - обраћа пажњу на речи / изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднасловe у писаним текстовима;
  - обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика, итд. у усменим текстовима; илустрације и други визуелни елементи у писменим текстовима);
  - размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку која постоји у матерњем језику;
  - тражи значење у речнику;
  - покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. аутомобил уместо возило);
  - покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом / мимиком;
  - уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

Редни број наставне теме	НАЗИВ ТЕМЕ	Време реализације	Број часова по теми	БРОЈ ЧАСОВА		
				обрада новог градива	увежбавање	провера знања
1.	Present and Past	IX, X	12	6	4	2
2.	Descriptions	X, XI	12	4	6	2

3.	The Future	XI, XII, I	12	5	5	2
4.	Your World	I, II	12	4	6	2
5.	The way it's done	III, IV	12	5	5	2
6.	The way we live	IV, V, VI	12	3	6	3
УКУПНО ЧАСОВА		IX- VI	72	27	32	13

2.3.3 Ликовна култура

Циљеви

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци

Задаци образовно- васпотног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ликовне културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе предмета ликовна култура буду у пуној мери реализовани развијању ученикове способности за:

- коришћење свих ликовних елемената
- ликовни стваралачки рад
- коришћење различитих материјала и медијума
- усвајање естетских критеријума за креативно мишљење
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине за препознавање савремених кретања у уметности свог и другог народа
- визуелну перцепцију и аперцепцију
- критичко мишљење
- оплемењивање животног радног простора
- активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине
- активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја и домовине
- неговање укупних људских достигнућа
- будућа занимања, професионалну оријентацију
- еманципацију личности ученика
- културу рада.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију

- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора
- се оспособе да повезују ликовни рад са литерарним и сценским изразом, звуком и покретом
- упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	БРОЈ ЧАСОВА				СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
			обрада новог градива	понављање, утврђивање, увежбавање	систематизација	укупно	
1.	АРАБЕСКА	IX	1	3	/	4	ЛК.2.1.1. ЛК.2.1.2. ЛК.1.3.1. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.1. ЛК.3.3.3.
2.	ПРОПОРЦИЈЕ	X, XI,	1	3	/	4	ЛК.3.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.4.
3.	КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР	XI XII, I, II, III, IV, V	17	2	1	20	ЛК.2.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.2.1.1. ЛК.3.2.3. ЛК.3.2.4.
4.	ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ПОКРЕТА, ИГРЕ И ЗВУКА	V	2	4	/	6	ЛК.2.1.1. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.3.3.3.
5.	ФОТОГРАФИЈА	VI	2	/	/	2	ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.4. ЛК.3.2.3. ЛК.3.3.1. ЛК.3.3.2. ЛК.3.3.3.
УКУПНО ЧАСОВА			IX- VI	23	12	1	36

2.3.4 Музичка култура

Наставна тема	Садржаји	Број часова			Време реализације	Активности		Праћење постигнућа
		обрада новог градива	утврђивање	укупно		наставник	ученик	
Певањем и свирањем упознајемо музику	- обрада песама по слуху и са нотног текста	7	4	11	IX - VI	музички описмењује ученике - упућује ученике на изражајно извођење музике - развија гласовне могућности ученика	певају по слуху и са нотног текста песме - усвајају нове елементе музичке писмености	певају по слуху и са нотног текста песме - усвајају нове елементе музичке писмености

Музички инструменти и нова дела	- обрада музичких инструмената, ансамбала; дела писаних за соло инст. и различите ансамбле	9	5	14	IX - VI	упућује на разликовање звучних боја музичких инструмената - оспособљава ученике за разумевање муз. порука	упознају звуке нових инструмената; - слушају вредна дела уметничке и народне музике	квизови препознавања дела, извођача и сл. - мотивисаност - ангажовање
Музичко-стилска раздобља	слушање муз. пра-историје, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма	7	4	11	IX - VI	упућује ученике на аналитичко слушање музике, као и на препознавање карактеристика везаних за музичко-стилска раздобља	- сазнају карактеристике различитих муз. епоха	квизови препознавања музичких епоха - мотивисаност - ангажовање
УКУПНО ЧАСОВА		24	12	36	IX – VI			

2.3.5 Историја

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- усвоје појам нови век и стекну знања о основним одликама тог историјског периода
- стекну знања о историји најзначајнијих европских држава у новом веку
- стекну знања о положају српског народа под турском, хабзбуршком и млетачком влашћу
- стекну знања о настанку и развоју модерних српских држава до међународног признања независности 1878. године
- упознају културна и научно-технолошка достигнућа Европе и света у новом веку
- упознају културна и научно-технолошка достигнућа Срба у новом веку
- стекну знања о знаменитим личностима новог века
- развијају истраживачку радозналост и критички однос према историјским изворима.
- стекну знања о развоју грађанских слобода и права током новог века

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно	Основн и ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	
1.	УСПОН ЕВРОПЕ (Европа од краја XV до краја XVIII века)	7	6	13	ИС.1.1.2, ИС.1.1.5 ИС.1.1.6 ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.2.1 ИС.1.2.2 ИС.1.2.3 ИС.1.2.7	ИС.2.1.1 ИС.2.1.3 ИС.2.1.4 ИС.2.1.6 ИС.2.1.9 ИС.2.2.1 ИС.2.2.2	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.2 ИС.3.2.5	IX, X
2.	СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ (од XVI до	8	7	15	ИС.1.1.2 ИС.1.1.7, ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10	ИС.2.1.1 ИС.2.1.2 ИС.2.1.4 ИС.2.1.5 ИС.2.2.1	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5	X, XI, XII

	XVIII века)				ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4	ИС. 2.2.2	ИС. 3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.5	
3.	ДОБА РЕВОЛУЦИЈА (Европа и свет од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)	11	9	20	ИС.1.1.5 ИС.1.1.6 ИС.1.1.7, ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.2 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.3 ИС.2.1.4 ИС.2.1.6 ИС. 2.2.1 ИС. 2.2.2	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.4 ИС. 3.2.5	ХII, I, II, III
4.	НОВОВЕКОВНЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ СРБИЈА И ЦРНА ГОРА (до међународног признања 1878. године)	11	9	20	ИС.1.1.5 ИС.1.1.6 ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.2 ИС.2.1.4 ИС. 2.1.5 ИС. 2.2.2 ИС. 2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.3 ИС. 3.2.5	III, IV, V
5.	СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШТУ (од краја XVIII века до седамдесетих година XIX века)	2	2	4	ИС.1.1.5 ИС.1.1.6 ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.2 ИС.2.1.4 ИС.2.1.5 ИС. 2.2.1 ИС. 2.2.2 ИС. 2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.3 ИС. 3.2.5	VI
УКУПНО ЧАСОВА		39	33	72	IX - VI			

2.3.6 Географија

Циљ наставе географије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају и разумеју географске објекте, појаве, процесе и законитости у простору, њихове узрочно-последичне везе и односе, развију географску писменост и географски начин мишљења, свести и одговорног односа према свом завичају, држави, континенту и свету као целини и толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота.

Задаци наставе географије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе географије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе географије буду у пуној мери реализовани
- упознавање и разумевање појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу
- картографско описмењавање за употребу географских карата у стицању знања и у свакодневном животу
- упознавање основних географских одлика Европе, осталих континената и развијених држава света

- упознавање основних географских одлика своје државе и држава у непосредном окружењу, њихових асоцијација и интеграција
- упознавање комплементарности и регионалних разлика савременог света
- развијање естетских опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору
- изграђивање и развијање ставова о превентиви, заштити и унапређивању животне средине
- развијање националног, европског и светског идентитета
- развијање толеранције, постојања и припадности мултиетничком, мултијезичком, мултикултурном ... свету
- развијање опште културе и образовања
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- стекну знања о битним природногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава
  - стекну знања о друштвеногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава
  - се оспособе за праћење и разумевање економских и друштвених активности и промена у савременом свету и њиховом доприносу општем развоју и напретку човечанства
  - упознају регионалне разлике и комплементарност савременог света;
  - разумеју проблеме у савременом свету (пренасељеност, неједнак привредни развој, недостатак хране, воде, енергије, минералних сировина, еколошки проблеми, болести, ратови и друго)
- развијају национални идентитет и упознају значај толеранције у мултиетничким, мултијезичким и мултикултуралним срединама у свету;
- упознају различите културе континената, њихових регија и држава и кроз то развијају општу културу
  - развијају жељу и стичу потребу за даље образовање и самообразовање са циљем да се што успешније укључе у даље стручно оспособљавање
  - кроз рад у настави географије проширују знања из картографије и оспособе се за самостално коришћење географске карте у стицању нових знања и у свакодневном животу
  - оспособе за самостално коришћење географске литературе и различитог графичког и илустративног материјала у циљу лакшег савладавања наставног градива и оспособљавања за самостални рад.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Образовни стандарди-нивои постигнућа			Начини провере остварености стандарта	Време реализације	Број часова по теми	обрада	понањање	провера
		основни	средњи	напредни						
I	ГЕОГРАФСКА ОБЕЛЕЖЈА АЗИЈЕ	ГЕ 1.4.2 ГЕ 1.3.1.	ГЕ 2.4.2. ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.4.3. ГЕ 3.1.1	писмена и усмена провера знања	IX X XI	22	1 5	6	2
II	ГЕОГРАФСКА ОБЕЛЕЖЈА АФРИКЕ	ГЕ 1.4.2 ГЕ 1.3.1.	ГЕ 2.4.2. ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.4.3. ГЕ 3.1.1	писмена и усмена провера знања	XI XII I, II	14	8	5	3

III	ГЕОГРАФСКА ОБЕЛЕЖЈА СЕВЕРНЕ АМЕРИКЕ	ГЕ 1.4.2	ГЕ 2.4.2. ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.4.3. ГЕ 3.1.1. ГЕ 3.3.1.	писмена и усмена провера знања	II III	12	5	4	2
IV	ГЕОГРАФСКА ОБЕЛЕЖЈА СРЕДЊЕ И ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ	ГЕ 1.4.2	ГЕ 2.4.2. ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.4.3. ГЕ 3.1.1. ГЕ 3.3.1.	писмена и усмена провера знања	III IV V, VI	12	7	3	1
V	ГЕОГРАФСКА ОБЕЛЕЖЈА АУСТРАЛИЈЕ И ОКЕАНИЈЕ	ГЕ 1.4.2	ГЕ 2.1.2	ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.1.1. ГЕ 3.3.1.	писмена и усмена провера знања	V	6	3	3	1
VI	ГЕОГРАФСКА ОБЕЛЕЖЈА ПОЛАРНИХ ОБЛАСТИ	ГЕ 1.4.2	ГЕ 2.4.2. ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	V VI	4	2	1	1
VII	СВЕТ КАО ЦЕЛИНА	ГЕ 1.1.3.	ГЕ 2.4.2. ГЕ 2.1.2. ГЕ 2.1.1.	ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.4.3. ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	VI	2	1	1	/
УКУПНО ЧАСОВА							72	42	20	10

2.3.7 Физика

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне природне законе, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани
- развијање функционалне писмености
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање

- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања
- развијање логичког и апстрактног мишљења
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја
- развијање способности за примену знања из физике
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером (време, маса, температура, рад, брзина, убрзање, сила...)
- користи, на нивоу примене, основне законе механике – Њутнове законе
- стекне појам о гравитацији и разликује силу теже од тежине тела (безтежинско стање)
- упозна силу трења
- разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи *трансформацију* енергије у рад и обрнуто
- на нивоу примене користи законе одржања (масае, енергије)
- прави разлику између температуре и топлоте
- уме да рукује мерним инструментима користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Број часова по теми	Број часова			Стандарди		
				обрада	други типови часа	Лабораторијске вежбе	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.	Сила и кретање	X, XI, XII	25	9	14	2	ФИ1.2.1 ФИ1.2.2 ФИ1.2.3 ФИ1.4.1 ФИ1.4.2 ФИ1.4.3 ФИ1.4.4 ФИ1.4.5 ФИ1.4.6	ФИ2.1.1 ФИ2.1.4 ФИ2.4.1 ФИ2.4.2 ФИ2.4.3 ФИ2.6.1 ФИ2.6.2 ФИ2.6.3	ФИЗ.2.1 ФИЗ.4.1 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.2
2.	Кретање тела под дејством силе теже	XII, I	12	4	6	2	ФИ1.2.1 ФИ1.1.1	ФИ2.2.1 ФИ2.1.2 ФИ2.1.4 ФИ2.6.1 ФИ2.2.2	ФИЗ.2.1 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.2
3.		II				1	ФИ1.1.1	ФИ2.1.1 ФИ2.1.2	ФИЗ.1.1 ФИЗ.1.2

	Равнотежа тела		11	5	5			ФИ2.1.3 ФИ2.1.4 ФИ2.1.5 ФИ2.1.6 ФИ2.6.1 ФИ2.6.2	ФИЗ.1.4 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.2
4.	Механички рад и енергија Снага	III, IV,V	15	6	7	2	ФИ1.1.1	ФИ2.4.1 ФИ2.4.2 ФИ2.4.3 ФИ2.5.1 ФИ2.5.3	ФИЗ.4.1 ФИЗ.5.1
5.	Топлотне појаве	V,VI	9	3	5	1	ФИ1.5.1 ФИ1.5.2	ФИ2.5.4 ФИ2.5.5	ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.2
УКУПНО ЧАСОВА			72	28	38	8			

2.3.7 Математика

Циљ и задаци

Циљ наставе математике у основној школи јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и математичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и законитости у природи и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, да представља основу за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе математике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе математике буду у пуној мери реализовани
- стицање знања неопходних за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу - стицање основне математичке културе потребне за сагледавање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад
- развијање ученикових способности посматрања, опажања и логичког, критичког, аналитичког и апстрактног мишљења
- развијање културних, радних, етичких и естетских навика ученика, као и побуђивање математичке радозналости
- стицање способности изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику
- усвајање основних чињеница о скуповима, релацијама и пресликавањима - савлађивање основних операција с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и усвајање основних својстава тих операција
- упознавање најважнијих геометријских објеката: линија, фигура и тела, и разумевање њихових узајамних односа
- оспособљавање ученика за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама

припрема ученика за разумевање одговарајућих садржаја природних и техничких наука - израђивање позитивних особина ученикове личности, као што су: систематичност, упорност, тачност, уредност, објективност, самоконтрола и смисао за самостални рад - стицање навика и умешности у коришћењу разноврсних извора знања.

Математика има за циљ да омогући ученику успешно настављање математичког образовања и самообразовање, као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Ученике треба оспособити да:

- да схвате појам квадрата рационалног броја и квадратних корена.
- умеју да одреде приближну вредност броја: $\sqrt{a}$ ($a \in \mathbb{Q}, a > 0$).
- схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру.
- упознају скуп реалних бројева као унију скупа рационалних и скупа ирационалних бројева.
- упознају појам степена и операције са степенима.
- умеју да изводе основне рачунске операције са мононимима и полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза.
- упознају правоугли координатни систем и његову примену.
- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практично примене.
- знају Питагорину теорему и умеју да примене код свих израчунавањем геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао.
- умеју да врше приближну конструкцију ма којег правилног многоугла и геометријску конструкцију појединих правилних многоуглова (са три, четири, шест, осам и дванаест страница) и да цртају друге правилне многоуглове рачунајући централни угао и преносећи га угломером.
- познају најважнија својства многоугла и троугла.
- знају најважније обрасце у вези са многоуглом и троуглом и да их могу применити у одговарајућим задацима.
- схвате појам размере дужи и својства пропорције.
- схвате појам сличности троугла и умеју да примене у једноставнијим случајевима.
- могу да преведу на математички језик и реше једноставније текстуалне задатке.
- користе елементе дедуктивног закључивања.

Оперативни задаци

Ученике треба оспособити да:

- схвате појам квадрата рационалног броја и квадратног корена
- умеју да одреде приближну вредност броја $\sqrt{a}$ ($a \in \mathbb{Q}, a > 0$) на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру
- упознају појам степена и операције са степенима (изложилац степена природан број)
- умеју да изводе основне рачунске операције с полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза (назначене у програму)
- упознају правоугли координатни систем и његову примену- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практичне примене
- знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих изучаваних геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао
- познају најважнија својства многоугла и круга; умеју да конструишу поједине правилне многоуглове (са 3, 4, 6, 8 и 12 страница) и да цртају друге правилне многоуглове рачунајући централни угао и преносећи га угломером
- знају најважније обрасце у вези с многоуглом и кругом и да умеју да их примене у одговарајућим задацима
- схвате појам размере дужи и својства пропорције

- умеју да преведу на математички језик и реше једноставније текстуалне задатке
- користе елементе дедуктивног закључивања (и изводе једноставније доказе у оквиру изучаваних садржаја).

Ред. број теме	НАЗИВ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА ПРЕМА ТИПУ					
		О	У	П	ПЗ	Укупно	
1.	Реални бројеви	6	7	2	1	16	
2.	Питагорина теорема	6	8	1	1	16	
3.	Цели и рационални алгебарски изрази (први део)	8	6	/	2	16	
4.	Многоугао	5	5	2	/	12	
5.	Цели и рационални алгебарски изрази (други део)	10	17	2	2	31	
6.	Круг	6	7	2	1	16	
7.	Зависне величине и њихово графичко представљање	7	11	1	1	20	
8.	Сличност	3	5	1	/	9	
ШКОЛСКИ ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ		I	/	/	1	1	2
		II	/	/	1	1	2
		III	/	/	1	1	2
		IV	/	/	1	1	2
УКУПНО ЧАСОВА		51	66	15	12	144	

О – обрада новог градива

У – увежбавање

П – понављање

ПЗ – проверавање знања

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

РЕАЛНИ БРОЈЕВИ

Основи ниво

- Прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне) М.А. 1.1.1.
- Упореди бројеве истог записа помажући се сликом када је то потребно М.А. 1.1.3.
- При мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу, заокругљује величине исказане датом мером М.А. 1.4.4.

Средњи ниво

- Упореди по величини бројеве записане у различитим облицима М.А. 2.1.1.

- Одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција, различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда са бројевима истог записа М.А. 2.1.2.
- Користи бројеве и бројевне изразе у једноставним, реалним ситуацијама М.А. 2.1.4.

Напредни ниво

- Одреди вредност сложенијег бројевног израза М.А. 3.1.1.
- Користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама М.А. 3.1.3.

ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА

Основни ниво

- Разликује основне врсте троуглова, зна њихове основне елементе М.А. 1.3.2.
- Уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника, на основу елемената који су непосредно задати М.А. 1.3.2.
- Уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему М.А. 1.3.2.

Средњи ниво

- Уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника, на основу елемената који се добијају применом Питагорине теореме М.А. 2.3.2.

Напредни ниво

- Користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису непосредно дати у формулацији задатка М.А. 3.3.2.
- Конструира тачке на бројевној правој које одговарају неким ирационалним бројевима М.А. 3.3.2.

ЦЕЛИ И РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ

Основни ниво

- Израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима М.А. 1.2.2.
- Сабира, одузима и множи мономе М.А. 1.2.3.

Средњи ниво

- Оперише са степенима и зна шта је квадратни корен М.А. 2.2.2.
- Сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином М.А. 2.2.3.

Напредни ниво

- Користи особине степена и квадратног корена М.А. 3.2.2.
- Зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома М.А. 3.2.3.
- Увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик М.А. 3.2.3.

МНОГОУГАО

Основни ниво

- Влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама) М.А. 1.3.1. и М.А. 1.3.2.

Средњи ниво

- Одреди број дијагонала, збир углова, обим и површину многоугла на основу елемената који су непосредно дати у задацима М.А. 2.3.2.

Напредни ниво

Користи основна својства многоугла, рачуна њихове обиме и површине са елементима који нису неопходно дати у формулацији задатка М.А. 3.3.2.

КРУГ

Основни ниво

- Влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама) М.А. 1.3.3.
- Уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника М.А. 1.3.3.

Средњи ниво

- Користи формуле за обим и површину кружног прстена М.А. 2.3.3.

Напредни ниво

- Одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину кружног лука М.А. 3.3.3.

ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ

Основни ниво

- Одреди вредност зависне величине дате таблицом или формулом М.А. 1.2.4.
- Одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обрнуто М.А. 1.5.1.

Средњи ниво

- Уочи зависност међу променљивим М.А.2.2.4.
- Зна формулу $y=kx$ и графички је интерпретира М.А.2.2.4.
- Везује појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције М.А.2.2.4.

Напредни ниво

- Одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове М.А.3.5.1.
- Разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом М.А.3.2.4.

СЛИЧНОСТ

Основни ниво

- Интуитивно схвата појам сличних троуглова (поклапањем одговарајућих углова) М.А.1.3.6.

Средњи ниво

- Користи сличност троуглова и зна израчунати непознати члан пропорције М.А.2.3.6.

Напредни ниво

- Примени сличност на правоугли троугао М.А.3.3.6.

2.3.7 Биологија

Циљ наставе биологије јесте да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о грађи и функционисању човечијег организма, развијају здравствену културу, хигијенске навике и схвате значај репродуктивног здравља.

Задаци наставе биологије су:

- схватање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства;
- развијање свести о властитом пореклу и положају у природи;
- разумевање еволутивног положаја човека;
- упознавање грађе и функционисања организма, усвајање одређене хигијенске навике, стицање одговорности за лично здравље и здравље других људи;
- схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима;
- стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- научити основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас;
- стећи знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организам као целину;
- упознати основну грађу и улогу коже;
- упознати облик и грађу костију и мишића;
- упознати грађу и функцију нервног система и чула;
- упознати грађу и функцију жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом;
- упознати грађу и функцију система органа за варење;
- упознати грађу и функцију система органа за дисање;
- упознати грађу и функцију система органа за циркулацију;
- упознати грађу и функцију система органа за излучивање и њихов значај за промет материја;
- упознати грађу и функцију система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол;
- упознати најчешћа обољења и повреде органских система човека;
- научити основна правила пружања прве помоћи;
- развијати неопходне хигијенске навике;
- схватити значај здравствене културе и репродуктивног здравља;
- схватити значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Образовни стандарди ниво постигнућа			Начини провере остварености стандарда	Број часова по теми	Број часова	
			основни	средњи	напредни			обрада	остали типови часова
I	Порекло и развој људске врсте	IX	БИ.1.3.8 БИ.1.3.9 БИ.1.3.10	БИ.2.3.5 БИ.2.3.6	БИ.3.3.5 БИ.3.3.6	Усмена провера знања	4	3	1

II	Грађа човечијег тела	IX, X, XI, XII, I, II, III, IV	БИ.1.1.4 БИ.1.2.1 БИ.1.2.2 БИ.1.2.3 БИ.1.2.4 БИ.1.2.5 БИ.1.2.6 БИ.1.2.7 БИ.1.3.1 БИ.1.3.2 БИ.1.3.3 БИ.1.3.4 БИ.1.3.5 БИ.1.3.6 БИ.1.3.7 БИ.1.3.8 БИ.1.3.9 БИ.1.5.1 БИ.1.5.4 БИ.1.5.5 БИ.1.5.6 БИ.1.5.7 БИ.1.5.8 БИ.1.5.9	БИ.2.1.3 БИ.2.2.1 БИ.2.2.2 БИ.2.2.3 БИ.2.2.4 БИ.2.2.5 БИ.2.2.6 БИ.2.2.7 БИ.2.2.8 БИ.2.2.9 БИ.2.3.1 БИ.2.3.2 БИ.2.3.3 БИ.2.3.4 БИ.2.3.5 БИ.2.3.6 БИ.2.5.1 БИ.2.5.2 БИ.2.5.3 БИ.2.5.4	БИ.3.1.4 БИ.3.2.1 БИ.3.2.2 БИ.3.2.3 БИ.3.2.4 БИ.3.2.5 БИ.3.2.6 БИ.3.2.7 БИ.3.2.8 БИ.3.3.1 БИ.3.3.2 БИ.3.3.3 БИ.3.3.4 БИ.3.5.1 БИ.3.5.2 БИ.3.5.3 БИ.3.5.4 БИ.3.5.5 БИ.3.5.6	Писмена и усмена провера знања	59	33	26
III	Репродуктивно здравље	V,VI	БИ.1.5.10 БИ.1.5.11 БИ.1.5.12 БИ.1.5.13	БИ.2.5.5	БИ.3.5.7 БИ.3.5.8	Писмена и усмена провера знања	9	5	4
УКУПНО ЧАСОВА							72	41	31

2.3.7 Хемија

Циљеви наставе хемије су:

- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, симбола, формула и једначина
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (учбеник, научно-популарни чланци, Интернет)
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за свезнањем о својствима супстанце у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способности и даљој професионалној оријентацији

Задаци наставе хемије јесу:

- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и друштва уопште

-оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком, да знају хемијску технологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина

-стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу

-стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама

-оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања

-стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема

-стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу

-омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Образовни стандарди ниво постигнућа			Начини провере остварености стандарда	Број часова по теми	Број часова	
			основни	средњи	напредни			обала	остали типови часова
I	ХЕМИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ	IX	ХЕ.1.2.9. ХЕ.1.1.10.	ХЕ.2.1.7.		Усмена провера знања	3	1	2
II	ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ	IX, X	ХЕ.1.1.1. НЕ.1.1.2. ХЕ.1.1.3. ХЕ.1.1.8. ХЕ.1.1.11. ХЕ.1.1.12.	ХЕ.2.1.7.	ХЕ.3.1.2. ХЕ.3.1.3. ХЕ.3.1.7. ХЕ.3.1.8.	Писмена и усмена провера знања	14	6	8
III	СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ (АТОМ, ОСТАЛЕ ЧЕСТИЦЕ ЈОН, МОЛ.)	X, XI, XII, I, II, III	ХЕ.1.1.4. ХЕ.1.1.5. ХЕ.1.1.6. ХЕ.1.1.8.	ХЕ.2.1.1. ХЕ.2.1.2. ХЕ.2.1.4.	ХЕ.3.1.1. ХЕ.3.1.3. ХЕ.3.1.4.	Писмена и усмена провера знања	30	13	17
IV	ХОМОГЕНЕ СМЕШЕ-РАСТВОРИ	III, IV	ХЕ.1.1.7. ХЕ.1.1.8. ХЕ.1.1.12.	ХЕ.2.1.3. ХЕ.2.1.5. ХЕ.2.1.6. ХЕ.2.1.9. ХЕ.2.1.0	ХЕ.3.1.5. ХЕ.3.1.9.	Писмена и усмена провера знања	9	4	5
V	ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ. ИЗРАЧ УНАВАЊЕ НА ОСНОВУ ХЕМИЈСКИХ РЕАКЦИЈА	V, VI	ХЕ.1.1.3. ХЕ.1.1.6.	ХЕ.2.1.8. ХЕ.2.2.2.	ХЕ.3.1.9.	Писмена и усмена провера знања	16	7	9
УКУПНО ЧАСОВА							72	31	41

2.3.7 Техничко и информатичко образовање

Циљ наставе техничког и информатичког образовања јесте:

- стицање основног техничког и информатичког образовања,
  - стицање базичне језичке, техничке и информатичке писмености,
  - стицање основних техничко-технолошких знања, умења, вештина и оспособљавање за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу,

- схватање законитости природних и техничких наука,
- упознавање са техничко-технолошки развијеним окружењем,
- развијање техничког мишљења, техничке културе, радних вештина и културе рада,
- схватање улоге информационо-комуникационих технологија (ИКТ) у различитим струкама и областима живота,
- упознавање рада на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених програма, као и њихово коришћење у свакодневном животу,
- упознавање рада на рачунару с готовим програмима,
- развијање психомоторних способности,
- развијање стваралачког и критичког мишљења,
- развијање способности практичног стварања, односно реализација сопствене идеје, према сопственом плану, чиме се афирмишу креативност и оригиналност,
- схватање важности примене науке у техници, технологији и другим облицима друштвенкорисног рада,
- савладавање основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,
- развијање прецизности у раду, упорности и истрајности приликом решавања задатака,
- стицање радних навика и оспособљавање за сарадњу и тимски рад,
- стицање знања за коришћење мерних инструмената,
- упознавање са основним особинама материјала и правилан избор материјала приликом израде модела или макете,
- упознавање графичке комуникације (коришћење техничке терминологије),– препознавање природних ресурса и њихове ограничености у коришћењу,
- упознавање с мерама заштите и потребе за обновом и унапређењем живот- ног окружења.

Задаци наставе техничког и информатичког образовања

Ученици треба да:

- комуницирају на језику технике (користе стручну терминологију и израђују технички цртеж – основним прибором и рачунаром),
- користе рачунар у прикупљању информација, као и у њиховој обради и презентацији,
- се служе мерним инструментима за мерење дужине, углова, масе, силе,
- на основу физичких, хемијских и технолошких својстава, одаберу одговарајући материјал (метал, легуру, неметал и погонски материјал) за модел или употребно средство,
- препознају елементе (компоненте) из области машинства и да их компоњују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе или употребне предмете),
- примењују одговарајуће поступке обраде материјала кроз алгоритам,
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија,
- правилно употребљавају стандардни прибор, алат и машине при обликовању елемената за моделе и употребна средства,
- одређују адекватне везе између елемената (завртањ, закивак...),
- препознају природне ресурсе, њихову ограниченост у коришћењу,
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском претварању,
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе),

- одаберу једноставнији програм за управљање рачунаром,
- примењују мере и средства за личну заштиту на раду,
- знају мере заштите и потребе за обнову и унапређивање животног окружења,
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања и знања, правилно одаберу своју будућу професију.

Писмена провера знања: препоручује се писмена провера знања у облику кратких петнаестоминутних тестова.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Број часова по теми	Број часова		
				обрада	вежбе	остали типови часа
1.	УВОД У МАШИНСКУ ТЕХНИКУ	IX	2	2	/	/
2.	ТЕХНИЧКО ЦРТАЊЕ У МАШИНСТВУ	IX, X	8	5	3	/
3.	ИНФОРМАТИЧКЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ	X, XI	14	4	10	/
4.	МАТЕРИЈАЛИ	XI	2	2	/	/
5.	МЕРЕЊЕ И КОНТРОЛА	XII	2	1	1	/
6.	ТЕХНОЛОГИЈА ОБРАДЕ МАТЕРИЈАЛА	XII	4	3	/	1
7.	МАШИНЕ И МЕХАНИЗМИ	I,II,III	16	10	4	2
8.	РОБОТИКА	III	2	1	1	/
9.	ЕНЕРГЕТИКА	III, IV	6	5	/	1
10.	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ - МОДУЛИ	IV, V, VI	16	2	14	/
УКУПНО ЧАСОВА		IX- VI	72	35	33	4

2.3.7 Физичко васпитање

Циљеви и задаци

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Општи оперативни задаци

- Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;

- Стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних циљем овог васпитно- образовног подручја;
- Формирање морално- вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада.

Посебни оперативни задаци

- Развој основних моторичких способности, првенствено гipкости, брзине и координације;
- Стицање и усавршавање моторичких учења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичења и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број часова по теми	Време реализације	Могући стандарди
1.	АТЛЕТИКА	Развијање здравствене културе, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.	Усвајање одређеног фонда моторичког знања и умења, свестрани развој и усавршавање.	6	16	22	IX, X, V, VI	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.7. ФВ.1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10.
2.	ГИМНАСТИКА	Формирање морално - вољних квалитета личности, стицање и развијање свести о потреби здравља.	Развијање физичких способности, усвајање моторичких знања, умења, навика и теоријско образовање	6	16	22	XI, III, IV, V	ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.12. ФВ.1.1.13. ФВ.1.1.14. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.18. ФВ.1.1.19.
3.	СПОРТСКЕ ИГРЕ	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	10	14	24	XII, I, II, III	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
4.	МЕРЕЊЕ ФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ	Стимулисати телесни развитак повећањем снаге мишића и даљим	Утицати на потребу за кретањем и развијањем координације гipкости и	/	4	4	IX, VI	ФВ.1.3.1 ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.

	развојем способности	снаге.					
УКУПНО ЧАСОВА			22	50	72	IX - VI	

- *ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ*

2.3.13 Шпански језик

На крају седмог разреда, ученик треба да:

- разуме изразе и упутства које наставник употребљава и прати обична и краћа обавештења;
- разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до 12 реченица, које наставник исказује природним темпом, други ученици или их чује преко звучног материјала, а који садрже познату језичку грађу обрађену током петог, шестог и седмог разреда;
- разуме једноставне песме у вези са обрађеном тематиком;
- разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и интересовањима са активностима на часу.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи;
- даље упознаје правила графиције и ортографије;
- разуме смисао краћих писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (огласи, плакати са већим бројем учесталих израза и интернационализама око 100 речи);
- издваја основне информације из краћег прилагођеног текста у вези са неком особом или догађајем (ко, шта, где, када...);
- наслути садржај неког информативног текста ако је праћен визуелним додатком.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
- ступи у дијалог и у оквиру десет реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током петог, шестог и седмог разреда;
- монолошки, без претходне припреме, али уз наставников подстицај, у десетак реченица представи себе или другога, саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише слику, лице, предмет, животињу и ситуацију.

Интеракција

Ученик треба да:

- реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања у вези са конкретном ситуацијом;
- поставља једноставна питања и одговара на њих;
- изражава допадање или недопадање; нуди и прихвата понуду, позив или извињење;
- учествује у комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.);
- тражи разјашњења када нешто не разуме;
- остварује једноставну интеракцију уз стално понављање и поновно формулисање исказа и врши корекције.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје правила графиције, ортографије и интерпункције;
- пише реченице и краће текстове на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја (биографије, краће описе догађаја из свакодневног живота);
- пише пригодне честитке, поруке и електронска писма користећи модел;
- одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се односе на обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично;
- прави спискове с различитим наменама (куповина, прославе рођендана, обавезе у току дана...).

Знања о језику

- препознаје шта је ново научио;
- схвата значај познавања језика;
- увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог страног језика;

- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);

Редни број	Наставна тема	Број часова				ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
		обрада	утврђивање	вежбање	провера	
1.	Уводни час, иницијално тестирање и анализа	/	2	1	1	IX
2.	Годишњи одмор, путовања, туризам у Шпанији	3	2	2	1	IX, X
3.	Куповина, вршњачка комуникација, рад са компјутером	5	4	3	1	X, XI
4.	Описивање догађаја из прошлости	3	2	1	1	XII
32		11	10	7	4	
5.	Зимски одмор, ја и моји другови	4	5	2	1	I, II
6.	Породица и породичне успомене	3	3	3	1	III, IV
7.	Слободно време, хоби	3	4	2	1	IV, V
8.	Знаменити људи и њихова дела	2	3	2	1	V, VI
40		12	15	9	4	
УКУПНО ЧАСОВА		72	23	25	16	8

Годишњи фонд наставних часова	I полугодиште	II полугодиште	Свега
1. Број наставних недеља	16	20	36
2. Број наставних часова	32	40	72

2.3.14 Грађанско васпитање

Циљ и задаци

Циљ програма Грађанског васпитања за 7. разред је коришћење школских искустава као платформе за увежбавање демократских процедура и развијања демократске културе која ће им требати у будућности

Задаци:

- Разумевање кључних појмова
- Схватање историјског развоја грађанских права и слобода
- Упознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина
- Разумевање улоге детета као грађанина у друштву
- Разумевање односа грађанских права појединца

- Развијање грађанске одговорности
- Подстицање ученика да се ангажују у разним акцијама
- Упознавање институције Ученичког парламента

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	Време реализације
1.	Упознавање основних елемената програма	Представљање циљева, задатака, садржаја и метода рада Поглед уназад	IX, X, XI,
2.	Грађанин	Грађанин и политика у прошлости Грађанин и политика у садашњости Одговоран и активан грађанин Дете као грађанин Породица, школа, локална заједница, држава Права Одговорност Волонтерски покрет Извођење волонтерске акције Анализа успешности волонтерске акције	XII, II
3.	Држава и власт	Држава Власт	II
4.	Ђачки парламент и иницијатива	Ђачки парламент Иницијатива	II, III, IV
5.	Завршни део	Речник Шта носим са собом	IV, V V VI

2.3.15 Православни катихизис – верска настава

Наставни предмет: ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС – ВЕРСКА НАСТАВА

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Број часова	Број часова за обраду	За утврђивање и понављање
I	Бог у кога хришћани верују јесте Св.Тојица:Отац,Син и Свети Дух(богослужбена сведочанства-крштење и евхаристија:библијска и светоотачка сведочанства)	3	2	1
II	Отац,Син и Св.Дух су три вечне, конкретне личности	4	2	2
III	Св.Тројица је један Бог(нераздељивост Божанске природе и несливеност Божанских личности)	4	2	2
IV	Узрок Божијег постојања је Отац(Библијска,евхаристијска,светоотачка и друга сведочанства).	4	2	2
V	Бог Отац изражава своје слободно постојање као љубав према другој личности-према сину и светом духу.	5	3	2
VI	Хришћанска антропологија(биће као заједница слободе)	2	1	1
VII	Антрополошке последице вере у Св Тројицу	4	2	2
VIII	Кроз литургију се појављује Св.Тројица	4	2	2
IX	Крштење и литургија као практично исповедање вере у Бога који је Св Тројица	2	1	1
X	Св.Тројица у православној иконографији.	4	2	2
УКУПНО ЧАСОВА		36	19	17

2.3.16 Изабрани спорт

Циљ и задаци

Циљ предмета физичко васпитање-изабрани спорт је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављењем спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављењем спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци

Општи оперативни задаци се не разликују од основних општих задатака физичког васпитања:

- Развој и одржавање моторичких способности ученика
- Учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта
- Стицање теоријских знања у изабраном спорту
- Познавање правила такмичења у изабраном спорту
- Формирање навика за бављење изабраним спортом

- Социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима
- Откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом.

Наставни предмет:ИЗАБРАНИ СПОРТ

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Циљеви	Оперативни задаци	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број часова по теми	Могући стандарди
1.	СПОРТСКЕ ИГРЕ ОДБОЈКА	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	13	23	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
2.	СПОРТСКЕ ИГРЕ КОШАРКА	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	14	22	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
3.	СПОРТСКЕ ИГРЕ ФУДБАЛ	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	15	21	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
4.	СПОРТСКЕ ИГРЕ РУКОМЕТ		Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	13	23	36	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.

- ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

2.3.17 Цртање, сликање и вајање**Циљ и задаци:**

Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

Ова изборна настава такође:

омогућава и подстиче развој учениковог спонтаног и креативног мишљења у областима ликовне културе;

омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;

мотивише ученике на упознавање основних елемената и закономерности ликовног језика;

развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;

ствара услове да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства;

развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење;

развија већу осетљивост за ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;

развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;

континуирано подстиче и прати интересовања за посећивањем музеја, изложби и јача потребе код ученика за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;

ствара услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;

омогућава разумевање позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја уметности;

развија способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Редни број	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска структура	обрада	Понављање, утврђивање, вежбање	систематизација	укупно
1.	Цртање	IX, X, XI	5	5	2	12
2.	Сликање	XI, XII, I, II	5	5	2	12
3.	Вајање	III, IV, V, VI	5	5	2	12
УКУПНО ЧАСОВА		IX- VI	15	15	6	36

2.3.18 Информатика и рачунарство

Циљ и задаци

Циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се

ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

Задаци наставе информатике и рачунарства су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе информатике и рачунарства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе информатике и рачунарства буду у пуној мери реализовани
- упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- подстицање креативног рада са рачунаром;
- оспособљавање за рад на рачунару.
- **Оперативни задаци**
- Ученици треба да се:
  - оспособе за примену рачунара у области информација и комуникација;
  - упознају са опасностима на Интернету и начинима заштите од њих;
  - упознају са основама програма за снимање и обраду звука;
  - упознају са основама програма за снимање и обраду видео записа;
  - оспособе за израду мултимедијалних презентација;
  - оспособе за писање једноставних програма;
  - упознају са основама програма за цртање и графички дизајн;
  - упознају са образовним софтвером.
- **Наставни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО**

Редни број наставне јединице	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по теми	Број часова		
			Обрада новог градива	утврђивање	Други типови часа
1.	Интернет	6	4	1	1
2.	Обрада звука	4	3	1	/
3.	Обрада видео записа	6	4	1	1
4.	Израда презентација	10	5	1	4
5.	Изборни модул	10	6	1	3
УКУПНО ЧАСОВА		36	22	5	9

2.3.19 Матерњи језик са елементима Националне културе – Ромски језик

Оперативни задаци:

- ученици треба да савладају разумљиво, брзо, гласно читање и читање у себи,
- богаћење активног речника ученика,
- плански развијати усмено и писмено изражавање ученика,
- ученици треба да препознају и опишу језичке појаве,
- вежбање правописа у вези са правилима језика.

Култура изражавања

Усмено изражавање

- Даље вежбање форми научених у ранијим разредима.

- Настављање приче по датом уводу.
- Представљање природе, наизменично решавање динамичних и статичких слика и сцена у описима приповедака Рома.
- Целе године вежбати усвајање речи.

Писмено изражавање

- Вежбање састављања концепта о обрађеном тексту.
- Препричавање обрађеног текста у другом глаголском времену и другом лицу.
- Вежбање описног састава на основу знања из предходних разреда.
- Вежбање писања писама. Писање дневника.

Орјентациони распоред годишњег фонда часова

1. Рад на тексту – 17
2. Говорне вежбе – 12
3. Писмене вежбе – 8
4. Писмени задаци – 4
5. Граматика са правописом – 17
6. Лектира – 4
7. Историја и култура Рома – 6
8. Систематизација - 4

2.4 ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ И ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА VIII РАЗРЕД

- ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

2.4.1 Српски језик

Циљ:

Циљ наставе српског језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци:

стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе српског језика сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе српског језика буду у пуној мери реализовани; развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује; описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика; поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика; упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика; оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца); оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова; усвајање основних функционалних појмова и теоријских појмова из књижевности, позоришне и филмске уметности; подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво; подстицање,

неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др).

Оперативни задаци:

даље овладавање знањима из граматике, стилистике, лексикологије, историје књижевног језика, дијалектологије; развијање позитивног односа према дијалектима (свом и другима), као и потребе да се усваја, негује и развија књижевни језик; даље усвајање ортоепске, ортографске, граматичке, лексичке и стилске норме српског језика; развијање критичког односа према језику и садржини текстова из свакодневног живота; развијање осетљивости на манипулацију језиком (нарочито у виду бирократског језика и језика реклама); формирање критеријума за самосталан избор, анализу и процену уметничких дела приступачних овом узрасту; ситематизација знања о књижевнотеоријским појмовима; овладавање расправом као обликом усменог и писаног изражавања; обнављање и систематизовање знања из свих подручја.

Уџбеници и приручници:

ИК Клет, Београд: Читанка „Речи мудрости“ за 8. разред основне школе, аутори Зорица Несторовић и Златко Грушановић; Граматика 8, аутор Весна Ломпар; Радна свеска уз Граматику 8, аутор Весна Ломпар.

Наставни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА			ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
		обрада новог градива	други типови часа	укупно	
1.	Кад се сретну сан и јава Језичка култура 4 Књижевност 5 Граматика 2 Језик 5 Правопис 1	8	9	17	IX
2.	Земља тврда, а небо високо Језичка култура 7 Књижевност 8 Граматика 2 Правопис 1	10	8	18	X
3.	Усправна земља Језичка култура 1 Књижевност 10 Граматика 6 Правопис 1	10	8	18	XI
4.	Говорити о љубави, то је већ помало волети Језичка култура 4 Књижевност 4 Граматика 5	8	5	13	XII
5.	Савиним стопама Језичка култура 2	8	4	12	I

	Књижевност 5 Граматика 5				
6.	Цео свет је позорница Језичка култура 2 Књижевност 8 Граматика 4	8	6	14	II
7.	Мрвица детињства Језичка култура 7 Књижевност 4 Граматика 3 Правопис 2	4	12	16	III
8.	Кућа поред пута Језичка култура 2 Књижевност 4 Граматика 5 Језик Правопис	4	7	11	IV
9.	Кућа поред пута Језичка култура 8 Књижевност 6 Граматика 2 Правопис 1	4	13	17	V
УКУПНО ЧАСОВА		67	73	136	IX - VI

НАСТАВНА ТЕМА	СТАНДАРДИ
ГРАМАТИКА	CJ.1.3.5 CJ.1.3.8. CJ.1.3.9. CJ.1.3.16 CJ.2.3.3. CJ.2.3.7 CJ.2.3.8. CJ.3.3.1. CJ.3.3.6 CJ.1.3.6. CJ.1.3.11. CJ.2.3.5. CJ.2.3.6. CJ.3.3.3. CJ.3.3.5. CJ.1.3.1. CJ.1.3.3. CJ.2.3.1. CJ.2.3.4 CJ.3.3.4. CJ.3.3.8. CJ.1.3.1.8. CJ.1.3.19. CJ.1.3.20. CJ.2.3.1. CJ.2.3.4. CJ.3.3.7. CJ.3.3.8.
КЊИЖЕВНОСТ	CJ.1.2.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.1.3.21 CJ.1.4.1. CJ.1.4.7. CJ.2.1.5. CJ.2.1.7. CJ.2.4.6. CJ.2.4.8 CJ.2.4.9. CJ.3.1.2. CJ.3.1.2. CJ.3.4.1 CJ.3.4.4 CJ.1.4.5. CJ.1.4.8. CJ.1.4.9. CJ.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.3.4.2. CJ.3.4.4. CJ.3.4.7. CJ.1.4.6. CJ.1.4.6. CJ.3.1.4. CJ.3.4.5. CJ.3.4.8.
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	CJ.1.2.1 CJ.1.1.2. CJ.1.2.4. CJ.1.2.9. CJ.2.2.3. CJ.2.1.5. CJ.3.2.1. CJ.3.2.4 CJ.3.2.3 CJ.3.3.8. CJ.1.2.5. CJ.1.3.20. CJ.1.3.21. CJ.2.3.9. CJ.2.3.10. CJ.2.3.11. CJ.3.3.7. CJ.3.3.8.
ПРАВОПИС	CJ.1.2.1. CJ.1.2.7. CJ.2.2.3. CJ.2.3.11. CJ.3.2.1 CJ.3.2.4. CJ.3.2.2. CJ.3.2.5. CJ.2.2.1. CJ.2.2.5.
ОРТОЕПИЈА	CJ.1.1.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.2.1.1. CJ.2.1.4. CJ.3.1.1. CJ.3.1.2. CJ.1.1.3. CJ.1.1.7. CJ.1.1.8. CJ.2.1.6. CJ.2.1.7. CJ.3.1.3. CJ.3.1.4.

2.4.2 Енглески језик

Циљеви

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о занчају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Оперативни задаци

Разумевање говора

На крају осмог разреда, ученик треба да:

- препознаје интонације које исказују различита емотивна стања и имплицитне намере саговорника;
- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог и већ активно усвојеног вокабулара;
- разуме дијалоге и монолошка излагања до једног минута, исказане природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који углавном садрже претходно обрађену језичку грађу;
- разуме саговорника у телефонском разговору, у оквиру раније обрађених говорних чинова;
- разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене актуелних песама примерених учениковом узрасту и укусу.

Усмено изражавање и интеракција

Ученик треба да:

- савлада изговор гласова;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме;
- спонтано користи устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;
- спонтано ступа у разговор у оквиру обрађене тематике и говорних чинова;

- поставља питања предвиђена Програмом, а која се односе на садржај обрађеног дијалога или наративног текста, на свакодневне ситуације, на догађаје у прошлости, на намере саговорника или на предмет његовог интересовања;
- ступи у једноставан разговор релефоном;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица, исказе мишљење о низу питања;
- у неколико реченица исприча лични доживљај у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- у неколико реченица исприча садржај дијалога или наративног текста;
- даје императивне исказе у комуникацији;
- интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скиचे.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- савлада технике читања;
- савлада правила читања, као и најзначајније неправилности;
- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
- разуме елементе нечије биографије, односно *curriculum vitae*;
- разуме, глобално и селективно, разноврсне садржаје неформалног писма;
- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од углавном познате језичке грађе;
- разуме логичке односе између реченица и дужих целина;
- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и изванредан број непознатих речи.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- савлада основна правила ортографије и карактеристичне изузетке;
- пише свој *curriculum vitae* (формуларског типа);
- пише кратке саставе, посебно оне у којима се приповедају догађаји у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- пише краће целине на основу датих елемената, визуелног или звучног подстицаја и исказе своје мишљење о теми;
- пише електронске поруке и краћа неформална писма разноврсног садржаја;
- преприча и преформулише садржај обрађеног дијалога или текста уз издвајање битних елемената и поштовање логичких односа између делова текста.

Наставни предмет: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА		Време реализације		
		обрада новог градива	понављање, утврђивање вежбање	Провера знања	свега часова	
1.	People and Places	4	5	1	10	IX, X
2.	Fact and Fictio	4	5	2	11	X, XI
3.	Changes	5	5	2	12	XI, XII, I
4.	Talking points	5	6	1	12	I, II

5.	New horizons	5	5	2	12	III, IV
6.	Just imagine!	4	5	2	11	IV, V
УКУПНО ЧАСОВА		27	31	10	68	IX - VI

2.4.3 Ликовна култура

Циљеви

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- развијање памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварање услова да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовног - визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијање ученикових потенцијала у области ликовности и визуелности, те помагање у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијање љубави према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- стварање интересовања и потребе за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да ученици осетљивост за ликовне и визуелне вредности које стичу у настави, примењују раду и животу;
- развијање сензибилности за лепо писање;
- развијање моторичких способности ученика.

Оперативни задаци:

- се оспособе да опажају и представљају: слободне композиције визуелне метафорике, контраста, јединства и доминанте у простору фантастике;
- формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена;
- се ликовно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	БРОЈ ЧАСОВА				СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА
			обрада новог градива	понављање, утврђивање, увежбавање	систематизација	укупно	
1.	СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ	IX	3	2	/	5	ЛК.3.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.4. ЛК.3.2.3. ЛК.3.3.2. ЛК.3.3.4.
2.	ВИЗУЕЛНА МЕТАФОРИКА и споразумевање	X	5	2	/	7	ЛК.3.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.4. ЛК.3.2.3. ЛК.3.3.1. ЛК.3.3.2. ЛК.3.3.3. ЛК.3.3.4.
3.	КОНТРАСТ, ЈЕДИНСТВО И ДОМИНАНТА У ПРОСТОРУ	XI, XII, I,II III,IV	10	5	1	16	ЛК.3.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.4. ЛК.3.3.2. ЛК.3.3.4.
4.	СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ И ФАНТАСТИКА	IV	4	1	1	6	ЛК.3.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.3.2.4. ЛК.3.2.3. ЛК.3.3.1. ЛК.3.3.2. ЛК.3.3.3. ЛК.3.3.4.
УКУПНО ЧАСОВА		IX- VI	22	10	2	34	

2.4.4 Музичка култура

Наставна тема	Садржаји	Број часова			Време реализације	Активности		Праћење постигнућа
		обрада новог градива	утврђивање	укупно		наставник	ученик	
Певањем и свирањем упознајемо музику	- обрада песама по слуху и са нотног текста	9	4	13	IX - VI	- музички описмењује ученике - упућује ученике на изражајно извођење музике - развија гласовне могућности ученика	певају по слуху и са нотног текста песме - усвајају нове елементе музичке писмено сти	праћење напредка - усмене провере знања основних муз. појмова мотиви саност ангажовање

Музичко-сценски жанрови	- обрада музичко-сценских жанрова, као што су опера, оперета, мјузикл, балет	6	4	10	IX - VI	упућује на препознавање музичко-сценских жанрова - оспособљава ученике за разумевање муз. порука	упознају музичко-сценске жанрове; - слушају вредна дела уметничке емустике	квизови препознавања дела, мотиви саност ангажовање
Музичко-стилска раздобља	слушање музике романтизма, музике XX века, џез, рок и музике на филму, радију и телевизији	7	4	11	IX - VI	упућује ученике на аналитичко слушање музике, као и на препознавање карактеристика везаних за музичко-стилска раздобља	- сазнају карактеристике различитих муз. епоха	квизови препознавања музичких епоха мотиви саност ангажовање
УКУПНО ЧАСОВА		22	12	34	IX – VI			

2.4.5 Историја

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века
- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века на српском и југословенском простору
- стекну основна знања о историји европских и ваневропских држава у периоду од друге половине XIX до краја XX века
- разумеју најзначајније политичке идеје историјског периода од друге половине XIX до краја XX века
- стекну основна знања о знаменитим личностима периода од друге половине XIX до краја XX века у општој и националној историји
- се упознају са културним и научнотехнолошким достигнућима на српском, југословенском, европском и ваневропском простору у периоду од друге половине XIX до краја XX века
- разумеју да национална историја представља саставни део опште историје
- развијају истраживачки дух и критички однос према прошлости и оспособе се да препознају различита тумачења истих историјских догађаја
- разумеју узроке и последице најважнијих историјских појава у периоду од друге половине XIX до краја XX века
- овладају вештином коришћења историјских карата за период од друге половине XIX до краја XX века
- науче да повезују различите историјске садржаје (личности, догађаје, појаве и процесе) са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
- поседују свест о повезаности појава из прошлости са појавама из садашњости.

Наставни предмет: ИСТОРИЈА

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	БРОЈ ЧАСОВА			СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА			Време реализације
		обрада новог градива	други типови часа	укупно	Основни ниво	Средњи ниво	Напредн и ниво	
1.	СВЕТ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XIX И ПОЧЕТКОМ XX ВЕКА	3	3	6	ИС.1.1.2, ИС.1.1.6 ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4 ИС.1.2.5	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.3 ИС.2.1.4 ИС.2.1.6 ИС. 2.2.1 ИС. 2.2.2 ИС.2.2.4 ИС. 2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.4 ИС. 3.2.5	IX
2.	СРБИЈА, ЦРНА ГОРА И СРБИ У ХАБЗБУРШКОМ И ОСМАНСКОМ ЦАРСТВУ ОД БЕРЛИНСКОГ КОНГРЕСА ДО ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА	8	5	14	ИС.1.1.5, ИС.1.1.7 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4 ИС.1.2.5	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.2 ИС.2.1.4 ИС.2.1.6 ИС. 2.2.2 ИС. 2.2.4 ИС. 2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.3 ИС. 3.2.4	IX, X, XI,
3.	ПРВИ СВЕТСКИ РАТ И РЕВОЛУЦИЈЕ У РУСИЈИ И ЕВРОПИ	3	3	6	ИС.1.1.6 ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4 ИС.1.2.5 ИС.1.2.6	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.2 ИС.2.1.4 ИС.2.1.6 ИС. 2.2.2 ИС. 2.2.4 ИС. 2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.3 ИС. 3.2.5	XI, XII
4.	СРБИЈА И ЦРНА ГОРА У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ	3	3	6	ИС.1.1.5, ИС.1.1.7 ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4 ИС.1.2.5 ИС.1.2.7 ИС.1.2.8	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.2 ИС.2.1.4 ИС.2.1.5 ИС.2.1.6 ИС. 2.2.1 ИС. 2.2.2 ИС.2.2.4 ИС. 2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.4 ИС.2.2.5 ИС. 3.2.7	XII
5.	СВЕТ ИЗМЕЂУ ПРВОГ И ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	5	3	8	ИС.1.1.5, ИС.1.1.6 ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4 ИС.1.2.7 ИС.1.2.8	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.3 ИС.2.1.4 ИС.2.1.6 ИС. 2.2.1 ИС. 2.2.2 ИС. 2.2.4 ИС.2.2.5	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.4 ИС. 3.2.5 ИС.3.2.7	I, II
6.	ЈУГОСЛОВЕНСКА КРАЉЕВИНА	3	2	5	ИС.1.1.7 ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4 ИС.1.2.7 ИС.1.2.8	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.2 ИС.2.1.4 ИС.2.1.5 ИС.2.1.6 ИС. 2.2.1 ИС. 2.2.2 ИС. 2.2.5	ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.4 ИС. 3.2.5 ИС.3.2.7	II, III
7.	ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ – ТОТАЛНИ РАТ	3	3	6	ИС.1.1.6 ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4 ИС.1.2.5	ИС. 2.1.1 ИС. 2.1.3 ИС.2.1.4 ИС.2.1.6 ИС. 2.2.1 ИС. 2.2.2 ИС. 2.2.5	ИС.3.1.2 ИС.3.1.3 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС. 3.2.1 ИС. 3.2.2 ИС. 3.2.4 ИС. 3.2.5	III

8.	ЈУГОСЛАВИЈА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ	4	4	8	ИС 1.1.7 ИС 1.1.8 ИС 1.1.9 ИС 1.1.10 ИС 1.2.1 ИС 1.2.3 ИС 1.2.4 ИС 1.2.5	ИС 2.1.1 ИС 2.1.2 ИС 2.1.4 ИС 2.1.5 ИС 2.2.1 ИС 2.2.2 ИС 2.2.5	ИС 3.1.2 ИС 3.1.3 ИС 3.1.5 ИС 3.1.6 ИС 3.2.1 ИС 3.2.2 ИС 3.2.4 ИС 3.2.5	III, IV
9.	СВЕТ ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	2	1	3	ИС 1.1.8 ИС 1.1.9 ИС 1.1.10 ИС 1.2.1 ИС 1.2.3 ИС 1.2.4 ИС 1.2.5	ИС 2.1.1 ИС 2.1.3 ИС 2.1.5 ИС 2.2.2 ИС 2.2.4 ИС 2.2.5	ИС 3.1.2 ИС 3.1.3 ИС 3.1.5 ИС 3.1.6 ИС 3.2.1 ИС 3.2.2 ИС 3.2.4 ИС 3.2.5	IV, V
10.	ЈУГОСЛАВИЈА ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	3	3	6	ИС 1.1.6 ИС 1.1.7 ИС 1.1.9 ИС 1.1.10 ИС 1.2.1 ИС 1.2.3 ИС 1.2.4 ИС 1.2.5 ИС 1.2.7 ИС 1.2.8	ИС 2.1.1 ИС 2.1.3 ИС 2.1.5 ИС 2.2.1 ИС 2.2.2 ИС 2.2.5	ИС 3.1.2 ИС 3.1.3 ИС 3.1.5 ИС 3.1.6 ИС 3.2.1 ИС 3.2.2 ИС 3.2.4 ИС 3.2.5	V
УКУПНО ЧАСОВА		37	31	68	IX - VI			

2.4.6 Географија

Циљеви и задаци

Циљ настава географије у VIII разреду основне школе је да ученицима пружи знања и објашњења о географским појавама, објектима и процесима на територији наше државе. Ослањајући се на претходно стечена знања и умења ученика настава географије омогућава тумачење и разумевање сложених друштвеногеографских промена и процеса у нашој држави, на Балканском полуострву, Европи и свету.

Задаци наставе географије су вишеструки и њиховим остваривањем ученици се оспособљавају да стичу и развијају знања и разумевања, умења и ставове према националним вредностима и достигнућима.

Кроз наставу географије ученици треба да:

- одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету;
- овладају елементарним знањима о природногеографским и друштвеногеографским објектима, појавама и процесима на територији Републике Србије;
- схватају и разумеју закономерни развој географске средине као резултат интеракције природних појава, процеса и човека;
- упознају природне лепоте и културну баштину наше земље;
- упознају природне и друштвене карактеристике географске регије у којој живе и повезују појаве и процесе на националном и глобалном нивоу;
- повезују знања из географије са знањима из сродних наставних предмета;
- схватају потребу и значај очувања природе и природних ресурса;
- развијају међусобно уважавање, сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група и да доприносе друштвеној кохезији;
- подржавају процесе међународне интеграције наше земље;
- користе различите изворе информација и уочавају њихову важност у географским сазна да се оспособљавају да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке;

- развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски;
- да се обуче техникама тимског/групног рада и групног одлучивања;

Наставни предмет: ГЕОГРАФИЈА

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Образовни стандарди-нивои постигнућа			Начини провере остварености стандарда	Време реализације	Број часова по теми	обрада	понављање	провера
		основни	средњи	напредни						
I	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА СРБИЈЕ	ГЕ 1.4.2	ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.4.1.	речне везе, везови, везови и везови	IX	3	2	1	/
II	ПРИРОДНО-ГЕОГРАФСKE ОДЛИКЕ СРБИЈЕ	ГЕ 1.4.2	ГЕ 2.1.4. ГЕ 2.4.1. ГЕ 2.1.2. ГЕ 2.1.3.	ГЕ 3.2.2. ГЕ 3.4.1. ГЕ 3.1.1.	писмена и усмена провера знања	XI XII X IX	26	13	10	3
III	СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА СРБИЈЕ	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.3.1. ГЕ 1.4.1.	ГЕ 2.1.2. ГЕ 2.1.3. ГЕ 2.1.4. ГЕ 2.3.1	ГЕ 3.3.1.	писмена и усмена провера знања	I, II	9	6	2	1
IV	ПРИВРЕДА СРБИЈЕ	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.3.2. ГЕ 1.4.1.	ГЕ 2.1.3. ГЕ 2.1.4. ГЕ 2.4.1	ГЕ 3.1.1. ГЕ 3.3.2. ГЕ 3.4.1.	писмена и усмена провера знања	II, III I V	14	9	4	1
V	СРБИ ВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ	ГЕ 1.3.1. ГЕ 2.3.1.	ГЕ 2.1.3. ГЕ 2.3.1.	ГЕ 3.3.1.	писмена и усмена провера знања	IV	6	2	4	/
VI	СРБИЈА У САВРЕМЕНИМ ИНТЕГРАЦИЈСКИМ ПРОЦЕСИМА	ГЕ 1.1.3. ГЕ 1.4.2.	ГЕ 2.3.2. ГЕ 2.1.3.	ГЕ 3.3.1. ГЕ 3.4.2.	писмена и усмена провера знања	V	4	2	1	1
VII	ЗАВИЧАЈНА ГЕОГРАФИЈА	ГЕ 1.1.3 ГЕ 1.3.1. ГЕ 2.1.2.	ГЕ 2.3.1. ГЕ 2.4.1. ГЕ 2.1.2.	ГЕ 3.1.1. ГЕ 3.3.2.	писмена и усмена провера знања	V, VI	6	3	3	/
УКУПНО ЧАСОВА							68	37	25	6

2.4.7 Физика

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне законе природе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за

активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани,
- развијање функционалне писмености,
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици,
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона,
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама путем истраживања,
- подстицање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности и критичког мишљења,
- развијање вештине јасног и прецизног изражавања,
- развијање логичког и апстрактног мишљења,
- разумевање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења,
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја,
- развијање способности за примену знања из физике,
- уочавање и разумевање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине,
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи,
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу (време, маса, температура, рад, енергија, количина наелектрисања, електрични напон и струја) од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером (брзина, убрзање, сила, јачина електричног и магнетног поља ...),
- уме да слаже и разлаже силу, јачину електричног поља...
- разликује различите врсте кретања (транслаторно, осцилаторно, таласно) и да зна њихове карактеристике,
- зна основне карактеристике звука и светлости,
- зна да је брзина светлости у вакууму највећа постојећа брзина у природи,
- разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто,
- примењује законе одржања (масае, енергије, количине наелектрисања),
- зна услове за настанак струје и Омов закон,
- прави разлику између температуре и топлоте,
- уме да рукује мерним инструментима,
- користи јединице Међународног система (СИ) за одговарајуће физичке величине.

Наставни предмет: ФИЗИКА

број наставне	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Број часова по теми	Број часова	Стандарди			
					Н	И	С	Д

				обрада	други типови часа	Лабораторijske вежбе			
1.	Осцилаторно и таласно кретање	IX	8	4	3	1	ФИ1.2.1	ФИ2.1.1 ФИ2.1.2 ФИ2.2.2 ФИ2.2.3 ФИ2.5.1	ФИЗ.2.1 ФИЗ.2.2 ФИЗ.2.3 ФИЗ.2.4 ФИЗ.2.5
2.	Светлосне појаве	X,XI	15	7	6	2	ФИ1.2.1 ФИ1.2.3	ФИ2.4.3.	ФИЗ.2.5 ФИЗ.2.6 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.2
3.	Електрично поље	XI, XII	10	5	5		ФИ1.1.2	ФИ2.3.1 ФИ2.4.1 ФИ2.4.3 ФИ2.5.3 ФИ2.6.1 ФИ2.6.2	
4.	Електрична струја	I,II, III	19	8	8	3	ФИ1.3.1 ФИ1.4.1 ФИ1.4.2 ФИ1.4.3 ФИ1.7.1 ФИ1.7.2	ФИ2.3.1 ФИ2.3.2 ФИ2.3.3 ФИ2.3.4 ФИ2.3.5 ФИ2.3.6 ФИ2.4.1 ФИ2.4.3 ФИ2.5.2 ФИ2.5.3 ФИ2.6.1 ФИ2.6.3 ФИ2.7.1 ФИ2.7.2 ФИ2.7.3	ФИЗ.3.1 ФИЗ.4.1 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.1 ФИЗ.7.4 ФИЗ.7.4 ФИЗ.7.4
5.	Магнетно поље	III,IV	6	4	2		ФИ1.1.2 ФИ1.3.2	ФИ2.4.1 ФИ2.4.3 ФИ2.6.1	
6.	Елементи атомске и нуклеарне физике	V	8	5	3				
7.	Физика и савремени свет	V	2	2	0				
УКУПНО ЧАСОВА			68	35	27	6			

2.4.8 Математика

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Задаци наставе математике јесу:

да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу.

да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;

да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;

да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;

да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику; да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;

да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;

да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;

да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;

да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама; да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;

да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика; да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања.

Наставни предмет: МАТЕМАТИКА

Ред. број теме	НАЗИВ ТЕМЕ	БРОЈ ЧАСОВА ПРЕМА ТИПУ					
		О	У	П	ПЗ	Укупно	
1.	Сличност троуглова	2	4	1	/	7	
2.	Тачка, права и раван	6	3	2	1	12	
3.	Линеарне једначине са једном непознатом	4	6	1	/	11	
4.	Призма	6	6	1	1	14	
5.	Линеарне неједначине са једном непознатом	2	5	1	/	8	
6.	Пирамида	7	9	1	1	18	
7.	Линеарна функција	5	6	1	1	13	
8.	Графичко представљање статистичких података	3	5	1	/	9	
9.	Систем линеарних једначина са две непознате	5	6	/	1	12	
10.	Ваљак	3	4	/	1	8	
11.	Купа	4	5	2	/	11	
12.	Лопта	2	2	1	/	5	
ШКОЛСКИ ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ		I	/	/	1	1	2
		II	/	/	1	1	2
		III	/	/	1	1	2
		IV	/	/	1	1	2

СВЕГА	49	61	16	10	136
--------------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------

О – обрада новог градива

У – увежбавање

П – понављање

ПЗ – проверавање знања

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРД

СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА

Основни ниво :

- влада појмом сличности геометријских фигура М.А. 1.3.1.
- разуме појам пропорционалности М.А. 1.3.1.
- влада ставовима о сличности троуглова М.А. 1.3.1.
- користи Талесову теорему на једноставним примерима М.А. 1.3.1.

Средњи ниво :

- уме да примењује особине сличности на правоугли троугао М.А. 2.3.6.
- уме да пореди троуглова по сличности и одређује коефицијент сличности М.А. 2.3.6.
- уме да примени Талесову теорему на сложенијим примерима М.А. 2.3.6.

Напредни ниво :

- уме да примењује особине сличности и Талесову теорему у решавању практичних животних проблема М.А. 3.3.6.

ТАЧКА, ПРАВА, РАВАН

Основни ниво :

- влада појмовима тачка, права и раван М.А. 1.3.1.
- уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор М.А. 1.3.1.
- разликује паралелне и нормалне праве М.А. 1.3.1.
- одређује међусобни положај тачке, праве и равни М.А. 1.3.1.
- препознаје ортогоналну пројекцију М.А. 1.3.1.
- препознаје полиедар М.А. 1.3.1.

Средњи ниво :

- уме да „види“ простор М.А. 2.3.2.
- посматрањем модела уочава међусобне односе тачака, правих и равни и исте зна приказати цртежом М.А. 2.3.2.
- одређује растојање тачака и њихових пројекција М.А. 2.3.2.
- уме да користи особине полиедра М.А. 2.3.4.

Напредни ниво :

- уме да решава комбинаторне задатке М.А. 3.3.1.
- закључује користећи особине паралелних и нормалних правих и равни М.А. 3.3.1.
- примењује научено у решавању практичних животних проблема М.А. 3.3.2.

ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ

Основни ниво:

- препознаје једнакост М.А. 1.2.1.
- уме да провери решење линеарне једначине са једном непознатом М.А. 1.2.1.
- решава линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану М.А. 1.2.1.

Средњи ниво:

- решава сложеније линеарне једначине М.А. 2.2.1.
- примењује једначине у једноставнијим текстуалним задацима М.А. 2.2.1.

Напредни ниво:

- саставља и решава сложеније линеарне једначине М.А. 3.2.1.
- користи једначине решавајући сложеније текстуалне задатке М.А. 3.2.5.

ПРИЗМА

Основни ниво:

- влада појмовима коцка и квадар, М.А. 1.3.4.
- уочава њихове моделе у реалним ситуацијама М.А. 1.3.4.
- зна њихове основне елементе М.А. 1.3.4.
- рачуна њихову површину и запремину М.А. 1.3.4.

Средњи ниво:

- влада појмом призме М.А. 2.3.4.
- рачуна површину и запремину призме када су неопходни елементи непосредно дати М.А. 2.3.4.

Напредни ниво:

- израчунава површину и запремину призме када неопходни елементи нису непосредно дати М.А. 3.3.4.

ЛИНЕАРНЕ НЕЈЕДНАЧИНЕ СА ЈЕДНОМ НЕПОЗНАТОМ

Основни ниво:

- препознаје неједнакост М.А. 1.2.1.
- решава линеарне неједначине у којима се непозната појављује само у једном члану М.А. 1.2.1.
- записује скуп решења М.А. 1.2.1.

Средњи ниво:

- решава сложеније линеарне неједначине М.А. 2.2.1.
- примењује неједначине у једноставнијим текстуалним задацима М.А. 2.2.1.

Напредни ниво:

- саставља и решава сложеније линеарне неједначине М.А. 3.2.1.
- користи неједначине решавајући сложеније текстуалне задатке М.А. 3.2.5.

ПИРАМИДА

Основни ниво:

- влада појмом пирамиде М.А. 1.3.4.
- уочава њене моделе у реалним ситуацијама М.А. 1.3.4.
- зна њене основне елементе М.А. 1.3.4.

Средњи ниво:

- рачуна површину и запремину пирамиде када су неопходни елементи непосредно дати М.А. 2.3.4.

Напредни ниво:

- израчунава површину и запремину пирамиде када неопходни елементи нису непосредно дати М.А. 3.3.4.

ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА

Основни ниво:

- податке из табеле прикаже графиканом и обрнуто М.А. 1.5.1.
- одређује вредност функције дате таблицом или формулом М.А. 1.5.2 и М.А. 1.5.3.

Средњи ниво:

- уочава зависност међу променљивим М.А. 2.2.4.
- зна функцију $y=kx+n$ и графички интерпретира њена својства М.А. 2.2.4.

Напредни ниво:

- зна функцију $y=kx+n$ и графички интерпретира њена својства М.А. 3.2.4.
- користи особине функција М.А. 3.5.2. и М.А. 3.5.3.

ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА

Основни ниво:

- прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле и одреди минимум и максимум зависне величине М.А. 1.5.1. и М.А. 1.5.2.

Средњи ниво:

- чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по неком критеријуму М.А. 2.5.2.
- обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички М.А. 2.5.3.
- представља средњу вредност медијаном М.А. 2.5.3.

Напредни ниво:

- тумачи дијаграме и табеле М.А. 3.5.2.
- прикупи, обради податке и сам састави дијаграм или табелу М.А. 3.5.3.
- црта график којим представља међусобну зависност величина М.А. 3.5.3.

СИСТЕМ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ

Основни ниво:

- препознаје једнакост М.А. 1.2.1.
- уме да провери решења система линеарних једначина са две непознате М.А. 1.2.1.

Средњи ниво:

- решава системе линеарних једначина са две непознате М.А. 2.2.1.
- примењује једначине у једноставнијим текстуалним задацима М.А. 2.2.5.

Напредни ниво:

- саставља и решава системе линеарних једначина са две непознате М.А. 3.2.1.
- користи системе линеарних једначина решавајући сложеније текстуалне задатке М.А. 3.2.5.

ВАЉАК

Основни ниво:

- влада појмом ваљка М.А. 1.3.5.
- уочава његове моделе у реалним ситуацијама М.А. 1.3.5.
- зна његове основне елементе М.А. 1.3.5. и М.А. 1.3.3.

Средњи ниво:

- рачуна површину и запремину ваљка када су неопходни елементи непосредно дати М.А. 2.3.5.

Напредни ниво:

- израчунава површину и запремину ваљка када неопходни елементи нису непосредно дати М.А. 3.3.5.

КУПА

Основни ниво:

- влада појмом купе М.А. 1.3.5.
- уочава њене моделе у реалним ситуацијама М.А. 1.3.5.
- зна њене основне елементе М.А. 1.3.5.

Средњи ниво:

- рачуна површину и запремину купе када су неопходни елементи непосредно дати М.А. 2.3.5.

Напредни ниво:

- израчунава површину и запремину купе када неопходни елементи нису непосредно дати М.А. 3.3.5.

ЛОПТА

Основни ниво:

- влада појмом купе М.А. 1.3.5.
- уочава њене моделе у реалним ситуацијама М.А. 1.3.5.
- зна њене основне елементе М.А. 1.3.5.

Средњи ниво:

- рачуна површину и запремину купе када су неопходни елементи непосредно дати М.А. 2.3.5.

Напредни ниво:

- израчунава површину и запремину купе када неопходни елементи нису непосредно дати

М.А. 3.3.5.

2.4.9 Биологија

Циљ наставе биологије у основној школи јесте да осигура да сви ученици стекну базичну језичку научну писменост и да напредују у реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја развију знања, вештине и умења из области екологије и заштите животне средине, уз примену концепта одрживог развоја.

Задаци наставе биологије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду и у пуној мери реализовани,
- упознавање еколошких појмова,
- стицање и проширивање знања о животној средини,
- развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине,
- усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- упознају појам биолошке разноврсности и њен значај за опстанак и еволуцију живог света на земљи,
- науче и схвате нивое организације живог света у природи,
- упознају предмет истраживања екологије и њен значај,
- упознају компоненте животне средине,
- упознају еколошке факторе и њихов значај за живи свет,
- схвате основне односе исхране и повезаност живих бића у ланцима исхране,
- схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамику односа материје и енергије,
- схвате значај еколошке равнотеже за одржавање екосистема,
- упознају основне типове екосистема и животне услове у њима,
- стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине екосистема,
- упознају глобалне последице загађивања животне средине,
- упознају појам и концепцију одрживог развоја,
- разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине,
- упознају природне ресурсе, њихову ограниченост и значај њиховог рационалног коришћења,
- изграде ставове, развијају знања и умења важна за заштиту животне средине и допринос одрживом развоју,
- развијају еколошку, здравствену културу и културу живљења дице њеног нарушавања.

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Образовни стандарди ниво постигнућа			Начини провере остварености стандарда	Број часова по теми	Број часова	
			основни	средњи	напредни			обрада	остали типови часова
I	Увод	IX	БИ.1.3.10. БИ.1.3.9.	БИ.2.1.4. БИ.2.3.5.	БИ.3.1.5. БИ.3.4.1.	Усмена провера	6	4	2

			БИ.1.4.1. БИ.1.4.2. БИ.1.1.5. БИ.1.3.8.	БИ.2.3.6. БИ.2.4.1. БИ.2.4.2.		знања			
II	Екологија и животна средина	IX, X, XI	БИ.1.2.5. БИ.1.2.7. БИ.1.4.3. БИ.1.4.4.	БИ.2.2.8. БИ.2.4.3. БИ.2.4.4. БИ.2.4.5. БИ.2.4.6. БИ.2.4.7.	БИ.3.2.1. БИ.3.2.2. БИ.3.2.3. БИ.3.2.4. БИ.3.4.2. БИ.3.4.3. БИ.3.4.4. БИ.3.4.5.	Писмена и усмена провера знања	13	9	4
III	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема-животне средине	XI, XII, I, II	БИ.1.4.5 БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8. БИ.1.5.1. БИ.1.5.3. БИ.1.5.4. БИ.1.5.7.	БИ.2.4.8. БИ.2.4.9. БИ.2.5.1. БИ.2.5.4.	БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8. БИ.3.2.6. БИ.3.2.7. БИ.3.2.8. БИ.3.5.1.	Писмена и усмена провера знања	23	16	7
IV	Глобалне последице загађивања животне средине	III, IV	БИ.1.4.5 БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8. БИ.1.5.1. БИ.1.5.3. БИ.1.5.4. БИ.1.5.7.	БИ.2.4.8. БИ.2.4.9. БИ.2.5.1. БИ.2.5.4.	БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8. БИ.3.2.6. БИ.3.2.7. БИ.3.2.8. БИ.3.5.1.	Писмена и усмена провера знања	10	5	5
V	Животна средина и одрживи развој	IV, V	БИ.1.4.5 БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8. БИ.1.5.1. БИ.1.5.3. БИ.1.5.4. БИ.1.5.7.	БИ.2.4.8. БИ.2.4.9. БИ.2.5.1. БИ.2.5.4.	БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8. БИ.3.2.6. БИ.3.2.7. БИ.3.2.8. БИ.3.5.1.	Писмена и усмена провера знања	9	5	4
VI	Животна средина здравље и култура живљења	V	БИ.1.4.5 БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8. БИ.1.5.1. БИ.1.5.3. БИ.1.5.4. БИ.1.5.7.	БИ.2.4.8. БИ.2.4.9. БИ.2.5.1. БИ.2.5.4.	БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8. БИ.3.2.6. БИ.3.2.7. БИ.3.2.8. БИ.3.5.1.	Писмена и усмена провера знања	7	4	3
УКУПНО ЧАСОВА							68	43	25

2.4.10 Хемија

Циљеви наставе хемије су:

- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, симбола, формула и једначина
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, интернет)

- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини , одговарајућег и рационалног коришћењаи одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости,потребе за свезнањем о својствима супстанце у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способности и даљој професионалној оријентацији

Задаци наставе хемије јесу:

- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу , за развој различитих технологија и друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком, да знају хемијску технологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине , правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором , посуђем и супстанцама
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену

х промена и његову практичну примену

Наставни предмет: ХЕМИЈА

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Време реализације	Образовни стандарди ниво постигнућа			Начини провере остварености стандарда	Број часова по теми	Број часова	
			основни	средњи	напредни			обрада	остали типови часова
I	Неметали. Оксиди немета. Киселине	IX, X	XE.1.1.6. XE.1.1.8. XE.1.2.1. XE.1.2.2. XE.1.2.4. XE.1.2.5. XE.1.2.6. XE.1.2.7. XE.1.2.8. XE.1.2.10.	XE.2.1.2. XE.2.1.8. XE.2.1.4. XE.2.2.1. XE.2.2.2. XE.2.2.3. XE.2.2.4.	XE.3.1.2. XE.3.1.8. XE.3.2.1. XE.3.2.2. XE.3.2.3. XE.3.2.6.	усмена провера знања	13	7	6
II	Метали. Оксиди метала. Хидроксиди(базе)	X, XI	XE.1.1.6. XE.1.1.8. XE.1.2.1. XE.1.2.2. XE.1.2.3. XE.1.2.4. XE.1.2.5. XE.1.2.6.	XE.2.1.2. XE.2.1.4. XE.2.2.1. XE.2.2.2. XE.2.2.3. XE.2.2.4.	XE.3.2.1. XE.3.2.2. XE.3.2.4. XE.3.2.6.	усмена провера знања	8	4	4

			XE.1.2.7. XE.1.2.8. XE.1.2.10.						
III	Соли	XI	XE.1.2.4. XE.1.2.5. XE.1.2.6. XE.1.2.9. XE.1.2.10.	XE.2.1.2. XE.2.1.4. XE.2.2.1.	XE.3.2.5. XE.3.2.6.	усмена провера знања	5	3	2
IV	Електролитичка дисоцијација киселина, база, соли	XII	XE.1.1.8.	XE.2.2.1. XE.2.2.2.		писмена и усмена провера знања	3	2	1
V	Угљоводоници	XII, I, II	XE.1.1.6. XE.1.3.1. XE.1.3.2. XE.1.3.3..	XE.2.3.1.	хе.3.3.1. хе.3.3.2. хе.3.3.3.	писмена и усмена провера знања	14	8	6
	Органска једињења са кисеоником	III	XE.1.1.6. XE.1.3.1. XE.1.3.2. XE.1.3.3.	XE.2.3.1.	XE.3.3.1. XE.3.3.2. XE.3.3.3.	писмена и усмена провера знања	9	5	4
	Биолошки важна органска једињења	IV, V	XE.1.4.1. XE.1.4.2.	XE.2.4.1.	XE.3.1.6. XE.3.4.1. XE.3.4.2.	усмена провера знања	12	7	5
	Хемија животне средине	XE.1. 5.1.	XE.1.5.1.			усмена провера знања	4	2	2
УКУПНО ЧАСОВА							68	38	30

2.4.11 Техничко и информатичко образовање

Циљ наставе техничког и информатичког образовања јесте:

- стицање основног техничког и информатичког образовања,
- стицање основних техничко-технолошких знања, умења, вештина и оспособљавање за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу,
- схватање законитости природних и техничких наука,
- схватање улоге информационо-комуникационих технологија (ИЦТ) у различитим струкама и областима живота,
- упознавање рада на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених програма, као и њихово коришћење у свакодневном животу,
- упознавање рада на рачунару с готовим програмима за обраду текста, графичких приказа, интерфејс и интернет,
- развијање психомоторних способности,
- развијање стваралачког и критичког мишљења,
- развијање способности практичног стварања, односно реализација сопствене идеје према сопственом плану, где се афирмишу креативност и оригиналност,
- схватање важности примене науке у техници, технологији и другим облицима друштвенокорисног рада,
- савладавање основних принципа руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима,

- развијање прецизности у раду, упорности и истрајности приликом решавања задатака,
- стицање радних навика и оспособљавање за сарадњу и тимски рад,
- стицање знања за коришћење мерних инструмената,
- упознавање са основним особинама материјала и правилан избор материјала приликом израде модела или макете,
- упознавање графичке комуникације (коришћење техничке терминологије и цртање и исправно читање електротехничких шема и шема у електроници),
- препознавање природних ресурса и њихове ограничености у коришћењу,
- упознавање с мерама заштите и потребе за обновом и унапређењем животног окружења,
- упознавање с мерама заштите од струјног удара.

Задаци наставе техничког и информатичког образовања:

- проширивање знања о основним командама оперативног система,
- проширивање знања о коришћењу интернета и електронске поште,
- проширивање знања о основним програмима за унос и обраду текста, уређење табела и израду презентација,
- упознавање подсистема електроенергетског система,
- стицање знања о дистрибуцији електричне енергије,
- упознавање електроинсталационих материјала и елемената према стандардима наведених електроматеријала,
- упознавање са основним електротехничким симболима,
- савладавање читања и цртања једноставнијих електротехничких шема,
- стицање основних практичних знања и умења при састављању електричних струјних кола,
- упознавање функционисања кућних инсталација,
- упознавање са основним деловима електротермичких и електродинамичких апарата и уређаја у домаћинству,
- стицање знања о правилном коришћењу електричних уређаја и апарата у домаћинству,
- стицање знања и стварање навика рационалног коришћења електричне енергије,
- упознавање са основним електронским елементима,
- упознавање са симболима и шемама у електроници,
- упознавање принципа рада телекомуникационих и аудио-визуелних уређаја у домаћинству,
- оспособљавање за израду и склапање модела електротехничких и електронских уређаја и апарата према одговарајућим шемама.

Писмена провера знања: препоручује се писмена провера знања у облику кратких петнаестоминутних тестова.

Наставни предмет: ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Ј на став	НАСТАВНА ТЕМА	вр еме ре лиз аци је	Број	Број часова
-----------------	---------------	-------------------------------------	------	-------------

			часова по теми	обрада	вежбе	остали типови часа
1.	ИНФОРМАТИЧКЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ	IX, X	16	8	5	3
2.	ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИ МАТЕРИЈАЛИ И ИНСТАЛАЦИЈЕ	X, XI	10	4	3	3
3.	ЕЛЕКТРИЧНЕ МАШИНЕ И УРЕЂАЈИ	XII, I, II	14	7	1	6
4.	ДИГИТАЛНА ЕЛЕКТРОНИКА	II, III	12	7	3	2
5.	ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ – МОДУЛИ	IV, V	16	/	16	/
УКУПНО ЧАСОВА		IX- VI	68	26	28	14

2.4.12 Физичко васпитање

Циљеви и задаци

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Општи оперативни задаци

- Подстицање раста и развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаних циљем овог васпитно- образовног подручја;
- Формирање морално- вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада.

Наставни предмет: ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	ЦИЉЕВИ	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број часова по теми	Време реализације	Могући стандарди
1.	АТЛЕТИКА	Развијање здравствене културе, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.	Усвајање одређеног фонда моторичког знања и умења, свестрани развој и усавршавање.	/	18	18	IX, X, V	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.7. ФВ.1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10.

2.	ГИМНАСТИКА	Формирање морално - вољних квалитета личности, стицање и развијање свести о потреби здравља,.	Развијање физичких способности, усвајање моторичких знања, умења, навика и теоријско образовање	/	20	20	XI, III, IV, V	ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.12. ФВ.1.1.13. ФВ.1.1.14. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.18. ФВ.1.1.19.
3.	СПОРТСКЕ ИГРЕ РУКОМЕТ КОШАРКА ОДБОЈКА	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	/	26	26	XII, I, II, III	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
4.	МЕРЕЊЕ ФИЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ И ПОЛИГОН	Стимулисати телесни развитак повећањем снаге мишића и даљим развојем способности	Утицати на потребу за кретањем и развијањем координације гипкости и снаге.	/	4	4	IX, V	ФВ.1.3.1 ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.
УКУПНО ЧАСОВА				/	68	68	IX - VI	

- ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

2.4.13 Шпански језик

На крају осмог разреда, ученик треба да:

- разуме наставников говор и његова упутства,
- разуме краће усмене текстове (до 15 реченица и не дуже од 3 минута) које исказују говорници различитих стандардних варијетета, на већ обрађене и новоуведене теме у вези са свакодневним животом, ближим и даљим учениковим окружењем и узрасно специфичним интересовањима,
- разуме садржај текстова савремених музичких композиција исказаних једноставним језичким средствима,
- у зависности од комуникативног циља ученик у тексту препознаје и идентификује:
  - а) његов општи садржај,
  - б) важне информације (спецификоване и/или налогом захтеване),
  - ц) суштину поруке и говорникову намеру, као и емоционални контекст.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- разуме општи смисао аутентичних и адаптираних текстова дужине до 150 речи (огласи, краћи извештаји и вести, брошуре, проспекти, сервисне информације, краће репортаже, интервјуи, стрипови) из домена већ обрађених и новоуведених тема у складу са узрастом и интересовањима (из домена свакодневног живота, ближег и даљег учениковог окружења, друштвених појава значајних за младе).
- у зависности од комуникативног циља ученик у тексту препознаје и идентификује:
  - а) његов општи садржај,

- б) важне информације (спецификоване и/или налогом захтеване),
 ц) суштину поруке и говорникову намеру, као и емоционални контекст.

Усменоизражавање

Ученик треба да:

- једноставним језичким средствима (усвојеним речима, изразима, реченицама) да основне информације о себи, својој породици, свом окружењу, школи и друговима и осталим узрасно адекватним темама, као и да код саговорника распита о сличним информацијама.
- уз наставникову помоћ и уз употребу усвојених језичких средстава води кратак разговор о познатим, већ обрађиваним темама.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- записује кратке белешке на основу наставниковог излагања.
- користи кратке контактне форме: разгледнице, електронска писма, кратка писма са садржајем личне природе.
- користи кратке писане форме да оствари комуникативну ситуацију молбе, захваљивања, упита, прихватања и одбијања предлога (употребљавајући једноставна и усвојена језичка средства).
- самостално пише кратке саставе на познате, узрасно адекватне и блиске теме, дужине до 70 речи.

Знања о језику

Ученик треба да:

- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом;
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине;
- увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог страног језика;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима;
- уочава сличности и разлике између матерњег и страних језика које учи;
- разуме значај употреба интернационализама;
- примењује компензационе стратегије.

Наставни предмет: ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Редни број	Наставна тема	Број часова				ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
		обрада	утврђивање	вежбање	провера	
1.	Уводни час, иницијално тестирање и анализа	/	2	1	1	IX
2.	Заједничке активности и интересовања, знаменитости и интересантна места	4	3	3	1	IX, X
3.	Интересовања у школи и ван ње	3	2	3	1	XI
4.	Професионална оријентација, животна средина	3	2	2	1	XI, XII

		32	10	9	9	4	
5.	Медији и култура	2	1	2	/		I
6.	Однос према здрављу	3	4	4	1		II,III
7.	Породични односи и обавезе у кући	5	3	2	1		III, IV,
8.	Спортске активности и вршњачка комуникација	2	2	3	1		V
		36	12	10	11	3	
	УКУПНО ЧАСОВА	68	22	19	20	7	

2.4.14 Грађанско васпитање

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Да ученици стекну знања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности које су претпоставка за успешан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву

Задаци:

- стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету
  - подстицање развоја критичког односа према појмама злоупотребе права детета
  - упознавање са неопходним условима за остваривање најбољег интереса детета
  - упознавање са улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце
  - упознавање са улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце у Републици Србији
  - разумевање улоге и одговорности државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву
  - идентификовање особина, знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у друштву
  - разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву
  - унапређивање вештина критичког разматрања информација добијених преко различитих медија
  - упознавање са улогом медија у креирању слике детета у друштву
- јање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и деловања

Наставни предмет: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ	Време реализације
1.	УВОД	•поглед уназад •представљање циљева, задатака, садржаја и метода рада	IX

2.	ДЕЦА У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	<ul style="list-style-type: none"> •положај деце у савременом друштву •међународне организације које се баве унапређењем положаја деце и заштитом њихових интереса • компетенције деце значајне за укључивање у активности које доприносе п положај деце у републици Србији •компетенције деце значајне за укључивање у активности које доприносе побољшању положаја деце у друштву •активности за унапређивање положаја деце у Републици Србији 	I,X,XI II,III XII, XII,V
3.	МЕДИЈИ У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ ЗАВРШНИ ДЕО	<ul style="list-style-type: none"> •медији у савременом друштву •разумевање и тумачење медијских порука •деца и медији •шта носим са собом 	XII, III V
УКУПНО ЧАСОВА		34	IX - VI

2.4.15 Православни катихизис - верска настава

Наставни предмет: ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС – ВЕРСКА НАСТАВА

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Број часова	Број часова за обраду	За утврђивање и понављање
I	РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ ПРИРОДЕ И ЛИЧНОСТИ У Богу	6	3	3
II	УЧЕЊЕ О ЛИЧНОСТИ НА ОСНОВУ ПРАВОСЛАВНЕ ТРИАДОЛОГИЈЕ	2	1	1
III	ОНТОЛОШКЕ ПОСЛЕДИЦЕ ПРАВОСЛАВНЕ ТРИАДОЛОГИЈЕ ПО ЧОВЕКА И СТВОРЕНИ СВЕТ(ЛИЧНОСТ КАО НОСИЛАЦ ПОСТОЈАЊА ПРИРОДЕ	2	1	1
IV	ЧОВЕК КАО ЛИЧНОСТ(ЛИЧНОСТ КАО ЗЈЕДНИЦА)	3	2	1
V	СЈЕДЊЕЊЕ ТВАРНЕ И НЕТВАРНЕ ПРИРОДЕ У ЈЕДНОЈ ЛИЧНОСТИ ХРИСТОВОЈ(ХАЛКИДОНСКИ,4.ВАС.САБОР И ЊЕГОВЕ ОДЛУКЕ)	5	3	2
VI	ОБОЖЕЊЕ СТВОРЕНЕ ПРИРОДЕ У ХРИСТОВОЈ ЛИЧНОСТИ(ЛИЧНОСТ КАО НОСИЛАЦ ПОСТОЈАЊА ПРИРОДЕ МОЖЕ ИМАТИ ВИШЕ ПРИРОДА У СЕБИ)	4	2	2
VII	ЦРКВА КАО ТЕЛО ХРИСТОВО(ЛИТУРГИЈСКА ПОЈАВА ЦРКВЕ)	6	3	3
VIII	БУДУЋЕ ЦАРСТВО БОЖИЈЕ КАО УЗРОК	3	2	1

	ЦРКВЕ(ПОСЛЕДЊИ ДОГАЂАЈ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГ ДАЈЕ ИСТИНИТОСТ ИСТОРИЈСКИМ ДОГАЂАЈИМА)			
IX	СВЕТЛОСТ И ЦАРСТВО БОЖИЈЕ У ПРАВОСЛАВНОЈ ИКОНОГРАИЈИ	3	2	1
УКУПНО ЧАСОВА		34	19	15

2.4.16 Изабрани спорт

Циљ и задаци

Циљ предмета физичко васпитање-изабрани спорт је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављењем спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављењем спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци

Општи оперативни задаци се не разликују од основних општих задатака физичког васпитања:

- Развој и одржавање моторичких способности ученика
- Учење и усавршавање моторичких форми изабраног спорта
- Стицање теоријских знања у изабраном спорту
- Познавање правила такмичења у изабраном спорту
- Формирање навика за бављење изабраним спортом
- Социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима
- Откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом.

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Циљеви	Оперативни задаци	Број часова за обраду	Број часова за остале типове	Број часова по теми	Могући стандарди
1.	СПОРТСКЕ ИГРЕ ОДБОЈКА	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	16	18	34	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
2.	СПОРТСКЕ ИГРЕ КОШАРКА	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	16	18	34	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
3.	СПОРТСКЕ ИГРЕ ФУДБАЛ	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и	14	20	34	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1.

			тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха				ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.
4.	СПОРТСКЕ ИГРЕ РУКОМЕТ	Задовољење примарних мотива ученика, посебно потребе за кретањем, игром и такмичењем	Развијање потребе за стваралаштвом у смеру спортско-техничких и тактичких достигнућа и доживљавању личног успеха	16	18	34	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.2.4. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2. ФВ.3.1.1. ФВ.3.1.2.

2.4.17 Цртање, сликање и вајање

Циљ и задаци:

Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

Ова изборна настава такође:

омогућава и подстиче развој учениковог спонтаног и креативног мишљења у областима ликовне културе;

омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;

мотивише ученике на упознавање основних елемената и закономерности ликовног језика;

развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;

ствара услове да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства;

развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење;

развија већу осетљивост за ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;

развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;

континуирано подстиче и прати интересовања за посећивањем музеја, изложби и јача потребе код ученика за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;

ствара услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;

омогућава разумевање позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја уметности;

развија способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Редни број	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска структура	обрада	Понављање, утврђивање, вежбање	систематизација	укупно
------------	---------------------	---------------------	--------	--------------------------------	-----------------	--------

1.	СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ	IX,X	3	2	/	5
2.	ВИЗУЕЛНА МЕТАФОРИКА и споразумевање	X,XI	5	2	/	7
3.	КОНТРАСТ, ЈЕДИНСТВО И ДОМИНАНТА У ПРОСТОРУ	XI, XII, I, II III, IV	9	6	1	16
4.	СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ И ФАНТАСТИКА	VI, V	3	2	1	6
УКУПНО ЧАСОВА		IX - V	20	12	2	34

2.4.18 Информатика рачунарство

Редни број наставне теме	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова по теми	Број часова	
			обрада	остали типови часа
1.	Табеларни прорачуни	10	6	4
2.	Изборни модули	10	6	4
3.	Израда самосталног пројекта	14	8	6
УКУПНО ЧАСАОВА		34	20	14

2.4.19 Матерњи језик са елементима националне културе – Ромски језик

Оперативни задаци:

- усавршавање брзог читања у себи, тако да се разуме прочитани текст,
- савладавање најбитнијих правила ромског језика,
- правилно и лепо изражавање мисли усмено и писмено,
- богађење активног речника,
- разумевање и доживљавање уметничких дела.

Култура изражавања

Усмено изражавање

- Препричавање текстова и казивање самостално формираног мишљења о тексту.
- Препричавање личних доживљаја и других са ефектним уводом и завршетком.
- Стално вежбање приповедања.
- Хумористички опис.
- Фразе, пословице, изреке.

Писмено изражавање

- Планска и стална примена и коришћење знања о писању састава из предходних разреда: писање концепта, приповедање, опис.
- Формирање елемената критичког приступа.
- Увежбавање елемената писаних састава са намером убеђивања: повезивање за нешто, конципирање краћих говора.

Познавање језика и правописа

- Појам сложене реченице. Појам независних реченица, појам зависних реченица. Ред реченица, нагласак и интонација.
- Понављање градива из фонетике, морфологије и синтаксе.
- Компаративно изучавање градива из граматике за осми разред наставе српског језика.
- Читање

Орјентациони распоред годишњег фонда часова (68 часова годишње)

1. Рад а тексту -16
2. Говорне вежбе – 10
3. Писмене вежбе – 8
4. Писмени задаци – 4
5. Граматика са правописом – 10
6. Историја култура Рома – 8
7. Лектира – 8
8. Систематизација – 4

II ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

Допунски рад као ваннаставна активност, намењен је ученицима који повремено заостају у раду због:

- неуједначеног претходно стеченог знања,
- различитих способности ученика,
- дужег одсуствовања са наставе,
- доласка из друге школе.

Извођење ове наставе обављаће се целе школске године са свим ученицима од 1 – 8 разреда с циљем да се убрза развој ученикове личности и омогући савлађивање наставних садржаја. Допунска настава организоваће се у зависности од потребе, броја ученика по групама или индивидуално. Евиденција о овом раду водиће се у дневницима рада редовне наставе и дневнику осталих облика образовно васпитног рада за други циклус.

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

САДРЖАЈ РАДА АКТИВНОСТИ	Носилац реализације	ВРЕМЕ
-------------------------	---------------------	-------

<p>Координирати рад наставника који организују допунски рад у циљу изналажења што бољих метода и начина рада са ученицима који заостају у савладавању наставних садржаја.</p> <p>-Кад год то услови омогућавају примењивати индивидуални рад са учеником евентуално тандем, са посебним задацима примереним ученику.</p> <p>-Указати ученику на значај пажње за лакше памћење садржаја.</p> <p>-Максимално користити очигледна средства у циљу лакшег памћења садржаја</p> <p>-Тражити узроке одсуства пажње код ученика</p> <p>-Налазити адекватне методе у индивидуалном раду са ученицима код којих је изражено одсуство пажње.</p> <p>-Упућивати ученике како да воде белешке у циљу памћења садржаја.</p>	наставници и педагог школе	током школске године
--	----------------------------	----------------------

Ž

ДОДАТНИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ РАД

У последње време се све више наглашава улога школа и свих васпитно образовних институција на сваком ступњу школовања, у раду са даровитим ученицима. “Даровитост је склоп особина које конкретном ученику омогућавају да постиже трајне, изразито натпросечне резултате у једној или више области људске делатности. То високо достигнуће може се манифестовати на продуктиван или репродуктиван начин, условљено је високим ступњем развијености појкединих способности или њихових композиција, те снажном личном мотивацијом и повољном спољашном стимулацијом”. Према класификацији даровитости на основу способности постоји шест подручја:

- опште интелектуалне способности
- креативне и продуктивне способности
- школске способности
- социјалне и руководне способности
- психомоторне способности.

Поступак препознавања и идентификације даровитих ученика се одвија у две фазе.

ПРВА ФАЗА – обухвата препознавање ученика са израженим способностима. У овој фази може да буде обухваћен већи број ученика са којима се организује рад: повећавају се захтеви у диференцираној индивидуализованој настави, укључује се у слободне активности из предмета за који су везане изражене способности ученика, а за оне који најуспешније испољавају захтеве и постижу очекиване резултате организује се додатни рад према посебним програмима. За препознавање даровитости значајни су резултати у ваншколским активностима (смотре, такмичења) и анализа радова ученика.

ДРУГА ФАЗА – Након одређеног времена подстицања и едукације ученика назначених као даровитих и сталне провере показатеља, обавља се идентификација коју тим стручњака, педагог, лекар, психолог, социјални радник, применом стандардизованих инструмената утврђује се степен изражености способности и издвајају се ученици који се сматрају даровитим. За те ученике се у школи организује настава која им обезбеђује напредовање и развој у области за коју је везана њихова даровитост.

Прва фаза – препознавање се не може прецизно одредити, обавља се од 4-8 разреда основне школе.

Носиоци: разредне старешине, предметни наставници, школски педагог и психолог у сарадњи са родитељима.

Методи и поступци: општи и успех из појединих предмета, тестови школских постигнућа, тестови интелигенције, резултати на смотрема и такмичењима, анализа радова ученика, разговор са родитељима.

Друга фаза – за сваког ученика код кога је уочена та потенцијална даровитост у школи се води досије у који се уносе систематски, кумулативно сви битни подаци на основу којих се стиче увид у развој ученика.

НОСИОЦИ РАДА СА ДАРОВИТИМ УЧЕНИЦИМА

Оријентационо битне компоненте програма рада наставника са даровитим ученицима биле су:

- одређивање и распоред садржаја из комплементарне групе предмета
- оспособљавање ученика за служење изворима знања, применом потребних техничких и других помагала
- увођење у организацију рада, тимски и групни рад,
- удодатном раду наставник систематски подстиче ученика, укључује га и омогућава му да учествује на конкурсима, такмичењима, како би се сусретали са “себи равним” и на тај начин проверавали себе и стицали реалну слику о својим могућностима.

Додатни рад ће се организовати према следећем плану:

СРПСКИ ЈЕЗИК	Папишта Јасна, Ивић Вера
МАТЕМАТИКА	Гагић А., Војиновић В., А.Милошевић, Н.Поповић
ФИЗИКА	Младеновић Дејан
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	Љ.Габошац, М.Стојшић Гајдош
ШПАНСКИ ЈЕЗИК	Ж.Глигорић, Б.Ђукановић
ГЕОГРАФИЈА	Лазич Биљана
ЛИКОВНА КУЛТУРА	Наташа Марел

III ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културну и јавну делатност школе планира и води комисија коју чине наставници српског језика, музичког, ликовног васпитања и историје, представници актива 1 – 4 разреда и библиотекар.

Све активности из делокруга ове делатности усмерене су на подстицање, развијање и афирмисање културно-уметничког стваралаштва ученика и на повезивање школе са друштвеном средином – посебно са институцијама за културу.

СЕПТЕМБАР	Свечани пријем првака Учешће у спортским и културним активностима Европски дан језика
ОКТОБАР	Пријем ученика у Дечији савез Дечија недеља Октобар-2014.год. Месец књиге – посета сајму књига. Учешће у пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја „Пупин на мрежи“ поводом обележавања 160 година од рођења Михајла Пупина

НОВЕМБАР	Обележавање Дана просветних радни Дан примирја у Првом светском рату.
ДЕЦЕМБАР	Дан права човека. Дан борбе против сиде.
ЈАНУАР	Свети Сава – 27.01.2015.г. Обележити Дан просветитеља Растка Немањића културно-уметничким програмом за све ученике, приредити изложбу школских радова, припремити паное.
ФЕБРУАР	Сусрети са познатим личностима из области културе. Посета позоришту, галерији.
МАРТ	Дан жена Дан пролећа
АПРИЛ	Априлијада Представљање рада секција из делокруга културно-јавне делатности. Школска такмичења, смотре, конкурси ... Светски Дан здравља
МАЈ	Дан школе Квиз на тему: 70 година од завршетка Другог светског рата
ЈУН	Сусрет ученика првог разреда са будућим првацима из вртића. Завршна приредба поводом краја школске године

IV Програм школског спорта и спортских активности

САДРЖАЈ АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Јесењи крос I-VIII разред	Учитељи, ОС, наставници физичког	септембар
Спортске активности међу разредима (V-VIII) рукомет, кошарка, фудбал,атлетика петобој (I-IV) фудбал, полигон спретности, атлетика петобој	Учитељи, ОС, наставници физичког	октобар (Дечија недеља)
Новембарски дани (мешовита одбојка, кошарка, мушки и женски фудбал)	Учитељи, ОС,наставници физ.	новембар
Турнир међу разредима за крај првог полугодишта	наставници физичког	децембар
Светосавски куп кошарка и мешовита одбојка	наставници физичког	јануар
Демонстрације различитих спортова и спортских вештина (I-VIII) гимнастика, борилачки спортови	ОС,наставници физичког,сарадници са стране	март
Пролећни крос I-VIII	Учитељи, ОС,наставници физичког	мај
Игре без граница	Учитељи, ОС,наставници	мај

(Трка у цаковима, надвлачење конопца I-IV) спортска такмичења међу издвојеним одељењима (V-VIII)	физичког	
--	----------	--

V Програм превенције насиља, злостављања, занемаривања и превенције других облика ризичног понашања

Програм заштите ученика од насиља реализоваће се кроз изборну наставу, на часовима одељенског старешине и одељенске заједнице као и часовима слободних активности.

У школи је формиран тим за заштиту деце од насиља на седници Наставничког већа 27.8.2014. године. Чланови тима су:

1. Слађан Папић- директор школе
2. Рађеновић Мирјана - психолог школе
3. Биљана Хрговић - педагог школе
4. Весна Војиновић - наставник математике
5. Јелена Топић - професор српског језика – координатор за 1. смену у матичној школи
6. Ивић Вера - професор српског језика – координатор за Равње
7. Даница Сарка - професор разредне наставе - координатор за 2. смену у матичној школи
8. Бранка Гаџурић – професор српског језика – координатор за Ноћај
9. Јована Павлица – ученица 8. разреда
10. Бојана Белинчевић – родитељ

НАЗИВ АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Упознавање чланова Наставничког већа са „Приручником за примену посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља и злостављања у образовно-васпитној установи“	директор, психолог	септембар, октобар
Упознавање чланова Школског одбора и Савета родитеља школе са „посебним протоколом“ и приручником	директор, психолог, педагог	септембар, октобар
Реализација предложених мера за област “Подршка ученицима“ од стране тима за самовредновање	ученици и ОС	септембар-децембар
Израда паноа Правила понашања у свакој ОЗ	ученици и ОС	септембар-децембар
Реализација области самовредновања рада школе „Настава и учење	тим за самовредновање рада школе	октобар-јун
Предавање на тему „Препознавање и заштита од насиља „III-VIII разред	Одељ. старешине, стручни сарадници, предавач са стране	током године
Дан толеранције	ученици и ОС	током године

Дани пријатељства		
Дечја права-врсте права (радионица)	ученици и ОС	током године
Реализација радионице „Заштита деце од занемаривања, злоупотребе и злостављања“	-О.З., наставници ликовне културе	други и трчи разред
Реализација теме „Недеља лепих порука“	-О.З., О.С.	током године
Ликовни конкурс “Стоп насиљу“	ОЗ,наставници ликовне културе	током године
Обележавање међународног дана детета	-О.С.,ученици	шести разред

VI Програм слободних активности ученика

Друштвене и слободне активности ученика обухватају активности заједнице ученика, друштвених организација, разноврсне облике друштвено-корисног рада и слободне активности.

Циљ друштвених и слободних активности је да у остваривању општег циља васпитања посебно доприносе формирању аутономне, стваралачке, радне, слободне, критичке, одговорне и друштвено ангажоване личности.

Посебни васпитно-образовни задаци друштвених и слободних активности су:

- васпитање за друштвену активност, демократско понашање, толерантну узајамност и општу људску солидарност,
- изграђивање правилног односа према раду и учењу,
- подстицање и развијање самоиницијативе, самосталности и стварање интелектуалне радозналости,
- развијање еколошке свести и активан однос према заштити и унапређењу животне средине,
- развијање љубави, пажње, разумевања и равноправних односа између дечака и девојчица и прихватање етичких критеријума љубави као емоционалне, социјалне и људске везе између пшолова,
- развијање физичке здраве, емоционално стабилне и издрживе личности.

Слободне активности у школи се сврставају у четири групе и то:

- а) предметно-научно-истраживачке
- б) културно-уметничке
- в) техничке и радно-производне
- г) спортско-рекреативне.

План школских такмичења (календар) биће реализован према календару такмичења ученика прописаном од стране министра просвете.

Редни број	НАЗИВ СЕКЦИЈЕ	ФОНД ЧАСОВА	ЗАДУЖЕН ОРГАНИЗАТОР
1.	ПРЕДМЕТНО – НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКЕ СЕКЦИЈЕ Математичка	36	Војиновић Весна Поповић Наташа Милошевић Александар Јовановић Саша

2.	Млади физичари	36	Ацко Исаков Дејан Младеновић
3.	Историјска	36	Лукић Владимир Гарчевић Миљан
4.	Биолошка	36	Бенко Ирена Туфегџић Радинка Лекић Жељка
5.	Еколошка	35	Бенко Ирена Филиповић Оливера
6.	Географска	36	Будечевић Гордана Лазић Биљана Владисављевић В
7.	Лингвистичка	36	Папишта Јасна Топић Јелена Ивић Вера, Гацурић Бранка Сувић Биљана
8.	КУЛТУРНО УМЕТНИЧКЕ СЕКЦИЈЕ Драмска	36	Шпановић Драгица Топић Јелена Папишта Јасна
9.	Литерарна	36	Гацурић Бранка Ивић Вера
10.	Рецитаторска	36	Топић Јелена Ивић Вера Шпановић Драгица
11.	Ритмичка	36	Сарка Даница Жарко Милка
12.	Фолклор	36	Петровић Светлана
13.	Хор	72	Давидовић Јагода Вученовић Драган
14.	Рукомет, фудбал	36	Радовановић Драгорад Шарић Петар
15.	Кошарка, одбојка	36	Небојша Ордагић Жилић Бранимир
16.	Ликовна	36	Марељ Наташа Дунђерски Оља
17.	Бродомоделарство Грађевинска	36	Иванковић Жељко Жилић Наташа Перић Мирослав

Програми слободних активности (секција) налазе се у документацији школе.

VII Програм професионалне оријентације ученика

Из области професионалне оријентације основна школа остварује веома значајне резултате:

- пружа ученицима информације о свету рада и захтевима образовних профила,
- информише ученике о потребама у кадровима, систему образовања, условима школовања, упису и проходности за степене образовања,
- развија код ученика мотивацију за правилан избор занимања,
- оспособљава ученике да испитују себе у односу на свет рада и проверавају своје могућности и интересовања.

ОПЕРАТИВНИ ПРОГРАМ РАДА НА ПРОФЕСИОНАЛНОЈ ОРИЈЕНТАЦИЈИ

САДРЖАЈ АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.	РАЗРЕД	ОБЛИЦИ МЕТОДЕ	ИЗВРШИЛАЦ ЗАДАТКА
Формирање комисије за ПО	август		редовна настава	Наставнич. веће
Утврђивање програма рада на ПО са предметним наставницима, утврдити наставне јединице погодне за професионално информисање	септембар	6 - 8	дискусије, реферати	стручни актив Наставнич. веће
развијање радних навика и културе рада ученика, обрадити тему: радне навике	током године	1 - 8	слободне активности	ОС
Укључивање ученика у слободне активности према способностима и интересовањима	октобар	2 - 8	кроз све облике рада	наставници, ОС
Оспособљавање ученика за планирање рада и организацију учења	октобар	2 - 8	разговор на ЧОС	наставници, ОС
Активирати ученике да размишљају о наставку школовања и избору позива на тему: “Моје	октобар	2 - 8	слободне активности	ОС, родитељ

занимање је...”				
Кроз игру имитације послова одраслих стицање знања о свету рада и врстама занимања	новембар	2 - 3	информације	учитељ
Информисање ученика о друштвеним потребама за кадровима, мрежа средњих школа и услови уписа	март	7 - 8	разговор	ОС, педагог
Контакти, интервјуи – откривање професионалног проблема	током године	8	реферати	Педагог, психолог
На ЧОС – ОЗ организовати предавање: “Фактори који утичу на избор занимања”	април	8	упуства за режим дана	ОС, педагог, психолог
Укључивање родитеља у пеоцес формирања радних навика у породичним условима	током године	1 – 3	Писмени тест	учитељ
Тестирање ученика 8. разреда Тестом професионалне оријентације	Април-мај	8	предавање, родитељски састанак	психолог
“Улога родитеља у избору позива њихове деце” (информативно предавање)	мај	8	припрема	ОС, педагог
Организовање помоћи ученицима за полагање	јун	8	сви видови	предметни наставници

пријемних испита				
Праћење напредовања и подстицања развоја ученика, упознавање стручних органа школе	током године	1 - 8		сви фактори образовног рада

Програм здравствене заштите ученика

Програм здравственог васпитања реализоваће се кроз редовну наставу биологије, природе и друштва, ликовне културе и српског језика, на часовима одељењског старешине и одељењске заједнице.

НАЗИВ АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Упознавање са физичким, психичким и социјалним сазревањем личности, као и проблемима у неким периодима сазревања	Одељењски старешина	током године
Општа и лична хигијена	1 – 4 одељењски старешина, 5 – 8 одељењски старешина	октобар, новембар
Хигијена полних органа	5 – 8 одељењски старешина	новембар, децембар
Последице прераних полних односа на развој младих	5 – 8 одељењски старешина	током године
Средства контрацепције	5 – 8 одељењски старешина	током године
Предавање о сиди 5 – 8	радници здравственог центра	април, мај
Наличје полног живота	наставник биологије	март
Актуелна тема: према жељи ученика	дечији лекар	април
Посета школском зубару	одељењски старешина	током године
Значај рекреације за здравље младих	одељењски старешина	током године
Озеленимо нашу учионицу	ОЗ, ОС	октобар
Спречавање и сузбијање заразних болести	ОС	током године
Стицање основних хигијенских навика	одељењски старешина	током године
Развијање личне одговорности за бригу о телу	одељењски старешина, наставник биологије	током године
Значај одмарања, игра, коришћење времена и рекреација	одељењски старешина, наставник физичког	током године
Научити како да се спречи болест (природне одбране)	наставник биологије	током године

организма, спречавање инфекција)		
Адаптација на промене у социјалним односима-савладати конфликтна и туђа нерасположења	одељењски старешина, педагог	током године
Знати како сачувати здраву околину- допринети здрављу околине	одељењски старешина, наставник биологије	током године
Раст и развој	Одељ.стареш.	током године
Ментална хигијена(фактори који утичу на формирање личности)	Педагог, психолог	током године
Здрава исхрана	Одељ.стр.	током године
Болести неправилне исхране(анорексија и гојазност)	лекар	током године

IX Програм социјалне заштите ученика

Превентивни психо социјални програм реализоваће се кроз редовну наставу, на часовима српског језика, биологије, грађанског васпитања, ЧОС-а и ОЗ .

ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Упознавање са физичким, психичким и социјалним сазревањем личности као и проблемима у неким периодима одрастања	4-8. разред Одељенски старешина	Током године
Дете, породица и друштво	ОС,ОЗ	Током године
Односи са вршњацима	ОС,ОЗ	Током године
Дечаци и девојчице(психичке промене у пубертету)	6-8.разред психолог	Током године
Дужности дечака и девојчица у породици и школи	ОС,1-4. разред	Током године
Превазилажење препрека	ОС	Током године
Тражење себе	ОС	Током године
Шта значи зрела личност	8.разред ОС, лекар	Током године
Другови, другарице и ја у одељењу	ОС	Током године
Моја породица и ја(односи међу члановима породице)	ОС	Током године
Учешће у хуманитарним акцијама „Помоћ другу“	ОС,ОЗ Ученички парламент	Током године

Дечија права према конвенцији УН-а	ОЗ, Наставник, ГВ, Ученички парламент	Током године
Нега нервног система- појам нервних и душевних болести, предавања за ученика 7. и 8. разреда	лекар	Током године

Х Програм заштите животне средине

Део програма екологије реализоваће се кроз програм рада одељењског старешине, кроз наставу биологије и кроз програм рада еколошке групе.

САДРЖАЈ АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Одржавање ЗОО кутка у школи	задужени наставник	током године
Уређење учионице и школског дворишта	задужени наставник	током године
Актуелна тема екологије – Обедска бара	наставник биологије	током године
Акција озелењавања школске средине и околине	наставник биологије	април
Посета и обилазак баре Засавице	наставник биологије	април
Једнодневни излет на Обедску бару	наставник биологије	мај
Учешће у активностима на нивоу општине и такмичење, изложбе, литерарни радови	задужени наставници	октобар, новембар
Обележавање светског дана здравља	задужени наставници	4. април
Обележавање светског дана човекове околине	задужени наставници	5. јун
Проглашење најбољих одељенских заједница у естетском и хигијенском уређењу школе	наставници биологије, ОЗ	јун

ХИ Програм сарадње са јединицом локалне самоуправе

У току школске године реализоваће се следећи садржаји школског маркетинга:

1. У школи ће се организовати сталне изложбе ученичких радова

Време реализације: током године

Носиоци реализације: наставници ликовног васпитања, ликовна секција

2. Организовање трибина: Формирање идентитета, Слободно време-вечерњи изласци
Време реализације. октобар, април.

Носиоци реализације. школски библиотекар, предавач са стране, педагог школе, психолог школе

3. Школа ће у току ове године радити на изради видео календара значајних датума у школи (пријем првака, Дечија недеља, Свети сава – академија, дан пролећа, дан школе – завршна приредба).

4. У току школске године школа ће извештаје о посебним акцијама објављивати у локалним новинама: “Сремске новине”, «Митровачке новине».

Школа има веома успешну сарадњу са :

1. Градском библиотеком „Г.Возаревић“ (литерарни конкурси, Квиз ђака првака, радионице- Јесењи плодови, У сусрет Новој години, шарање ускршњих јаја, Песнички сусрети).

2. Музеј „Срема“- квиз за ученика 8. разреда (Митровица кроз векове), посете изложбама, обичајне радионице (покладе), обилазак „Царске палате“

3. Позориште „Д.Милутиновић“- представе за ученике 1-8. разред, извођење Годишње приредбе школе, пројекције 3Д филмова.

4. Установа за неговање културе „Срем“- ликовни и литерарни конкурси, такмичење рецитатора, смотре хорова и фолклора.

5. Галерија „Г.Возаревић“- редовне посете изложбама слика у оквиру редовне наставе ликовне културе, изборне наставе- цртање, сликање, вајање и рада секције.

ХИ Програм сарадње са породицом

Познавање породичне средине полазна је основа у тумачењу васпитно-образовних емоционалних и социјалних потреба ученика, основа је за помоћ у решавању проблема учења и понашања.

Успостављањем што успешније и садржајније сарадње породице и школе, изграђивањем међусобног поверења ствараћемо предуслове ефикаснијег деловања на развој младих.

Облици сарадње са родитељима који ће се примењивати у овој школској години су:

- заједнички родитељски састанак,
- родитељски састанци,
- индивидуални разговори.

а) Заједнички родитељски састанак

Заједнички родитељски састанак организоваће се према потреби, када се расправља о питањима које интересују родитеље једног разреда или шире. Ове састанке води председник разреда или педагог, помоћник директора или директор школе. Одржавање ових састанака планираће Одељењско и Наставничко веће.

б) Родитељски састанци

Родитељски састанци су најчешћи облик сарадње на којима се пружају обостране информације о здрављу, психофизичком и социјалном развоју ученика, резултатима учења и понашања, као и ваннаставним и ваншколским активностима. У оквиру психолошко-педагошког образовања родитеља планира се да се у сваком одељењу одрже по два теодијска предавања у договору са стручном службом школе.

Први разред: Помоћ родитеља у раду ђака првака.

Други разред: Радни дан и радне навике код деце-

Трећи разред: Утицај награде и казне на учење.

Четврти разред: На преласку из разредна у предметну наставу.

Пети разред: О ауторитету родитеља.

Шести разред: Како подстицати дете да учи.

Седми разред: Превенција и сузбијање наркоманије.

Осми разред: Упис ученика у средњу школу.

У току школске године треба одржати четири до пет родитељских састанака. Уколико се појави проблем у одељењу сазваће се ванредни родитељски састанак са циљем решавања и уклањања проблема уз ангажовање родитеља.

Распоред родитељских састанака:

- на почетку школске године – септембар

- после првог наставног периода
  - после првог полугодишта – фебруар
  - после трећег наставног периода
  - на крају школске године – јун.
- в) Индивидуални разговори

Индивидуални разговори планирају се у оквиру плана рада одељењског старешине. На првом родитељском састанку утврдиће се дан и час пријема родитеља. дан и време за индивидуалне разговоре уноси се у распоред часова у Дневник рада. Поред разговора са одељењским старешином на ове разговоре могу доћи наставници, чланови одељењског већа, педагог и психолог школе, директор школе ради непосредног упознавања са родитељима ученика.

XIII Програм екскурзија, излета и наставе у природи

Планирање и програмирање екскурзије врши комисија за екскурзије а план и програм усваја Наставничко веће, Савет родитеља школе и школски одбор. Време трајања екскурзије одређује се према узрасту ученика и захтевима Наставног плана и програма. Број дана који се могу користити за извођење екскурзије је следећи:

- 1 – 6 разред – једнодневне екскурзије
- 7 разред – дводневне екскурзије
- 8 разред – тродневна екскурзија

Према календару школе екскурзије ће се реализовати током месеца октобра, и маја .

Комисија за ученичке екскурзије у саставу:

1. Гарчевић Миљан, професор историје
2. Ивић Вера, професор српског језика
3. Шпановић Драгица, професор разредне наставе
4. Лукић Јасмина, наставник разредне наставе
5. Шарић Петар, професор физичке културе

предлажу следеће правце екскурзије за ову школску годину:

ПРАВАЦ ЕКСКУРЗИЈА 1 – 8 РАЗРЕДА

РАЗРЕД	ПРАВАЦ	ВРЕМЕ ТРАЈАЊА (ДАНА)	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
ПРВИ	Сремска Каменица (музеј Ј.Ј. Змај), Фрушка Гора, Петроварадин, Нови	један дан	мај

	Сад, Дунавски парк, Карловци.		
ДРУГИ	Београд, Авала, споменик Незнаком јунаку, Авалски торањ, ЗОО врт, Калемегдан, Ада циганлија	један дан	мај
ТРЕЋИ	Мишар, Троноша, Тршић, Бања Ковиљача	један дан	мај
ЧЕТВРТИ	Суботица, Зобнатица, Палић	један дан	мај
ПЕТИ	Бранковина, Струганик, Ваљево, Каона.	један дан	мај
ШЕСТИ	Орашац, Оплепац, Рисовачка пећина, Манасија, Покајница	један дан	мај
СЕДМИ	Ресавска пећина, Раваница, Крушевац (музеј, црква Лазарица), Врњачка бања, манастири Жича и Студеница	два дана	октобар 2014.
ОСМИ	Бања Ковиљача, Мокра гора, Међавник, Златибор, Сирогојно, Соко Град	три дана	октобар 2014.

Ученици четвртог разреда планирају да у оквиру верске наставе изведу излет на релацији - обилазак два Фрушкогорска манастира, време реализације мај 2015. уз прибављену сагласност Савета родитеља.

Настава у природи је облик образовно васпитног рада којим се остварују обавезни и зборни наставни предмети и ваннаставне активности из наставног плана и програма за први циклус основног образовања и васпитања, у климатски погодном месту из здравствено-рекреативних, образовно-васпитних и социјалних разлога.

Планирање садржаја овог облика рада врши се на основу наставних програма обавезних и изборних наставних предмета из којих се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака наставе у природи, а одговарају условима у којима се она реализује.

Настава у природи ће се организовати за ученике од 1-4. разреда у току другог полугодишта школске 2014/2015.г у трајању од 7 дана на планини, уз писмену сагласност родитеља за најмање 80% ученика одељења.

О аранжману и свим условима биће консултовани сви родитељи ученика од 1-4. разреда, Савет родитеља школе, Наставничко веће и Школски одбор.

XIV Програм рада школске библиотеке

У саставу школе ради библиотека. Њен рад биће прилагођен радном времену ученика како би најлакше и најбрже дошли до потребне књиге. Основни задаци библиотеке су:

- да набавља, сређује, чува и даје на коришћење ученицима и радницима школе библиотечки материјал,
- да популарише књигу код својих читалаца, да пружа помоћ у избору литературе,
- да развија навику чувања књига,
- да пружа помоћ у коришћењу научних информација.
- да организује рад библиотечке секције,
- да организује сусрете са писцима,
- да организује акцију “Поклон књиге библиотеци”.
- да свакодневно води евиденцију прочитаних књига,
- да сарађује са свим наставницима, градском библиотеком и секцијама у школи.

XV План и програм инклузивног образовања

Тим за инклузивно образовање чине:

1. Слађан Папић- директор школе
2. Рађеновић Мирјана -школски психолог
3. Радовановић Светлана - професор разредне наставе
4. Марелј Наташа – наставник ликовне културе
5. Габошац Љиљана - професор енглеског језика
6. Папишта Јасна- професор српског језика
7. Шпановић Драгица- професор разредне наставе

Тим за ИО именован је на седници Наставничког већа 27.8.2014.године.

ПЛАН АКТИВНОСТИ

Садржај	Носиоци реализације	Време реализације
- Семинар за обуку школског тима за инклузију, на тему:“Инклузивно образовање и индивидуални образовни план“	Министарство просвете	током године
-Презентација члановима Наставничког већа садржаја семинара „Инклузивно образовање и ИОП	Тим за ИО	током године
- Именовање педагошког колегијума	Наставничко веће и директор	август
-Упознавање школског одбора са увођењем ИОП-а	Тим за ИО	септембар
-Упознавање Савета родитеља школе са увођењем ИОП-а	Тим за ИО	септембар
-Сарадња и размена информација о ученицима за које је потребно израдити ИОП са Развојним саветовалиштем, вртићем и ШОСО „Радивој Поповић“	Тим за ИО, ОС, наставници	октобар, током године
- Идентификација ученика за ИОП	О.С., психолог, наставници, педагог	октобар, новембар
-Израда педагошког профила за идентификоване ученике	Тим, учитељ, наставник, педијатар	новембар
-Израда ИОП-а за датог ученика	Тим, учитељи, наставници, Развојно саветовалиште, стручни тим из ресурс центра О.Ш.“Радивој Поповић“	новембар, децембар
-Праћење реализације ИОП-а и подношење извештаја Педагошком колегијуму	Тим, педагошки колегијум, ОС	децембар-април-јун
-Реализација семинара на тему: „Деца са сметњама у развоју и препоруке за рад са њима“	ШОСО „Милан Петровић“ Нови Сад, друштво учитеља Новог Сада, наставничко веће	фебруар
- Евалуација:реализација	Учитељи, тим	јануар-јун

планираних исхода		
-Сарадња и едукација родитеља чија деца раде по ИОП-у	Тим, учитељи, родитељи	током године
-Радионице за одељења где су распоређени ученици који раде по ИОП-у на тему толеранције, уважавања различитости, помоћ другу	О.С., стручни сарадници	током године
-Размена искустава учитеља и наставника који раде са децом по ИОП-у у оквиру школе	Тим, учитељи, наставници	јануар-јун по потреби
-Израда мерног инструмента за вредновање постигнутих исхода ИОП-а на крају школске године	Тим, психолог	мај
- Евалуација постигнутих резултата на крају школске године	Тим, учитељи, наставници, педагошки колегијум	мај-јун

Ове школске године ученик III₂ прати наставу по ИОП-2 уз максималну подршку тима ШОСО „Радивој Поповић“. План ИОП-а налази се у педагошкој документацији учитеља.

XVI Програм безбедности и здравља на раду

Садржаји програма	Време извођења	Активности	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Обука запослених из прве помоћи	IX 2014	Присуство предавању, вежбање,	Усмено излагање, практичне вежбе	Оспособити одређени број запослених за пружање прве помоћи при повређивању како ученика тако и запослених
Обука запослених у школској кухињи о правилном и безбедном чишћењу опреме за рад у складу са стандардом	X 2014	Предавања	Усмено излагање, практичне вежбе	Оспособити запослене у школској кухињи да правилно безбедно рукују опремом за рад у складу са ХАСАП стандардом
Процедуре понашања професора физичког при повређивању ученика на вежбама, такмичењима, при изазивању нереди на утакмицама које организује школа	XII 2014	Састанак, обука, предавање	Усмено излагање, израда ходограма, практичне вежбе	Утврђивање процедура понашања професора физичког при повређивању ученика на вежбама, такмичењима, при изазивању нереди на утакмицама које организује школа ради повећања сигурности и

				заштите ученика
Управљање отпадом и смећем	III 2015	Предавања	Усмено излагање, презентација	Оспособити помоћно особље за правилно безбедно по здравље одлагање отпадом и смећем
Обука помоћног особља о правилном и безбедном коришћењу средстава за хигијену	III 2015	Предавања	Усмено излагање, презентација	Оспособити помоћно особље да правилно и безбедно користи средстава за хигијену
Укључивање родитеља ради елиминисања могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима	X 2014	Састанак са саветом родитеља, родитељски састанци	Усмено излагање	Елиминисање могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима, избећи ризичне ситуације, оснажити ученике и запослене за мирно решавање конфликта